

WERKINGSVERSLAG

2010

SAMENWERKINGSAKKOORD VAN 19 SEPTEMBER 2005

HOUDENDE OPRICHTING VAN EEN NATIONALE COMMISSIE VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND, TUSSEN DE STAAT, DE VLAAMSE GEMEENSCHAP, HET VLAAMS GEWEST, DE FRANSE GEMEENSCHAP, HET WAALS GEWEST, DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP, HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST, DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE EN DE FRANSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Artikel 13

“De Commissie publiceert jaarlijks een verslag betreffende haar werkzaamheden en de aanwending van de haar ter beschikking gestelde middelen. Dit wordt opgemaakt in de drie landstalen en door de minister van justitie overgemaakt aan de verscheidene regeringen, aan het federaal parlement en aan de parlementen van de deelgebieden”

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	5
Hoofdstuk 1: De Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind	7
1 De Voorzitter en het Secretariaat van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind	7
1.1 Samenstelling	7
1.2 Financiële middelen	7
2 De Ondervoorzitters	8
3 Het Uitvoerend Bureau van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind	8
4 De leden	9
Hoofdstuk 2: Werkzaamheden van de Commissie	11
1 Voorstelling IVRK- en OPSC-rapport aan het VN-Kinderrechtencomité	11
2 Opvolging Concluding Observations V.N.-Kinderrechtencomité	12
3 Werkgroepen	12
3.1 Werkgroep ‘Betrekken van kinderen bij de werkzaamheden van de Commissie’	12
3.2 Werkgroep ‘Optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure’	13
3.3 Werkgroepen “Coördinatie van de gegevensverzameling inzake kinderen”	14
4 Zelfevaluatie van de werking van de Commissie	15
Hoofdstuk 3: Rapporteringsopdracht	17
1 Bijdrage tot de werking van het universeel periodiek verslag van België (UPR 2011)	
Hoofdstuk 4: Adviesopdracht	19
1 Advies van het Uitvoerend Bureau houdende advies van de expertenwerkgroep “ontwerp van optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure”	19
2 Adviesraad Vlaams Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi)	19
3 Schrijven aan de voorzitters van politieke partijen in het kader van de federale verkiezingen, ter herinnering aan de engagementen die zijn opgenomen in de IVRK- en OPSC-rapporten	19
Hoofdstuk 5: Internationale congressen en ontmoetingen	21
1. Ontmoeting met dhr. M. Kjaerum, Directeur van het Europees Agentschap voor de Grondrechten	21
2. Deelname aan voorbereidende vergaderingen in het kader van de organisatie van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie	21
3. Voorzitter- en rapporteurschap workshop “participatie door kwetsbare kinderen” tijdens de Fundamental Rights Conferentie	21

Bijlagen

Bijlage 1: Financieel rapport 2010 (stand van zaken 31/12/2010)	23
Bijlage 2 : Ledenlijsten D.D. 28.06.2010 en 03.12.2010	25
Bijlage 3: Samenstelling van de delegatie voor de voorstelling van het IVRK- en OPSC-rapport aan het V.N.-Kinderrechtencomité	55
Bijlage 4: Concluding Observations van het Kinderrechtencomité bij het gecombineerde derde en vierde periodiek rapport van België betreffende het I.V.R.K	56
Bijlage 5: Concluding Observations van het Kinderrechtencomité bij het initieel rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het I.V.R.K. inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie	75
Bijlage 6: Aanbevelingen van de werkgroepen 'Concluding Observations', geformuleerd tijdens de plenaire zitting van 28 juni 2010	83
Bijlage 7: Advies NCRK-expertenwerkgroep "optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure" – 10 november 2010	88
Bijlage 8: Advies Uitvoerend Bureau NCRK aan CoorMulti aangaande de uitwerking van een optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure	96
Bijlage 9: Samenvatting van de resultaten van de vragenlijst en van de bespreking in plenaire zitting	97
Bijlage 10: Schrijven aan de voorzitters van politieke partijen	104
Bijlage 11: Activiteiten Commissie	106
Bijlage 12: Publicaties betreffende de NCRK	109
Bijlage 13: Studiedagen, congressen en representaties	110
Bijlage 14: Niet-exhaustieve lijst van activiteiten georganiseerd in het kader van de nationale dag voor de rechten van het kind op 20 november 2010	113

Voorwoord

Dit werkingsverslag vat op beknopte wijze de werkzaamheden samen die de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind in 2010 heeft verricht.

De eerste helft van het werkingsjaar 2010 stond in het licht van de voorstelling aan het V.N.-Kinderrechtencomité van het gecombineerde derde en vierde periodiek rapport van België betreffende het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het initieel rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie.

Deze rapporten werden aangevuld met meerdere bijlagen: cijfergegevens werden thematisch gebundeld en België heeft geantwoord op de lists of issues die het Comité op basis van de rapporten heeft overgemaakt. Ten slotte opteerde de Commissie er ook voor om verslag uit te brengen over de voorlopige realisatie van enkele belangrijke doelstellingen voor de toekomst die in de rapporten zijn opgenomen. Al deze documenten kunnen geraadpleegd worden op www.ncrk.be.

Het Comité heeft België op 11 juni 2010 zijn slotbemerkingen overgemaakt.

Tijdens de tweede helft van het jaar werd de opvolging van deze slotbemerkingen opgestart. De drukke activiteiten rond het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie hebben evenwel tot vertraging geleid op het niveau van de coördinatie van deze werkzaamheden op het niveau van de verschillende overheden. Het echte werk ter zake zal dan ook voornamelijk in 2011 worden verricht.

Van alle andere werkzaamheden waarover eveneens gerapporteerd wordt in dit werkingsverslag, wens ik in dit voorwoord nog kort stil te staan bij de zelfevaluatie die de Commissie eind 2010 is opgestart en bij de belangrijke adviesopdracht aangaande de uitwerking van een optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een communicatieprocedure, die de Commissie in 2010 heeft voortgezet.

Na ruim drie jaar werking was voor het Commissievoorzitterschap, -secretariaat en -Bureau de tijd aangebroken om de knelpunten in de werking van de Commissie te analyseren en te evalueren. Een Commissie oprichten betreffende een transversale materie die alle Belgische overheidsniveaus betreft, was geen sine cure. Dat mocht blijken uit het gegeven dat de aanbeveling voor de oprichting van een coördinerend mechanisme reeds dateert van 1995 en dat de onderhandelingen die uiteindelijk midden 2006 tot de wettelijke oprichting van de NCRK hebben geleid, ongeveer vijf jaar hebben aangesleept.

De Commissie vervolgens optimaal doen functioneren is evenmin eenvoudig, rekening houdend met haar diverse samenstelling, met de onbezoldigde inzet die van de leden gevraagd wordt en met de beperkte humane en financiële middelen van het NCRK-secretariaat.

Om die reden werd beslist de leden te bevragen omtrent hun initiële en huidige verwachtingen en hun beschikbaarheid ten aanzien van de Commissie. De resultaten van de bevraging worden kort weergegeven in dit werkingsverslag. Er wordt in 2011 gevolg aan gegeven.

Tenslotte was ook 2010 op internationaal vlak een belangrijk jaar voor de kinderrechten: de werkzaamheden met het oog op de uitwerking van een communicatie- (lees: klacht-) procedure bij het IVRK kwamen op dreef met een ambitieus ontwerp van protocol, uitgewerkt door de voorzitter van de Open Ended Working Group, opgericht door de V.N.-Mensenrechtenraad, die zich over dit project buigt. België speelde van bij de aanvang een belangrijke rol bij de besprekingen, als één van de eerste landen met een uitgesproken standpunt over het nut van een klachtprocedure,

aangepast aan de eigenheden van zijn doelpubliek. De NCRK-expertenwerkgroep is er met zijn advies van 2010 in geslaagd om veel in beweging te zetten op beleidsniveau en om België pleitbezorger te maken van een kindvriendelijke procedure die de ondeelbaarheid van de rechten van het kind in het vaandel draagt. Ook al heeft dit niet kunnen verhinderen dat omtrent enkele cruciale punten geen consensus werd bereikt op Belgisch niveau, de open dialoog die in België omtrent dit thema is gevoerd, getuigt van een beloftevolle evolutie.

Sarah D'hondt

Voorzitter

1 De Voorzitter en het Secretariaat van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind

1.1 Samenstelling

Het Secretariaat heeft een personeelsswissel gekend. Mevrouw Shalini Gies, halftijds administratief medewerker, verliet de dienst op 2 juli 2010. Zij werd tijdens het jaar 2010 niet vervangen.

De Voorzitter nam moederschapsverlof op van 17 december 2009 tot 31 maart 2010. Tijdens haar afwezigheid kon het secretariaat rekenen op ondersteuning van Dhr Joost Van Haelst, plaatsvervangend ondervoorzitter, in toepassing van artikel 41 van het huishoudelijk reglement: “Het beheer wordt bij verhindering van de Voorzitter gedurende een termijn die minder dan zes maanden bedraagt, waargenomen door het Secretariaat, in overleg met en onder de verantwoordelijkheid van de Ondervoorzitters”.

Mevrouw Siska Van de Weyer nam voltijds loopbaanonderbreking van 12 juli tot 11 oktober 2010.

Van 23 augustus tot 27 oktober 2010 heeft Mevrouw Sara Lembrechts, studente aan de Universiteit van Maastricht, deeltijds stage gelopen binnen het NCRK-secretariaat.

1.2 Financiële middelen

Voor het werkingsjaar 2010 hebben alle betrokken regeringen behalve de federale een bijdrage ingeschreven in hun begroting berekend op basis van een totaalbudget van 259.818,28 €. Dit bedrag is identiek aan het budget van het jaar 2009.

Evenals in het jaar 2009, heeft de federale regering zijn bijdrage beperkt tot de personeelskosten en de kosten van het openbaar transport. Het saldo werd, in tegenstelling tot de jaren 2007 en 2008, niet langer achteraf overgemaakt op de post “werkingskosten”. Aangezien die beslissing de Commissie niet was meegedeeld en de jaarlijkse overmaking van het saldo pas in het begin van het daaropvolgende jaar plaatsvond, werd pas begin 2010 duidelijk dat sinds het jaar 2009 niet langer een post “werkingsbudget” voor de Commissie is voorzien in de algemene begroting van de FOD Justitie. Voor het jaar 2010 levert dit een minderontvangst op van 35.112, 72 €.

De regering van de Duitstalige Gemeenschap, het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Vlaamse en de Waalse regering betaalden hun volledige bijdrage in 2010. De Franse Gemeenschapscommissie betaalde voorlopig slechts een deel.

De regeringen van de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betaalden hun bijdrage niet tijdens het jaar 2010, zodat geen bijdrage kan worden geregistreerd op het ogenblik van publikatie van dit werkingsverslag .

Het totale verkregen budget bedroeg 186.162, 99 €.

230.319,79 € werd benut. De vertaalkosten (28.161,87 €¹) nemen bijna het volledige werkingsbudget in beslag.

¹ Een laatste rekening betreffende 2010 van 1.308,28 € werd overigens pas in 2011 toegezonden en bijgevolg betaald met het budget van 2011.

Door het onverwachte karakter van de minderontvangsten was het jaarsaldo voor 2010 negatief (-44.156,80 €). Het saldo van de voorgaande jaren bedroeg op 31 december 2009 evenwel 70.607, 58 €. Hierdoor blijft het eindsaldo positief op 26.450,78 €².

Een overzicht gaat als bijlage 1. Met het oog op zijn vlotte leesbaarheid worden steeds de bedragen vermeld die betrekking hebben op het betreffende jaar, ook al worden ze later uitbetaald. In dat geval wordt het jaar van betaling tussen haakjes vermeld.

2 De Ondervoorzitters

Ondanks meerdere contacten in dit verband, heeft de regering van de Franse Gemeenschap in 2010 nog geen nieuwe Franstalige vice-voorzitter voor de Commissie aangeduid.

De NCRK heeft aangaande dit dossier in 2009 geen beslissing ontvangen vanwege de regering van de Franse Gemeenschap.

Wat betreft het Nederlandstalige ondervoorzitterschap (Vlaamse Gemeenschap) was er geen wijziging. Het ondervoorzitterschap van de Vlaamse Gemeenschap wordt nog steeds uitgeoefend door het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (afdeling Jeugd) van de Vlaamse overheid. Ondervoorzitter is dhr. Jan Vanhee en plaatsvervanger en dienstdoend ondervoorzitter is dhr. Joost Van Haelst, coördinator kinderrechten.

3 Het Uitvoerend Bureau van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind

Het Uitvoerend Bureau van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind bestaat uit de voorzitter, de ondervoorzitters en zeven leden. In de mate van het mogelijke zijn drie van de zeven Bureauleden leden met raadgevende stem die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen. De overige vier Bureauleden zijn stemgerechtigde leden³.

In 2010 was het Bureau als volgt samengesteld:

Dhr. Geert Decock, vertegenwoordiger Orde van Vlaamse Balies

Mevr. Sarah D'hondt, voorzitter NCRK

Mevr. Paule Somers, loco Dhr Vincent Macq, vertegenwoordiger federale regering

Mevr. Suzy Bleys, vertegenwoordiger Vlaamse regering (plaatsvervanger: Dhr Jan De Ridder)

Dhr. Benoît Parmentier, vertegenwoordiger regering Franse Gemeenschap (plaatsvervanger: Mevr. Dominique Rossion)

Mevr. Magali Plovie, vertegenwoordiger Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad

Dhr. Joost Van Haelst, dienstdoend ondervoorzitter voor de Vlaamse Gemeenschap

Het Bureau, dat beslissingen neemt van dagelijks bestuur, bereidde de commissievergaderingen en plenaire vergaderingen voor en verzekerde hun opvolging. Ook keurde het de aanvraag van het budget 2011 goed en verleende het zijn goedkeuring aan het ontwerp van werkingsverslag 2009. Het begeleidde het NCRK-secretariaat bij de opstelling van een ledenbevraging ter auto-evaluatie van de werking van de Commissie en verzekerde het begin van opvolging ervan.

² Dit saldo zal, gezien de nog niet verrichte betalingen voor 2009 en 2010, nog met minstens 40.000 € aangroeien.

³ Art. 12 Huishoudelijk reglement.

4 De leden

De ledenlijst op datum van de plenaire zittingen van 28 juni 2010 en 3 december 2010 gaat als bijlage 2.

1 Voorstelling IVRK- en OPSC-rapport aan het VN-Kinderrechtencomité

Het Comité voor de rechten van het kind heeft op 2 juni 2010 in het kader van een publieke hoorzitting de rapporten onderzocht die het had ontvangen van België in het kader van het Verdrag inzake de rechten van het kind en het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie. De samenstelling van de delegatie is opgenomen als bijlage 3.

Na de inleidingen van het hoofd en het adjunct-hoofd van de delegatie, heeft de verslaggever voor het IVRK-rapport zijn opmerkingen meegedeeld. Vervolgens hebben de overige leden van het Comité vragen gesteld. Deze interventies namen ruim een uur in beslag, waarna de delegatie op de vragen heeft geantwoord. Er werden meer dan 50 vragen gesteld, aangaande het IVRK-rapport. Tijdens de namiddagsessie werden nog 20 bijkomende vragen gesteld, hoofdzakelijk betreffende het OPSC-rapport.

De Belgische delegatie heeft informatie gegeven over de coördinatie van uitwisselingen over beleidslijnen op het gebied van kinderrechten, de evolutie van België naar kosteloos basisonderwijs, het beginsel om geen minderjarige vreemdelingen, al dan niet begeleid, in gesloten centra vast te houden, kinderhandel, de strijd tegen kinderarmoede, de mogelijkheid om kinderen te horen in procedures die op hen betrekking hebben, haar houding ten aanzien van lijfstraffen, de adoptieproblematiek, gezondheids- en onderwijsthema's, de situatie van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en de wettelijke bepaling die het mogelijk maakt jongeren van 17 jaar te rekruteren voor het leger.

Er vonden kritische, verrijkende gesprekken plaats. De delegatie was goed voorbereid en had onderling de taken goed verdeeld, maar de doelstelling om het V.N.-Kinderrechtencomité een globale visie van de rechten van het kind in België te presenteren, werd niet bereikt. Deze doelstelling werd gedeeld door de hele delegatie en werd bereikt tijdens de inleiding, maar niet bij de beantwoording van de vragen. Aangezien de leden van de delegatie niet over de nodige tijd beschikten om de antwoorden op de vragen gezamenlijk voor te bereiden, zijn ze er niet in geslaagd om hun antwoorden in geval van gemengde bevoegdheden summier te houden of om te bepalen dat één enkele persoon in naam van de volledige delegatie zou antwoorden. Een betere aanpak dient te worden uitgewerkt voor de toekomst. Het antwoord kan best op een meer gecoördineerde manier worden gegeven, zonder te veel in detail te treden of te verwijzen naar de betrokken instanties.

Door de beperkte tijd om bijkomende schriftelijke antwoorden te geven, is de NCRK er evenmin in geslaagd om dan toch minstens deze antwoorden van de delegatie op een meer gecoördineerde manier over te maken. Opnieuw werd voor meerdere vragen de informatie per entiteit gegeven. Het document gaat desalniettemin al gedeeltelijk in de goede richting en kan aldus als vertrekpunt dienen voor de uitwerking van een betere aanpak.

Het Comité heeft zijn slotbemerkingen (hierna: Concluding Observations) op 11 juni 2010 overgemaakt (bijlagen 4 en 5).

2 Opvolging Concluding Observations V.N.-Kinderrechtencomité

Met het oog op hun onmiddellijke opvolging, onder meer in het kader van een bespreking in plenaire zitting, werden de Concluding Observations door de NCRK vertaald naar het Nederlands en het Frans, dit laatste in afwachting van de officiële Franstalige versie.

Het Commissiesecretariaat bereidde de besprekingen in plenaire zitting voor in de vorm van twee voorbereidende nota's. De eerste verwees naar andere relevante aanbevelingen van VN- en andere officiële organen (zoals het rapport over België van Europees Commissaris voor de mensenrechten Hammarberg en het meest recente algemeen verslag van het European Union Agency for Fundamental Rights) die aldus mee in de bespreking opgenomen konden worden. De tweede nota bood een samenvatting van aanbevelingen en standpunten van terreinactoren en ngo's die lid zijn van de Commissie, op basis van hun alternatieve rapporten en/of meest recente verkiezingsmemoranda.

De concluding observations werden op 28 juni 2010 in werkgroepen besproken, met daaropvolgende rapportering in plenaire zitting. Een overzicht van de gemaakte aanbevelingen gaat als bijlage 6.

De drukke activiteiten rond het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie hebben tot vertraging geleid op het niveau van de coördinatie van deze werkzaamheden op het niveau van de verschillende overheden. In 2011 wordt de verdere opvolging gewaarborgd.

3 Werkgroepen

3.1 Werkgroep 'Betrekken van kinderen bij de werkzaamheden van de Commissie'

De werkgroep heeft een nota uitgewerkt en goedgekeurd met sleutelementen om te komen tot een nuttige participatie van jongeren aan de Commissiewerkzaamheden en tevens een aantal minimumvoorwaarden die de werkgroepleden door de stemgerechtigde leden binnen de NCRK wensen te zien goedgekeurd. De werkgroep is bereid om na deze goedkeuring een concreet voorstel uit te werken, een nuttig participatiemodel aangepast aan de eigenheid van de kinderen en van de structuur en werking van de Commissie.

De nota werd de stemgerechtigde leden overgemaakt tijdens een overleg met het Secretariaat op 29 september 2010. Beslist werd om per regeringsvertegenwoordiger een schriftelijk antwoord uit te werken.

Naar aanleiding van de evaluatie van de werking van de Commissie, opgestart eind 2010, werd besloten de verdere afhandeling van dit project tot nader order uit te stellen.

3.2 Werkgroep 'Optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure'

De cel CoorMulti⁴ heeft de FOD Justitie op 4 maart 2010 aangewezen als piloot voor het formuleren van een Belgisch standpunt in het kader van de werkzaamheden van de Open ended working Group (OEWG), opgericht door de VN-Mensenrechtenraad op 17 juni 2009⁵, die de mogelijkheden dient na te gaan van een Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, teneinde een communicatieprocedure in te stellen.

Het ontwerp van Belgisch standpunt diende door de FOD Justitie te worden uitgewerkt, in overleg met de federale en gefedereerde overheden, en vervolgens aan de NCRK te worden voorgelegd voor advies.

Gemandateerd door resolutie A/HRC/RES/13/3 van 24 maart 2010, heeft de Slowaakse voorzitter van de werkgroep, op basis van de standpunten die naar voren geschoven zijn tijdens de eerste werksitting van de werkgroep in december 2009, een concreet voorstel van ontwerp (hierna Draft genoemd) opgesteld. Deze Draft werd bekendgemaakt op 5 augustus 2010⁶.

Op 30 september 2010 heeft de FOD justitie, ter voorbereiding van de tweede sessie van de OEWG (6 tot 10 december 2010), een ontwerp van Belgisch standpunt overgemaakt aan de NCRK. De expertenwerkgroep binnen de NCRK heeft in zijn advies de Draft als uitgangspunt gehanteerd en tevens, waar nodig, verwezen naar punten uit de nota van de FOD Justitie.

Het Uitvoerend Bureau van de NCRK heeft kennis genomen van het advies maar zich er niet ten gronde over uitgesproken. Het heeft het advies aan de cel CoorMulti en aan de FOD Justitie overgemaakt op 10 november 2010.

Het advies hanteerde de Draft als uitgangspunt, maar ging thematisch te werk (met verwijzing naar de relevante ontwerp artikelen) en stond daarbij tevens stil bij een aantal bemerkingen uit de nota van de FOD Justitie.

Het advies⁷ werd op twee punten gevolgd door de Belgische Staat. De internationale procesbekwaamheid van minderjarigen wordt door België als uitgangspunt gehanteerd en België bepleit expliciet dat het Comité onderzoeksbevoegdheid wordt toegekend in geval van zware of systematische schendingen wordt ondersteund.

Het Belgische standpunt verdedigde daarentegen eind 2010 (nog⁸) de mogelijkheid om het OPSC- en het OPAC-protocol uit te sluiten uit de werkingssfeer van het individuele klachtenmechanisme. Ook werd (toen althans nog) uitdrukkelijk gesteld dat België geen voorstander is van de collectieve klachtenprocedure. Daarnaast werd een amendement neergelegd met het oog op de inschrijving van een maximumtermijn voor de neerlegging van klachten. De NCRK-expertenwerkgroep had hiertegen gepleit en, in tweede orde, voorgesteld om minstens voldoende opening te laten voor gevallen van – zowel fysieke als psychische – onmogelijkheid. Met deze laatste vraag werd rekening gehouden.

4 De overleggroep multilaterale zaken van de Belgische overheden, georganiseerd door de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking.

5 Zie NCRK-werkingsverslag 2009.

6 Proposal for a Draft optional protocol prepared by the Chairperson of the Working Group, http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/OEWG/docs/ChairDraft_OEWG.doc.

7 <http://www.ncrk.be/nl/content/adviezen-met-betrekking-tot-ontwerpen-van-verdrag-protocol>.

8 Cf. het Belgische standpunt sinds januari 2011.

Het belang van een aangepast rechtsbijstandssysteem dat de burger toelaat om ongehindert door financiële belemmeringen van het klachtenrecht gebruik te maken, werd noch in de Belgische tussenkomst, noch in andere tussenkomsten tijdens de OEWG-zitting onderlijnd.

Het belang van een kindvriendelijke procedure werd weliswaar door een aantal Staten aangehaald, maar resulteerde niet in veel concrete voorstellen. Ook de door het advies gevraagde verruimde kenbaarmaking van het protocol kreeg in 2010 (nog⁹) geen aandacht.

Het advies kan integraal geraadpleegd worden in bijlage 7. Bijlage 8 geeft het begeleidend schrijven van het Uitvoerend Bureau weer.

3.3 Werkgroepen “coördinatie van de gegevensverzameling inzake kinderen”

In 2010 werden de resultaten van de werkzaamheden van de werkgroepen “coördinatie van de gegevensverzameling inzake kinderen” gebundeld: na de identificatie van beschikbare cijfergegevens werd overgegaan tot hun inzameling.

De werkzaamheden van de werkgroepen zullen op twee manieren worden opgevolgd. Overige aanbevelingen van de werkgroepen, bijvoorbeeld om nieuwe gegevens te verzamelen of om registratiesystemen aan te passen of te coördineren, werden tijdens de tweede helft van 2010 in kaart gebracht.

Een gecoördineerde methodologie dient te worden uitgewerkt na een conceptueel beraad over de beste manier om op nationaal niveau gegevens te verzamelen die kunnen worden gebruikt om het goed bestuur inzake de rechten van het kind in België te beoordelen.

De Commissiewerkzaamheden in dit verband hebben na verloop van tijd tot het gedeelde inzicht geleid dat de uitwerking van kinderrechtenindicatoren relevanter is als vertrekpunt dan een verzameling van cijfergegevens die niet altijd rechtstreeks verband houden met de rechten vermeld in het Kinderrechtenverdrag. Om die reden zullen de krachten worden gebundeld om kinderrechtenindicatoren te ontwikkelen. Ook indien deze opdracht aan een externe onderzoeker wordt toegewezen, zal dit een nauwe samenwerking vereisen, alsook de goede wil van de betrokken diensten om hun registratiesystemen te harmoniseren (rekening houdend met wat voor hen haalbaar is). Op die manier kunnen op een optimale manier gegevens worden verzameld op basis waarvan het Belgische beleid inzake de rechten van het kind kan worden toegelicht en beoordeeld.

⁹ Cf. het Belgische standpunt sinds januari 2011.

4 Zelfevaluatie van de werking van de Commissie

De zevende plenaire zitting van de Commissie werd hoofdzakelijk benut voor een grondige reflectie over de rol en de werking van de Commissie. Er werd vóór de zitting via e-mail een vragenlijst verstuurd naar de leden en de experts die aan de werkgroepen van de Commissie hebben deelgenomen. Beoogd werd de werking sinds 2007 intern te evalueren en te peilen naar de verwachtingen van de leden en experts.

Het betreft een werkinstrument waarvan noch de opstelling noch de analyse op wetenschappelijke wijze gebeurde. Ook was de respons beperkt. De (geanonimiseerde) analyse van de resultaten geeft niettemin een indicatie van de meningen van de meest actieve leden en experts.

De vragenlijst gaf systematisch een synthese van elke opdracht van de NCRK weer, zoals die in het samenwerkingsakkoord is vastgelegd en in het huishoudelijk reglement uitvoerig is beschreven. Vervolgens werden de leden en de experts bevraagd over de uitvoering van elke opdracht.

Het NCRK-secretariaat heeft de antwoorden van de leden en de experts geanalyseerd. Deze analyse heeft gediend als basis voor de besprekingen in plenaire zitting en tijdens de twee thematische workshops, die respectievelijk betrekking hadden op de werking van de werkgroepen van de NCRK (methode, deelname van leden en besluitvorming) en op de rol van de NCRK op nationaal niveau bij de redactie van andere documenten dan het periodiek I.V.R.K.-rapport.

De evaluatie legt meerdere verbeterpunten bloot. Centraal aandachtspunt zijn de moeilijkheden die de NCRK ondervindt om twee taken te verzoenen, met name voor een deel – maar niet systematisch – overheden vertegenwoordigen, in het bijzonder in het kader van het periodieke IVRK-rapport, en anderzijds een overlegplatform zijn dat het maatschappelijk middenveld betreft en raadpleegt. Daarnaast wordt tevens vastgesteld dat ook het overleg tussen de regeringen niet vlot verloopt en dit zowel vanuit budgettair als vanuit inhoudelijk oogpunt.

Meer informatie aangaande de resultaten van de vragenlijst en de besprekingen in plenaire zitting, kan geraadpleegd worden in bijlage 9.

Bijdrage tot de uitwerking van het universeel periodiek verslag van België (UPR 2011)

Het Commissiesecretariaat heeft meerdere aanbevelingen geformuleerd in het kader van de redactie van het rapport waarin België een globaal overzicht geeft van zijn normatieve kader inzake mensenrechten, de situatie op het terrein en/of de plannen voor de toekomst. Dit rapport wordt opgesteld in het kader van het universeel periodiek onderzoek van België (UPR 2011)¹⁰.

¹⁰ Het UPR is een van de grote nieuwigheden van de Mensenrechtenraad. Het gaat om een zogenaamd “peer review”-mechanisme, waarbij staten de mensenrechtensituatie in een ander land evalueren en actie- en toekomstgerichte aanbevelingen formuleren. De eerste reviewcyclus waarin alle VN lidstaten aan bod zullen komen neemt 4 jaar in beslag (2008-2011). België zal in – vermoedelijk mei – 2011 tijdens de tweede sessie van de UPR werkgroep aan bod komen.

1 Advies van het Uitvoerend Bureau houdende advies van de expertenwerkgroep “Ontwerp van optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure”

Zoals aangehaald in hoofdstuk 2, 3.2. heeft een NCRK-expertenwerkgroep tijdens de maanden oktober en november 2010 een nieuw advies uitgeschreven naar aanleiding van het concreet voorstel van ontwerp van optioneel protocol bij het IVRK houdende communicatieprocedure.

Het werd op 10 november 2010 door het Uitvoerend Bureau van de NCRK aan de CoorMulti en de FOD Justitie overgemaakt (zie bijlagen 7 en 8) en werd op 25 november besproken tijdens een CoorMulti-overleg.

2 Adviesraad Vlaams Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi)

De Nationale Commissie is vertegenwoordigd in de Adviesraad van het nieuwe Vlaamse Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi), een verbindingsforum tussen wetenschap, beleid en praktijk, ontmoetingsforum voor wetenschappers en adviesorgaan (www.keki.be).

De adviesraad neemt kennis van de activiteiten van het Kenniscentrum en formuleert aanbevelingen voor de toekomstige werking, bijvoorbeeld inzake de keuze van jaarthema's inzake leemtes in het wetenschappelijk onderzoek over kinderrechten.

3 Schrijven aan de voorzitters van politieke partijen in het kader van de federale verkiezingen, ter herinnering aan de engagementen die zijn opgenomen in de IVRK- en OPSC-rapporten

Het secretariaat van de NCRK heeft een schrijven gericht aan de politieke partijen in het kader van de federale verkiezingen om hen te herinneren aan de beloftes die de vorige federale regering had gemaakt in het kader van de IVRK- en OPSC-rapporten (zie bijlage 10). Deze herinnering zal ook aan de toekomstige formateur worden gericht, en vervolgens eveneens aan alle federale ministers, zodra ze benoemd zijn.

1 Ontmoeting met dhr. M. Kjaerum, Directeur van het Europees Agentschap voor de Grondrechten

Op 9 juni 2010 ontmoette de voorzitter, samen met de KRC en DGDE, dhr M. Kjaerum, Directeur van het Europees Agentschap voor de Grondrechten (European Union Agency for Fundamental Rights - FRA). De ontmoeting beoogde de Directeur te informeren over aandachtspunten die leven bij Belgische kinderrechtactoren.

De Belgische deelnemers legden, wat goed bestuur inzake kinderrechten betreft, de klemtoon op het belang van een betere uitwisseling van goede praktijken op Europees niveau en het uitwerken van kindvriendelijke indicatoren op Europees vlak met het oog op een gegevensverzameling ter illustratie van het gevoerde beleid, die vergelijkende analyses tussen de lidstaten mogelijk zou maken.

Voorts werd ook het belang van participatie van kinderen aan het beleid aangestipt, waartoe het verstrekken van “child friendly” informatie een noodzakelijke voorwaarde is. Er werd verwezen naar goede praktijken in België ter zake, zoals het vademecum dat hiertoe door OEJAJ binnen de Franse Gemeenschap werd uitgewerkt en zoals het verstrekken van “peer-to-peer”-informatie via jeugdjournalistiek (cf. StampMedia, dat weldra een Franstalig zusje krijgt met “En ligne directe”).

Van zijn kant haalde de Directeur van het Europees Agentschap voor de Grondrechten aan dat de problematiek van de verdwijning van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en van de mensenhandel met het oog op goedkoop huispersoneel hem verontrusten.

2 Deelname aan voorbereidende vergaderingen in het kader van de organisatie van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie

Het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie liep van 1 juli 2010 tot 31 december 2010.

In het kader van dit voorzitterschap heeft het Secretariaat een bijdrage geleverd aan de agendabepaling van meerdere colloquia en congressen aangaande kinderarmoede en de rechten van het kind.

Zo heeft het Secretariaat onder meer deelgenomen aan de voorbereidende vergaderingen van het begeleidingscomité van de conferentie “Who cares? Stappenplan voor een aanbeveling ter bestrijding van kinderarmoede” en aan de voorbereiding van een workshop tijdens het Fundamental Rights Congres.

De voorzitter en het secretariaat hebben eveneens deelgenomen aan andere studiedagen, en conferenties georganiseerd in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. Onder meer waren er de conferenties “Europe de l'Enfance” in het kader van het Belgisch EU-voorzitterschap Jeugd te Antwerpen (9 september 2010) en Brussel (16 november 2010). Deze handelden over drie thema's: 1° de Europese en internationale beleidsagenda's voor kinderen, jeugd en kinderrechten, 2° de door de Europese Commissie aangekondigde mededeling over de rechten van het kind en 3° opvoeding- en opvangvoorzieningen voor het jonge kind. Een volledig overzicht gaat als bijlage 13.

3 Voorzitter- en rapporteurschap workshop “participatie door kwetsbare kinderen” tijdens de Fundamental Rights Conferentie

Het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie en het Europees Agentschap voor de Grondrechten (FRA) hebben op 7 en 8 december 2010 een Fundamental Rights Conference georganiseerd met als thema “‘Ensuring justice and protection for all children’, challenges and strategies to protect particularly vulnerable children and deliver child-friendly justice in the European Union”. De workshop “participation of vulnerable children and access to support and complaints mechanisms” werd voorgezeten door de NCRK-voorzitter. Zij bracht achteraf ook in plenaire zitting verslag uit van de besprekingen, in het kader van een interactief panelgesprek met de overige workshopvoorzitters.

Bijlagen

Bijlage 1: Financieel rapport 2010 (stand van zaken 31/12/2010)*****

Betalende overheden	Te ontvangen budget	Ontvangen budget	Tekort / Teveel	Saldo vorige jaren	Totaal
1. College van de Franse Gemeenschapscommissie Brussel	5.196,37 €	1.209,63 €	-3.986,74 €	317,92 €	-3.668,82 €
2. Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie Brussel	5.196,37 €	5.196,37 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
3. Regering van de Franse Gemeenschap	31.957,65 €		-31.957,65 €	1.173,19 €	-30.784,46 €
4. Regering van de Duitstalige Gemeenschap	2.598,18 €	2.598,18 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
5. Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	2.598,18 €		-2.598,18 €	-2.598,18 €	-5.196,36 €
6. Regering van het Waals Gewest	17.407,82 €	17.407,82 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
7. Vlaamse Regering	64.954,57 €	64.954,57 €	0,00 €	0 €	0 €
8. Federale Regering	129.909,14 €	94.796,42	-35.112,72 €	-26.885,21 €	-61.997,93 €
subtotaal	259.818,28 €	186.162,99 €	-73.655,29 €	-27.992,28 €	-101.647,57 €

Posten	gevraagd budget	toegekend budget	ontvangen budget	Uitgaven
Personeelskosten				
Voorzitter mandaat band 1	101.109,38 €	101.109,38 €		99.825,06 €
Attaché A11	45.486,27 €	45.486,27 €		
Attaché A11	45.486,27 €	45.486,27 €		88.796,42 € *
Niveau CA1	15.361,88 €	15.361,88 €		
Totaal	207.443,80 €	207.443,80 €		188.621,48 €
Installatiekosten				
Voorzitter				
2 attachés				
niveau C				
vergaderzaal				
informatica 4 personen				
aankondiging vacatures				
Totaal	5.000,00 €	5.000,00 €		0,00 €
Werkingskosten				
werking commissie				343,78 € ***
4 medewerkers	10.000,00 €	10.000,00 €		2.650,77 €
informatica	4.000,00 €	4.000,00 €		
	14.000,00 €	14.000,00 €		2.994,55 €
Varia				
Plenaire zitting	2.000,00 €	2.000,00 €		2.592,91 €
tolken	3.000,00 €	3.000,00 €		0,00 € ****
vertaling	16.374,48 €	16.374,48 €		28.161,87 €
expert	0,00 €	0,00 €		0,00 €
missie	6.000,00 €	6.000,00 €		1.242,83 €
openbaar transport	4.000,00 €	4.000,00 €		6.000,00 € **
boeken en tijdschriften	1.000,00 €	1.000,00 €		433,75 €
seminaries en vormingen	1.000,00 €	1.000,00 €		272,40 €
	33.374,48 €	33.374,48 €		38.703,76 €
Algemeen totaal	259.818,28 €	259.818,28 €	186.162,99 €	230.319,79 €

saldo voorgaande jaren	70.607,58
saldo op 31 december 2010	26.450,78 €

* = Totaal effectieve kost attachés en niveau C. De FOD Justitie had weliswaar meer begroot op de post 'personeelskosten: 2 attachés en 1 niveau C', maar betaalt slechts de effectieve kost

** De FOD Justitie neemt de post 'Varia - openbaar transport' voor zijn rekening

*** De werkingskosten worden slechts voor wat betreft de effectieve uitgaven opgesplitst in "werking 4 medewerkers" en "werking Commissie".

**** De kost verbonden aan het tolkenwerk werd geïntegreerd in de post "plenaire zitting"

***** Bepaalde facturen, onder meer de tolkenfactuur van ruim 665,50€ voor de plenaire zitting van december, werden nog niet ontvangen en konden aldus niet op het budget van 2010 worden ingeschreven.

Bijlage 2 : LEDENLIJSTEN D.D. 28.06.2010 EN 03.12.2010**28.06.2010****A MEMBRES AVEC VOIX DÉLIBÉRATIVE/STEMGERECHTIGDE
LEDEN/ STIMMBERECHTIGTE MITGLIEDER - ART. 3.1. AC/SA/ZA**

Nom/Naam/Name	Représente/ Vertegenwoordigt/ Vertretert	Suppléant/Plaats vervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Mme Paule SOMERS Cabinet du Ministre de la Justice DE CLERCK	Federale regering		Représentant: afwezig ¹
Mme Emmanuelle DUQUENNE Cabinet du Vice-premier Ministre et Ministre des Finances REYNDERS	Gouvernement fédéral	Mme Catherine DEDYE Cabinet de la Ministre des Affaires Sociales et de la Santé Publique ONKELINX	Représentante: afwezig Suppléante:
Dhr. Jan DE RIDDER Kabinet Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin VANDEURZEN	Vlaamse regering	Mevr. Deirdre GEES Kabinet Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, VANDEURZEN	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger:
Mevr. Suzy BLEYS Kabinet Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke kansen en Brussel SMET	Vlaamse regering	Dhr. Dirk MOORS Kabinet Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke kansen en Brussel, SMET	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger:
H. Günther MANZ Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft Abteilung Familie, Gesundheit und Soziales	Regierung der Deutschsprachigen Gemeinschaft		Vertreter: anwesend
M. Benoît PARMENTIER Office de la Naissance et de l'Enfance	Gouvernement de la Communauté française	Mme Dominique ROSSION Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse	Représentant: présent Suppléante: présente
Mme Valérie BAESCH Cabinet du Ministre- Président DEMOTTE	Gouvernement wallon	M. Dominique LUPERTO Cabinet du Ministre- Président DEMOTTE	Représentante: excusée Suppléant: excusé

1. Ingeschreven, maar afwezig zonder kennisgeving/ inscrit(e) mais absent(e) sans prévenir

Mme Joëlle DEWALHENS Cabinet	Collège de la Commission communautaire française de Bruxelles	M. Karim MAJOROS Cabinet	Représentante: présente Suppléant: présent
Mme Magali PLOVIE Cabinet de la Ministre, compétente pour les Finances et l'Aide aux Personnes HUYTEBROECK	Collège de la Commission communautaire commune de Bruxelles	Mevr. Martine MOTTEUX Kabinet Minister Huytebroeck	Représentante: présente Plaatsvervanger:

B MEMBRES AVEC VOIX CONSULTATIVE/LEDEN MET RAADGEVENDE STEM/ MITGLIEDER MIT BERATENDER STIMME - ART. 3.2.A AC/SA/ZA

1. GOUVERNEMENT FÉDÉRAL/FEDERALE REGERING/FÖDERALREGIERUNG

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Premier LETERME Premier belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid	Mevr. Ina VANDENBERGHE Kabinet	Mevr. Anne VAN DEN BUSSCHE Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Vice-Premier Ministre et Ministre des Finances et des Réformes institutionnelles REYNDERS	Mme Caroline GOSSELAIN Cabinet	Mme Anne JUNION Cabinet	Représentante: absente Suppléante:
Vice-eerste minister en Minister van Begroting VANHENGEL	Dhr. Gijs BOUTE Kabinet	Dhr. Karl VAN DE BOSSCHE Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Vice-premier en Minister van Ambtenarenzaken, Overheidsbedrijven VERVOTTE	Mevr. Annelies DE BACKER Kabinet	Dhr. Koen DE BUSSEER Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Minister van Buitenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen VANACKERE	Mevr. Véronique JOOSTEN Kabinet	Mevr. Charline DESMECHT Kabinet	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger:
Vice-Première Ministre et Ministre des Affaires Sociales et de la Santé Publique ONKELINX	Mme Catherine DEDYE Cabinet	Mevr. Isabel MOENS Kabinet	Représentante: absente Plaatsvervanger: aanwezig

Vice-Première Ministre et Ministre de l'Emploi et de l'Egalité des Chances MILQUET	Mme Sylvie ROBERTI Cabinet	Mme Véronique DE BAETS Cabinet	Représentante: absente Suppléante:
Minister van Binnenlandse Zaken TURTELBOOM	Mme Colette VAN LUL Office des Etrangers	Dhr. Wim BONTINCK Federale Politie, Centrale Dienst Mensenhandel	Représentante: présente Plaatsvervanger:
Ministre des Pensions et des grandes villes DAERDEN			
Ministre des PME, des Indépendants, de l'Agriculture et de la Politique scientifique LARUELLE	Mme Pauline BIEVEZ Cabinet	M. Grégoire MOES Administration	Représentante: absente Suppléant:
Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen VAN QUICKENBORNE	Mme Isabelle MAHIEU Administration	Dhr. Herman VAN DEN LANGENBERGH Administratie	Représentante: absente Plaatsvervanger:
Minister van Justitie DE CLERCK	Mevr. Christel DE CRAIM Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid		Vertegenwoordiger: aanwezig
Minister van Defensie DE CREM	M. Nicolas LANGE Kabinet	Mevr. Charline DESMECHT	Représentant: absent Plaatsvervanger:
Ministre du Climat et de l'Energie MAGNETTE	M. Hervé GHYSELS Cabinet	M. Philippe DETHEUX Cabinet	Représentant: absent Suppléant:
Ministre de la Coopération au développement MICHEL	Mme Amélie DERBAUDRENHIEU Cabinet		Représentante: présente
Staatssecretaris voor Mobiliteit SCHOUPPE	Mevr. Anne VANDENBERGHE Administratie	Mevr. Anneliese HEEREN Administratie	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Secrétaire d'Etat à l'Intégration sociale et à la Lutte contre la pauvreté COURARD	Mevr. Magda DE MEYER Kabinet	M. Thierry MARTIN Cabinet	Vertegenwoordiger: aanwezig Suppléant:
Secrétaire d'Etat aux Affaires sociales, chargés des Personnes Handicapées DELIZEE	Mme Christiane LEENAERTS Cabinet		Représentante: présente

Secrétaire d'Etat au Budget et à la Politique des familles et à la politique de migration et d'asile WATHELET	M. Philippe ANDRIANNE Cabinet	M. Steven DE CANCK Kabinet	Représentant: absent* Suppléant: absent ²
--	----------------------------------	-------------------------------	---

2. GOUVERNEMENT FLAMAND/ VLAAMSE REGERING/FLAMISCHE REGIERUNG

Lid/membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Vlaams Minister- President en Minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Visserij en Plattelandsbeleid PEETERS			
Vice-Minister- President en Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand BOURGEOIS	Mevr. Sadia CHOUKRI Kabinet	Mevr. Daphne COSTES Administratie	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Vice-Minister-President en Minister van Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie, Overheidsbedrijven, Media en Armoedebeleid LIETEN	Mevr. Liesbet STEVENS Kabinet	Dhr. Tom VERMEIRE Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig ³ Plaatsvervanger:
Minister van Begroting en Financiën, Werk, Ruimtelijke ordening, Onroerend erfgoed en Sport MUYTERS	Mevr. Tinne STUKKENS Kabinet	Mevr. Nicole BOSSAERTS Kabinet	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger: verontschuldigd
Minister van Jeugd, Gelijke Kansen, Onderwijs en Brussel SMET	Mevr. Suzy BLEYS Kabinet	Dhr. Dirk MOORS Kabinet	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger:
Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken CREVITS	Mevr. Minou ESQUENET Kabinet	Dhr. Damien BENOIT Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin VANDEURZEN	Dhr. Jan DE RIDDER Kabinet	Dhr. Dirk BROOS Kabinet	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger:

Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur SCHAUVLIEGE			
Minister van Wonen, Energie, Sociale Economie en Stedenbeleid VAN DEN BOSSCHE	Mevr. Tinne OP DE BEECK Kabinet		Vertegenwoordiger: afwezig

3. GOUVERNEMENT DE LA COMMUNAUTÉ GERMANOPHONE/ REGERING VAN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP/ REGIERUNG DER DEUTSCHSPRACHIGEN GEMEINSCHAFT

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministerpräsident und Minister für lokale Behörden LAMBERTZ	Bestimmt keinen Vertreter		
Minister für Familie, Gesundheit und Soziales MOLLERS	H. Guenther MANZ	H. Marco ZINNEN	Vertreter: anwesend Stellvertreter:
Minister für Unterricht, Ausbildung und Beschäftigung PAASCH	Bestimmt keinen Vertreter		
Ministerin für Kultur, Medien und Tourismus WEYKMANS	Bestimmt keinen Vertreter		

4. GOUVERNEMENT DE LA COMMUNAUTÉ FRANÇAISE/ REGERING VAN DE FRANSE GEMEENSCHAP/ REGIERUNG DER FRANZÖSISCHEN GEMEINSCHAFT

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministre-Président DEMOTTE	M. Pierre-Yves BOLEN Cabinet	M. Joël MATHIEU Cabinet	Représentant: absent Suppléant:
Vice- Ministre-Président et Ministre du Budget, des Finances, des Sports et de l'Enseignement de promotion sociale ANTOINE	Mme Geneviève LAZARON Echevine de l'Enseignement et de la Petite enfance	Mme Lucie VANDENBOSCH Groupe CdH du Parlement wallon	Représentante: excusée Suppléante:

Vice-Ministre-Président et Ministre de l'enseignement supérieur MARCOURT	Mme Raymonde YERNA Cabinet	Mme Nadia LAHLOU Cabinet	Représentante: Présente Suppléante:
Vice-Ministre-Président et Ministre de l'Enfance, de la Recherche et de la Fonction Publique NOLLET	M. Laurent MONNIEZ Cabinet	M. Paul GALAND Cabinet	Représentant: présent Suppléant:
Ministre de la Culture, de l'Audiovisuel, de la Santé et de l'Egalité des chances LAANAN	Mme Catherine SPIECE Conseillère à la cellule «Santé» du Cabinet	Mme Alexandra ADRIAENSSENS Directrice chargée de mission à l'administration de la Communauté française, Secrétariat général – Direction de l'égalité des chances	Représentante: absente Suppléante:
Ministre de la Jeunesse HUYTEBROECK	Mme Julie PAPAZOGLU Cabinet	Mme Bénédicte HENDRICK	Représentante: absente Suppléante: absente ¹⁴
Ministre de l'Enseignement obligatoire SIMONET	Mme Marianne TILOT Cabinet	Mme Hélène JACQMIN Cabinet	Représentante: présente Suppléante: excusée

5. GOUVERNEMENT WALLON/ WAALSE REGERING/ REGIERUNG DER WALLONISCHEN REGION

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière/ deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministre-Président DEMOTTE	Mme Sophie LEQUERTIER Cabinet	M. Joël MATHIEU Cabinet	Représentante: absente Suppléant:
Vice-Ministre-Président et Ministre du Développement durable et de la Fonction publique NOLLET	M. Laurent MONNIEZ Cabinet	M. Paul GALAND Cabinet	Représentant: présent Suppléant: présent
Vice-Ministre-Président et Ministre du Budget, des Finances, de l'Emploi et de la Formation ANTOINE	Mme Geneviève LAZARON Echevine de l'Enseignement et de la Petite enfance	Mme Lucie VANDENBOSCH Groupe CdH du Parlement wallon	Représentante: excusée Suppléante:

Vice- Ministre-Président et Ministre de l'Économie, des PME, du Commerce extérieur et des Technologies nouvelles MARCOURT	Mme Raymonde YERNA Cabinet	Mme Jacqueline JOURNEE Cabinet	Représentante: présente Suppléante:
Ministre des Travaux publics, de l'Agriculture, de la Ruralité et du Patrimoine LUTGEN	Mme Coralie BONNET Cabinet	Mme Anne-Françoise MOUTON Cabinet	Représentante: absente Suppléante:
Ministre de la Santé, de l'Action sociale et de l'Egalité des chances, TILLIEUX	M. Luc MERTENS Cabinet	Mme Mélissa WALKA Cabinet	Représentant: absent Suppléante:
Ministre des Pouvoirs locaux et de la Ville FURLAN	Mme Delphine HERNALSTEEN Cabinet	M. Marco ALIBONI Cabinet	Représentante: absente Suppléant:
Ministre de l'Environnement, de l'Aménagement du Territoire et de la Mobilité HENRY	M. Dominique PERRIN Cabinet	M. Pierre CASTELAIN Cabinet	Représentant: absent Suppléant:

6. GOUVERNEMENT RÉGION DE BRUXELLES –CAPITALE / REGERING VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST/ REGIERUNG DER REGION BRÜSSEL-HAUPTSTADT

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger /Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Minister GROUWELS Belast met Openbare Werken, Vervoer, Gewestelijke en gemeentelijke Informatica, Gelijkekansenbeleid en de Haven van Brussel	Dhr. David VITS Kabinet	Dhr. Ghenio DE ANGELIS Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:
Ministre CEREXHE Compétent en matière de l'Emploi, de l'Economie, en ce compris la politique de revitalisation économique des quartiers et le Commerce extérieur, de la Politique agricole et de la Recherche scientifique			

Ministre-Président PICQUE Compétent en matière des Pouvoirs subordonnés, de l'Aménagement du Territoire, en ce compris les monuments et sites, de la Propreté publique, de la Coopération au Développement et de la Statistique régionale	M. Olivier KIESECOMS	M. Stéphane AUJEAN Observatoire de l'Enfance	Représentant: absent Suppléant: excusé
Secrétaire d'Etat DOULKERIDIS Compétent en matière du Logement, de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente			
Ministre HUYTEBROECK Compétente en matière de l'Environnement, de l'Energie, de la Politique de l'Eau, de la Rénovation rurale et la conservation de la nature, de la Lutte contre l'Incendie, l'Aide médicale urgente, du Logement et la rénovation urbaine	Mme Cécile GIRBOUX Cabinet	M. Bernard MATHIEU Cabinet	Représentante: absente Suppléant:
Secrétaire d'état KIR Compétent en matière de l'Urbanisme et de la propreté publique			
Staatssecretaris DE LILLE Belast met Vervoer (met uitsluiting van de bevoegdheid over de MIVB en de infrastructuur van het openbaar vervoer en met uitsluiting van het parkeerbeleid en Cambio), Gelijkekansenbeleid, Openbaar Ambt en Beleid tot administratieve vereenvoudiging			

Minister VANRAES Belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Externe Betrekkingen en Beleid tot administratieve vereenvoudiging	Mevr. Ethel SAVELKOUL Kabinet	Mme. Brigitte PATERNOSTRE Administration	Vertegenwoordiger: présente Suppléante: présente
---	-------------------------------------	--	---

**7. COLLÈGE DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE FRANÇAISE / COLLEGE VAN DE FRANSE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE / KOLLEGIUM DER FRANZÖSISCHEN GEMEINSCHAFTSCOMMISSION**

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière/ Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Secrétaire d'Etat DOULKERIDIS Président du Collège compétent en matière du Budget, de l'Enseignement, du Tourisme et des Relations internationales	M.Karim MAJOROS Cabinet	Mme Isabelle VANLATHEN	Représentant: absent ⁵ Suppléante:
Ministre CEREXHE Membre de la COCOF, compétent en matière de la Fonction publique, de la Politique de la Santé et de la Formation professionnelle des Classes moyennes	M. Dominique MAUN	M. Vincent GIROUL	Représentant: absent Suppléant:
Ministre HUYTEBROECK Membre de la COCOF, compétente en matière de la Politique d'Aide aux Personnes Handicapées	Mme Manoëlle VELGHE	Mme Marie CARTON	Représentante: absente Suppléante:
Ministre-Président PICQUE Membre de la COCOF, Compétent en matière de la Cohésion sociale	M. Olivier KIESECOMS	M. Stéphane AUJEAN	Représentant: absent Suppléant: excusé
Secrétaire d'état KIR Membre de la COCOF, compétent en matière de la Formation professionnelle et de la Culture	Mme Joëlle DEWALHENS	Mme Sophie BERLAIMONT	Représentante: présente Suppléante:

8. COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE / VERENIGD COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE / VEREINTE KOLLEGIUM DER GEMEINSAMEN GEMEINSCHAFTSCOMMISSION

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministre-Président PICQUE président de la COCOM	M. Olivier KIESECOMS	Mme Brigitte PATERNOSTRE	Représentant: absent Suppléante: présente
Ministre CEREXHE Membre de la COCOM, compétent en matière de la Politique de la Santé et de la Fonction publique	M. Philippe HENRY de GENERET	Mme Khadija BOUDIBA	Représentant: absent Suppléante:
Ministre HUYTEBROECK Membre de la COCOM, compétente en matière de la Politique d'Aide aux Personnes, des Finances, du Budget et des Relations extérieures	Mme Véronique GAILLY	Mme Brigitte PATERNOSTRE Directrice du Service de l'Aide aux personnes	Représentante: absent Suppléante: présente
Minister VANRAES Lid van de GGC, belast met Gezondheidsbeleid, Financiën, Begroting en Externe Betrekkingen	Mevr. Ethel SAVELKOUL Attaché kabinet	Mevr. Sophie VERHAEGEN	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger
Minister GROUWELS Lid van de GGC, belast met het Beleid inzake Bijstand aan Personen en Openbaar Ambt	Dhr. David VITS Kabinet	Dhr. Ghenio DE ANGELIS Kabinet	Vertegenwoordiger: afwezig Plaatsvervanger:

**C MEMBRES AVEC VOIX CONSULTATIVE/LEDEN MET
RAADGEVENDE STEM/MITGLIEDER MIT BERATENDER STIMME-
ART. 3.2-M AC/SA/ZA**

Instantie/Instance/ Instanz	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Collège des Procureurs généraux	M. Lucien NOUWYNCK Parquet général près la Cour d'Appel de Bruxelles	Co – plaatsvervangers / Co – suppléants / Co- Stellvertreter: 1. M. Pierre RANS 2. Mme Jacqueline DEVREUX 3. Mevr Godelieve DENEULIN 4. Mevr Annelies LINDEMANS	Représentant: excusé Suppléant: 1. 2. 3. 4.
Vereniging van de Vlaamse Provincies	Dhr. Marc WELLENS		Vertegenwoordiger: afwezig
Union des Villes et Communes de Wallonie	Mme Thérèse-Marie BOUCHAT		Représentante: absente
Coordination des ONG pour les Droits de l'Enfant	1. M. Benoît VAN KEIRSBILCK, Défense des Enfants International (DEI), section belge francophone 2. Dhr Hans DE GREVE Plan België 3. Mme Frédérique VAN HOUCKE, CODE	Mme Cécile CROSSET Ligue des familles Mme Valerie PROVOST CODE	Représentant(e): 1. présent 2. afwezig 3. présente Suppléante: 1. 2. présente
Kinderrechtencoalitie Vlaanderen	1. Mevr Karin MAES Kinderrechtswinkels 2. Mevr Christine MELKEBEEK Defence for Children International 3. Mevr Nele WILLEMS Kinderrechtencoalitie	1. Mevr Nele DESMET Kinderrechtswinkels 2. Mevr Annemie DRIESKENS Gezinsbond 3. Dhr Jef GEBOERS Kinderrechtencoalitie	Vertegenwoordiger: 1. aanwezig 2. verontschuldigd 3. afwezig Plaatsvervanger: 1. 2. 3. aanwezig
Belgisch Comité voor UNICEF Comité belge pour UNICEF	Mme Maud DOMINICY	1. Mme Alao KASONGO 2. Mevr. Gaëlle BUYSSCHAERT	Représentante: présente Suppléante: 1. 2. aanwezig
Rat der Deutschsprachigen Jugend	Catherine WEISSHAUPT		Représentante: absente

Orde van Vlaamse Balies	Dhr Geert DECOCK Advocaat Balie Gent Voorzitter Unie van Jeugdadvocaten		Vertegenwoordiger: aanwezig
Association de la Ville et des Communes de la Région de Bruxelles-Capitale	M. Marc THOULEN Directeur		Représentant: absent
Conseil Interuniversitaire de la Communauté française	1. M. Olivier DE SCHUTTER (UCL) Département de droit international, Charles de Visscher, CPDR 2. M. Jacques FIERENS (FUNDP) Département de Droit		Représentant: 1. absent 2. présent
Vlaamse Interuniversitaire Raad	1. Prof. Paul LEMMENS KULeuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid 2. Prof. Wouter VANDENHOLE UA, Faculteit Rechtsgeleerdheid	1. Prof. Johan PUT Faculteit K.U. Leuven Rechtsgeleerdheid 2. Prof. Frederik SWENNEN UA, Faculteit Rechtsgeleerdheid	Vertegenwoordiger: 1. verontschuldigd 2. aanwezig Plaatsvervanger : 1. aanwezig 2.
Kinderrechten-commissaris	Dhr. Bruno VANOBBERGEN	1. Mevr. Mie JACOBS 2. Mevr. Hilde CNUDE 3. Mevr. Leen ACKAERT	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger: 1. 2. 3. aanwezig
Délégué général aux Droits de l'enfant	M. Bernard DE VOS	M. Stéphan DURVIAUX	Représentant: présent Suppléant: présent
Ombudsman de la Communauté germanophone	M. Cédric LANGER		Représentant: absent
Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding/ Centre pour l'Egalité des Chances et la Lutte contre le Racisme	Mme Julie LEJEUNE	1. Mme Patricia LE COCQ 2. Mme Françoise DE BOE	Représentante: présente Suppléante: 1. 2. présente
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten	Mevr. Jeanine BELLENS		Vertegenwoordiger: afwezig
Unie der Nederlandstalige Jeugdmagistraten	Mevr. Dominique ROOMS Jeugdrechter Brugge	Dhr. Ignace DEVOS Substituut – procureur des Konings	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger: verontschuldigd
Vlaamse Scholierenkoepel	Mevr. Ellen WINDEY		Vertegenwoordiger: verontschuldigd

Association des Provinces wallonnes	Mme Annick BEKAVAC Directrice		Représentante: absent
Comités voor Bijzondere Jeugdzorg	Mevr. Virna SAENEN Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	Mevr. Carine DE WILDE	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger: verontschuldigd
Vlaamse Jeugdraad	Mevr. Barbara POPPE	Mevr. Joke ANTHONISSEN	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger: afwezig*6
Vertegenwoordigers van de erkende Vlaamse administraties en instellingen	1. Dhr. Jan VANHEE Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Administratie Cultuur, Jeugd, Sport en media 2. Mevr. Kaat HUYLEBROECK Administratie Onderwijs en Vorming	1. Dhr. Joost VAN HAELST Coördinator Kinderrechten Agentschap Sociaal- Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen 2. Mevr. Rita VAN DURME Administratie Onderwijs en Vorming	Vertegenwoordiger : 1. afwezig 2. verontschuldigd Plaatsvervanger : 1. aanwezig 2.
Conseil de la Jeunesse d'Expression Française	1. M. Olivier GEERKENS Coala ASBL 2. M. Alexandre AZER- NESSIM Secrétaire général		Représentants: 1. absent 2. absent
Représentants d'administrations et d'institutions reconnues de la Communauté française	1. Mme Malvina GOVAERT Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse 2. Mme Marie-Christine MAUROY Office de la Naissance et de l'Enfance	M. Michel VANDEKEERE Coordinateur a. i. Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse	Représentantes: 1. présente 2. présente Suppléant:
Ordre des barreaux francophones et germanophone de Belgique	Mme Cécile DELBROUCK Advocat au barreau de Liège	M. Juan VERLINDEN Advocat au barreau de Bruxelles	Représentante: Excusé Suppléant: Excusé
Deutschsprachigen Administrationen	Bestimmen keinen Vertreter		
Union francophone des Magistrats de la Jeunesse	M. Eric JANSSENS	Mme Françoise MAINIL	Représentant: absent Suppléante:
Union des Conseillers et des Directeurs de l'aide à la jeunesse	M. Gérard HANSEN	M. Dominique MOREAU	Représentant: absent Suppléant:

D OBSERVATEURS/ WAARNEMERS/ BEOBACHTER(ART.7 AC/ SA/ZA)

Nom/Naam ____ Organisation/ Organisatie	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Senaat	Mevr. Sabine DE BETHUNE	Mevr. Veerle DE ROOVER	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger: aanwezig
Vlaams Parlement	Mevr. Katrien SCHRYVERS		Vertegenwoordiger: aanwezig
Parlement Wallon	Mme Véronique SALVI	Mme Chantal BERTOUILLE	Représentante: absente Suppléante:
Parlement de la Communauté française			
Parlement francophone bruxellois	Mme Caroline DESIR		Représentante: Présente
Chambre des Représentants	Mme Marie-Christine MARGHEM		Représentante: absente
Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale			
Parlement de la Communauté germanophone	Bestimmt keinen Beobachter		

E) UITVOEREND BUREAU/ BUREAU EXÉCUTIF/ EXEKUTIVBÜRO

	Lid/Membre/Mitglied	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière/ Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 19/11/2009
Gouvernement fédéral / Federale Regering / Föederal- regierung	Mme Paule SOMERS		Lid: absente ⁷
Gouvernement de la Communauté française / Regering van de Franstalige Gemeenschap/ Regierung der Französischen Gemeinschaft	M. Benoît PARMENTIER	Mme Dominique ROSSION	Membre: présent Suppléante: présente
Gouvernement flamand / Vlaamse Regering/ Flamische Regierung	Mevr. Suzy BLEYS	Dhr. Jan DE RIDDER	Lid: verontschuldigd Plaatsvervanger: verontschuldigd
Collège Réuni de la Commission Commu- nautaire Commune/ Verenigd College van de Gemeenschappe- lijke Gemeenschaps- commissie / Vereinte Kollegium der Gemein- samen Gemeinschafts- commission	Mme Magali PLOVIE		Membre: excusée
Orde van Vlaamse Balies	Dhr. Geert DECOCK		Lid: aanwezig
Vice – Voorzitter / Vice – Président / Vizepräsident:	Dhr. Jan VANHEE	Dhr. Joost VAN HAELEST	Lid: Plaatsvervanger: aanwezig
Vice – Président / Vice – Voorzitter/ Vizepräsident			
Voorzitter/ Présidente/ Präsident	Mevr. Sarah D'HONDT		aanwezig
Secretariaat Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind/ Secrétariat Commission Nationale pour les Droits de l'Enfant	Mevr. Siska VANDEWEYER M. David DUCULOT Mevr. Shalini GIES		aanwezig aanwezig aanwezig

03/12/2010

**A MEMBRES AVEC VOIX DÉLIBÉRATIVE/STEMGERECHTIGDE
LEDEN/ STIMMBERECHTIGTE MITGLIEDER - ART. 3.1. AC/SA/ZA**

Nom/Naam/Name	Représente/ Vertegenwoordigt/ Vertretert	Suppléant/Plaats- vervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Mme Paule SOMERS Cabinet du Ministre de la Justice DE CLERCK	Federale regering		Représentant:
Mme Emmanuelle DUQUENNE Cabinet du Vice-premier Ministre et Ministre des Finances REYNDERS	Gouvernement fédéral	Mme Catherine DEDYE Cabinet de la Ministre des Affaires Sociales et de la Santé Publique ONKELINX	Représentante: Suppléante:
Dhr. Jan DE RIDDER Kabinet Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin VANDEURZEN	Vlaamse regering	Mevr. Deirdre GEES Kabinet Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, VANDEURZEN	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger:
Mevr. Suzy BLEYS Kabinet Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke kansen en Brussel SMET	Vlaamse regering	Dhr. Dirk MOORS Kabinet Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke kansen en Brussel, SMET	Vertegenwoordiger: Aanwezig Plaatsvervanger:
H. Günther MANZ Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft Abteilung Familie, Gesundheit und Soziales	Regierung der Deutschsprachigen Gemeinschaft		Vertreter: anwesend
M. Benoît PARMENTIER Office de la Naissance et de l'Enfance	Gouvernement de la Communauté française	Mme Dominique ROSSION Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse	Représentant: Suppléante: Présente
	Gouvernement wallon	M. Dominique LUPERTO Cabinet du Ministre Président DEMOTTE	Suppléant:
Mme Joëlle DEWALHENS Cabinet	Collège de la Commission communautaire française de Bruxelles	M. Karim MAJOROS Cabinet	Représentante: Absente Suppléant:

Mme Magali PLOVIE Cabinet de la Ministre, compétente pour les Finances et l'Aide aux Personnes HUYTEBROECK	Collège de la Commission communautaire commune de Bruxelles	Mevr. Martine MOTTEUX Kabinet Minister Huytebroeck	Représentante: Présente Plaatsvervanger: Afwezig
---	--	---	---

**B B) MEMBRES AVEC VOIX CONSULTATIVE/LEDEN MET
RAADGEVENDE STEM/ MITGLIEDER MIT BERATENDER STIMME -
ART. 3.2.A AC/SA/ZA**

1. GOUVERNEMENT FÉDÉRAL/FEDERALE REGERING/FÖDERALREGIERUNG

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Premier LETERME Premier belast met de Coördinatie van het Migratie- en asielbeleid	Mevr. Ina VANDENBERGHE Kabinet	Mevr. Anne VAN DEN BUSSCHE Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Vice-Premier Ministre et Ministre des Finances et des Réformes institutionnelles REYNDERS	Mme Caroline GOSSELAIN Cabinet	Mme Anne JUNION Cabinet	Représentante: Suppléante:
Vice-eerste minister en Minister van Begroting VANHENGEL	Dhr. Gijs BOUTE Kabinet	Dhr. Karl VAN DE BOSSCHE Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Vice-premier en Minister van Ambtenarenzaken, Overheidsbedrijven VERVOTTE	Mevr. Annelies DE BACKER Kabinet	Dhr. Koen DE BUSSE Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Minister van Buitenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen VANACKERE	Mevr. Véronique JOOSTEN Kabinet	Mevr. Isabelle Heyndricks Kabinet	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger:
Vice-Première Ministre et Ministre des Affaires Sociales et de la Santé Publique ONKELINX	Mme Catherine DEDYE Cabinet	Mevr. Isabel MOENS Kabinet	Représentante: Plaatsvervanger:
Vice-Première Ministre et Ministre de l'Emploi et de l'Egalité des Chances MILQUET	Mme Sylvie ROBERTI Cabinet	Mme Véronique DE BAETS Cabinet	Représentante: Suppléante:

Minister van Binnenlandse Zaken TURTELBOOM	Mme Colette VAN LUL Office des Etrangers	Dhr. Wim BONTINCK Federale Politie, Centrale Dienst Mensenhandel	Représentante: Absente Plaatsvervanger:
Ministre des Pensions et des grandes villes DAERDEN			
Ministre des PME, des Indépendants, de l'Agriculture et de la Politique scientifique LARUELLE	Mme Pauline BIEVEZ Cabinet	M. Grégoire MOES Administration	Représentante: Suppléant:
Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen VAN QUICKENBORNE	Mme Isabelle MAHIEU Administration	Dhr. Herman VAN DEN LANGENBERGH Administratie	Représentante: Plaatsvervanger:
Minister van Justitie DE CLERCK	Mevr. Christel DE CRAIM Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid		Vertegenwoordiger: Verontschuldigd
Minister van Defensie DE CREM	M. Nicolas LANGE Kabinet	Mevr. Charline DESMECHT Kabinet	Représentant: Plaatsvervanger:
Ministre du Climat et de l'Energie MAGNETTE	M. Hervé GHYSELS Cabinet	M. Philippe DETHEUX Cabinet	Représentant: Suppléant:
Ministre de la Coopération au développement MICHEL	Mme Amélie DERBAUDRENGHIEN Cabinet	Mevr. Berbel VRANCKEN	Représentante: Verontschuldigd Plaatsvervanger: verontschuldigd
Staatssecretaris voor Mobiliteit SCHOUPE	Mevr. Anne VANDENBERGHE Administratie	Mevr. Anneliese HEEREN Administratie	Vertegenwoordiger: Verontschuldigd Plaatsvervanger: Verontschuldigd
Secrétaire d'Etat à l'Intégration sociale et à la Lutte contre la pauvreté COURARD	Mevr. Magda DE MEYER Kabinet	M. Thierry MARTIN Cabinet	Vertegenwoordiger: Suppléant:
Secrétaire d'Etat aux Affaires sociales, chargés des Personnes Handicapées DELIZEE	Mme Christiane LEENAERTS Cabinet		Représentante:
Secrétaire d'Etat au Budget et à la Politique des familles et à la politique de migration et d'asile WATHELET	M. Philippe ANDRIANNE Cabinet	M. Steven DE CANCK Kabinet	Représentant: Suppléant:

2. GOUVERNEMENT FLAMAND/ VLAAMSE REGERING/FLAMISCHE REGIERUNG

Lid/membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Vlaams Minister- President en Minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Visserij en Plattelandsbeleid PEETERS			
Vice-Minister- President en Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand BOURGEOIS	Mevr. Sadia CHOUKRI Kabinet	Mevr. Daphne COSTES Administratie	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Vice-Minister-President en Minister van Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie, Overheidsbedrijven, Media en Armoedebeleid LIETEN	Mevr. Liesbet STEVENS Kabinet	Dhr. Tom VERMEIRE Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Minister van Begroting en Financiën, Werk, Ruimtelijke ordening, Onroerend erfgoed en Sport MUYTERS	Mevr. Tinne STUKKENS Kabinet	Mevr. Nicole BOSSAERTS Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Minister van Jeugd, Gelijke Kansen, Onderwijs en Brussel SMET	Mevr. Suzy BLEYS Kabinet	Dhr. Dirk MOORS Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken CREVITS	Mevr. Minou ESQUENET Kabinet	Dhr. Damien BENOIT Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin VANDEURZEN	Dhr. Jan DE RIDDER Kabinet	Dhr. Dirk BROOS Kabinet	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger:
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur SCHAUVLIEGE			

Minister van Wonen, Energie, Sociale Economie en Stedenbeleid VAN DEN BOSSCHE	Mevr. Tinne OP DE BEECK Kabinet		Vertegenwoordiger:
--	------------------------------------	--	--------------------

3. GOUVERNEMENT DE LA COMMUNAUTÉ GERMANOPHONE/ REGERING VAN DE DUITSTALIGE GEMEENSCHAP/REGIERUNG DER DEUTSCHSPRACHIGEN GEMEINSCHAFT

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministerpräsident und Minister für lokale Behörden LAMBERTZ	Bestimmt keinen Vertreter		
Minister für Familie, Gesundheit und Soziales MOLLERS	H. Guenther MANZ	H. Marco ZINNEN	Vertreter: anwesend Stellvertreter:
Minister für Unterricht, Ausbildung und Beschäftigung PAASCH	Bestimmt keinen Vertreter		
Ministerin für Kultur, Medien und Tourismus WEYKMANS	Bestimmt keinen Vertreter		

4. GOUVERNEMENT DE LA COMMUNAUTÉ FRANÇAISE/ REGERING VAN DE FRANSE GEMEENSCHAP/ REGIERUNG DER FRANZÖSISCHEN GEMEINSCHAFT

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministre-Président DEMOTTE	M. Pierre-Yves BOLEN Cabinet	M. Joël MATHIEU Cabinet	Représentant: Suppléant:
Vice- Ministre-Président et Ministre du Budget, des Finances, des Sports et de l'Enseignement de promotion sociale ANTOINE	Mme Geneviève LAZARON Echevine de l'Enseignement et de la Petite enfance	Mme Lucie VANDENBOSCH Groupe CdH du Parlement wallon	Représentante: Suppléante:
Vice-Ministre- Président et Ministre de l'enseignement supérieur MARCOURT	Mme Raymonde YERNA Cabinet	Mme Nadia LAHLOU Cabinet	Représentante: Suppléante:

Vice-Ministre-Président et Ministre de l'Enfance, de la Recherche et de la Fonction Publique NOLLET	M. Laurent MONNIEZ Cabinet	M. Paul GALAND Cabinet	Représentant: Suppléant:
Ministre de la Culture, de l'Audiovisuel, de la Santé et de l'Egalité des chances LAANAN	Mme Catherine SPIECE Conseillère à la cellule «Santé» du Cabinet	Mme Alexandra ADRIAENSSENS Directrice chargée de mission à l'administration de la Communauté française, Secrétariat général – Direction de l'égalité des chances	Représentante: Suppléante:
Ministre de la Jeunesse HUYTEBROECK	Mme Elodie VANDENBROUCKE Cabinet	Mme Bénédicte HENDRICK	Représentante: Excusée Suppléante:
Ministre de l'Enseignement obligatoire SIMONET	Mme Marianne TILOT Cabinet	Mme Hélène JACQMIN Cabinet	Représentante: Suppléante:

5. GOUVERNEMENT WALLON/ WAALSE REGERING/ REGIERUNG DER WALLONISCHEN REGION

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière/ deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministre-Président DEMOTTE	Mme Sophie LEQUERTIER Cabinet	M. Joël MATHIEU Cabinet	Représentante: Suppléant:
Vice-Ministre-Président et Ministre du Développement durable et de la Fonction publique NOLLET	M. Laurent MONNIEZ Cabinet	M. Paul GALAND Cabinet	Représentant: Suppléant:
Vice-Ministre-Président et Ministre du Budget, des Finances, de l'Emploi et de la Formation ANTOINE	Mme Geneviève LAZARON Echevine de l'Enseignement et de la Petite enfance	Mme Lucie VANDENBOSCH Groupe CdH du Parlement wallon	Représentante: Suppléante:
Vice- Ministre-Président et Ministre de l'Économie, des PME, du Commerce extérieur et des Technologies nouvelles MARCOURT	Mme Raymonde YERNA Cabinet	Mme Jacqueline JOURNEE Cabinet	Représentante: Suppléante: excusée

Ministre des Travaux publics, de l'Agriculture, de la Ruralité et du Patrimoine LUTGEN	Mme Coralie BONNET Cabinet	Mme Anne-Françoise MOUTON Cabinet	Représentante: Suppléante:
Ministre de la Santé, de l'Action sociale et de l'Egalité des chances, TILLIEUX	M. Luc MERTENS Cabinet	Mme Mélissa WALKA Cabinet	Représentant: Excusé Suppléante: Excusée
Ministre des Pouvoirs locaux et de la Ville FURLAN	Mme Delphine HERNALSTEEN Cabinet	M. Marco ALIBONI Cabinet	Représentante: Présente Suppléant:
Ministre de l'Environnement, de l'Aménagement du Territoire et de la Mobilité HENRY	M. Dominique PERRIN Cabinet	M. Pierre CASTELAIN Cabinet	Représentant: Suppléant:

**6. GOUVERNEMENT RÉGION DE BRUXELLES –CAPITALE / REGERING VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST/ REGIERUNG DER REGION BRÜSSEL-HAUPTSTADT**

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger /Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Minister GROUWELS Belast met Openbare Werken, Vervoer, Gewestelijke en gemeentelijke Informatica, Gelijkekansenbeleid en de Haven van Brussel	Dhr. David VITS Kabinet	Dhr. Ghenio DE ANGELIS Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Ministre CEREXHE Compétent en matière de l'Emploi, de l'Economie, en ce compris la politique de revitalisation économique des quartiers et le Commerce extérieur, de la Politique agricole et de la Recherche scientifique			

Ministre-Président PICQUE Compétent en matière des Pouvoirs subordonnés, de l'Aménagement du Territoire, en ce compris les monuments et sites, de la Propreté publique, de la Coopération au Développement et de la Statistique régionale	M. Olivier KIESECOMS	M. Stéphane AUJEAN Observatoire de l'Enfance	Représentant: Suppléant: Excusé
Secrétaire d'Etat DOULKERIDIS Compétent en matière du Logement, de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente			
Ministre HUYTEBROECK Compétente en matière de l'Environnement, de l'Energie, de la Politique de l'Eau, de la Rénovation rurale et la conservation de la nature, de la Lutte contre l'Incendie, l'Aide médicale urgente, du Logement et la rénovation urbaine	Mme Cécile GIRBOUX Cabinet	M. Bernard MATHIEU Cabinet	Représentante: Présente Suppléant:
Secrétaire d'état KIR Compétent en matière de l'Urbanisme et de la propreté publique			
Staatssecretaris DE LILLE Belast met Vervoer (met uitsluiting van de bevoegdheid over de MIVB en de infrastructuur van het openbaar vervoer en met uitsluiting van het parkeerbeleid en Cambio), Gelijkekansenbeleid, Openbaar Ambt en Beleid tot administratieve vereenvoudiging			

Minister VANRAES Belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, Externe Betrekkingen en Beleid tot administratieve vereenvoudiging	Mevr. Ethel SAVELKOUL Kabinet	Mme. Brigitte PATERNOSTRE Administration	Vertegenwoordiger: Suppléante:
---	-------------------------------------	--	-----------------------------------

**7. COLLÈGE DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE FRANÇAISE / COLLEGE VAN DE FRANSE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE / KOLLEGIUM DER FRANZÖSISCHEN GEMEINSCHAFTSCOMMISSION**

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière/ Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Secrétaire d'Etat DOULKERIDIS Président du Collège compétent en matière du Budget, de l'Enseignement, du Tourisme et des Relations internationales	M.Karim MAJOROS Cabinet	Mme Isabelle VANLATHEN	Représentant: Suppléante:
Ministre CEREXHE Membre de la COCOF, compétent en matière de la Fonction publique, de la Politique de la Santé et de la Formation professionnelle des Classes moyennes	M. Dominique MAUN	M. Vincent GIROUL	Représentant: Suppléant:
Ministre HUYTEBROECK Membre de la COCOF, compétente en matière de la Politique d'Aide aux Personnes Handicapées	Mme Manoëlle VELGHE	Mme Marie CARTON	Représentante: Suppléante:
Ministre-Président PICQUE Membre de la COCOF, Compétent en matière de la Cohésion sociale	M. Olivier KIESECOMS	M. Stéphane AUJEAN	Représentant: Suppléant: Excusé
Secrétaire d'état KIR Membre de la COCOF, compétent en matière de la Formation professionnelle et de la Culture	Mme Joëlle DEWALHENS	Mme Sophie BERLAIMONT	Représentante: Absente Suppléante:

8. COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE / VERENIGD COLLEGE VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE / VEREINTE KOLLEGIUM DER GEMEINSAMEN GEMEINSCHAFTSCOMMISSION

Lid/Membre/Mitglied	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Ministre-Président PICQUE président de la COCOM	M. Olivier KIESECOMS	Mme Brigitte PATERNOSTRE	Représentant: Suppléante:
Ministre CEREXHE Membre de la COCOM, compétent en matière de la Politique de la Santé et de la Fonction publique	M. Philippe HENRY de GENERET	Mme Khadija BOUDIBA	Représentant: Suppléante:
Ministre HUYTEBROECK Membre de la COCOM, compétente en matière de la Politique d'Aide aux Personnes, des Finances, du Budget et des Relations extérieures	Mme Véronique GAILLY	Mme Brigitte PATERNOSTRE Directrice du Service de l'Aide aux personnes	Représentante: Suppléante:
Minister VANRAES Lid van de GGC, belast met Gezondheidsbeleid, Financiën, Begroting en Externe Betrekkingen	Mevr. Ethel SAVELKOUL Attaché kabinet	Mevr. Sophie VERHAEGEN	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger
Minister GROUWELS Lid van de GGC, belast met het Beleid inzake Bijstand aan Personen en Openbaar Ambt	Dhr. David VITS Kabinet	Dhr. Ghenio DE ANGELIS Kabinet	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:

**C MEMBRES AVEC VOIX CONSULTATIVE/LEDEN MET
RAADGEVENDE STEM/MITGLIEDER MIT BERATENDER STIMME-
ART. 3.2-M AC/SA/ZA**

Instantie/Instance/ Instanz	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Collège des Procureurs généraux	M. Lucien NOUWYNCK Parquet général près la Cour d'Appel de Bruxelles	Co – plaatsvervangers / Co – suppléants / Co- Stellvertreter: 1. M. Pierre RANS 2. Mme Jacqueline DEVREUX 3. Mevr. Godelieve DENEULIN 4. Mevr. Annelies LINDEMANS	Représentant: excusé Suppléant: 1. 2. 3. 4.
Vereniging van de Vlaamse Provincies	Dhr. Marc WELLENS		Vertegenwoordiger:
Union des Villes et Communes de Wallonie	Mme Thérèse-Marie BOUCHAT		Représentante:
Coordination des ONG pour les Droits de l'Enfant	1. M. Benoît VAN KEIRSBILCK, Défense des Enfants International (DEI), section belge francophone 2. Dhr. Hans DE GREVE Plan België 3. Mme Frédérique VAN HOUCHE, CODE	Mme Cécile CROSSET Ligue des familles Mme Valerie PROVOST CODE	Représentant(e): 1. 2. 3. Excusée Suppléante: 1. 2. Présente
Kinderrechtencoalitie Vlaanderen	1. Mevr. Karin MAES Kinderrechtswinkels 2. Mevr. Christine MELKEBEEK Defence for Children International 3. Mevr. Nele WILLEMS Kinderrechtencoalitie	1. Mevr. Nele DESMET Kinderrechtswinkels 2. Mevr. Annemie DRIESKENS Gezinsbond 3. Dhr. Jef GEBOERS Kinderrechtencoalitie	Vertegenwoordiger: 1. Verontschuldigd 2. Verontschuldigd 3. Plaatsvervanger: 1. 2. 3. Aanwezig
Belgisch Comité voor UNICEF Comité belge pour UNICEF	Mme Maud DOMINICY	1. Mme Alao KASONGO 2. Mevr. Gaele BUYSSCHAERT	Représentante: Excusée Suppléante: 1. 2. Aanwezig
Rat der Deutschsprachigen Jugend	Catherine WEISSHAUPT		Représentante:
Orde van Vlaamse Balies	Dhr. Geert DECOCK Advocaat Balie Gent Voorzitter Unie van Jeugdadvocaten		Vertegenwoordiger: Aanwezig

Association de la Ville et des Communes de la Région de Bruxelles-Capitale	M. Marc THOULEN Directeur		Représentant:
Conseil Interuniversitaire de la Communauté française	1. M. Olivier DE SCHUTTER (UCL) Département de droit international, Charles de Visscher, CPDR 2. M. Jacques FIERENS (FUNDP) Département de Droit		Représentant: 1. 2. Absent
Vlaamse Interuniversitaire Raad	1. Prof. Paul LEMMENS KULeuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid 2. Prof. Wouter VANDENHOLE UA, Faculteit Rechtsgeleerdheid	1. Prof. Johan PUT Faculteit K.U. Leuven Rechtsgeleerdheid 2. Prof. Frederik SWENNEN UA, Faculteit Rechtsgeleerdheid	Vertegenwoordiger: 1. Aanwezig 2. verontschuldigd Plaatsvervanger: 1. verontschuldigd 2.
Kinderrechten-commissaris	Dhr. Bruno VANOBBERGEN	1. Mevr. Mie JACOBS 2. Mevr. Hilde CNUDDE 3. Mevr. Leen ACKAERT	Vertegenwoordiger: Verontschuldigd Plaatsvervanger: 1. 2. 3.
Délégué général aux Droits de l'enfant	M. Bernard DE VOS	M. Stéphan DURVIAUX	Représentant: Suppléant: Présent
Ombudsman de la Communauté germanophone	M. Cédric LANGER		Représentant: Présent
Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding/ Centre pour l'Egalité des Chances et la Lutte contre le Racisme	Mme Julie LEJEUNE	1. Mme Patricia LE COCQ 2. Mme Françoise DE BOE	Représentante: Suppléante: 1. Absente 2. Excusée
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten	Mevr. Jeanine BELLENS		Vertegenwoordiger:
Unie der Nederlandstalige Jeugdmagistraten	Mevr. Dominique ROOMS Jeugdrechter Brugge	Dhr. Ignace DEVOS Substituut – procureur des Konings	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger: aanwezig
Vlaamse Scholierenkoepel	Mevr. Veerle DREEMEERSCH		Vertegenwoordiger:
Association des Provinces wallonnes	Mme Annick BEKAVAC Directrice		Représentante:
Comités voor Bijzondere Jeugdzorg	Mevr. Virna SAENEN Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	Mevr. Carine DE WILDE Dhr. Johan VAN DER AUWERAERT	Vertegenwoordiger: aanwezig Plaatsvervanger: 1. 2. Aanwezig

Vlaamse Jeugdraad	Mevr. Barbara POPPE	Mevr. Joke ANTHONISSEN	Vertegenwoordiger: verontschuldigd Plaatsvervanger:
Vertegenwoordigers van de erkende Vlaamse administraties en instellingen	1. Dhr. Jan VANHEE Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Administratie Cultuur, Jeugd, Sport en media 2. Mevr. Kaat HUYLEBROECK Administratie Onderwijs en Vorming	1. Dhr. Joost VAN HAELEST Coördinator Kinderrechten Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen 2. Mevr. Rita VAN DURME Administratie Onderwijs en Vorming	Vertegenwoordiger : 1. 2. Plaatsvervanger : 1. Aanwezig 2.
Conseil de la Jeunesse d'Expression Française	1. M. Olivier GEERKENS Coala ASBL 2. M. Alexandre AZER-NESSIM Secrétaire général		Représentants: 1. 2.
Représentants d'administrations et d'institutions reconnues de la Communauté française	1. Mme Malvina GOVAERT Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse 2. Mme Marie-Christine MAUROY Office de la Naissance et de l'Enfance	M. Michel VANDEKEERE Coordinateur a. i. Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse	Représentantes: 1. Présente 2. Suppléant:
Ordre des barreaux francophones et germanophone de Belgique	Mme Cécile DELBROUCK Advocat au barreau de Liège	M. Juan VERLINDEN Advocat au barreau de Bruxelles	Représentante: Suppléant:
Deutschsprachigen Administrationen	Bestimmen keinen Vertreter		
Union francophone des Magistrats de la Jeunesse	M. Eric JANSSENS	Mme Françoise MAINIL	Représentant: Suppléante:
Union des Conseillers et des Directeurs de l'aide à la jeunesse	M. Gérard HANSEN	M. Dominique MOREAU	Représentant: Suppléant:

D OBSERVATEURS/ WAARNEMERS/ BEOBACHTER(ART.7 AC/ SA/ZA)

Nom/Naam _____ Organisation/ Organisatie	Représentant/ Vertegenwoordiger/ Vertreter	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière / Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 28/06/2010
Senaat	Mevr. Sabine DE BETHUNE	Mevr. Veerle DE ROOVER	Vertegenwoordiger: Plaatsvervanger:
Vlaams Parlement	Mevr. Katrien SCHRYVERS		Vertegenwoordiger:
Parlement Wallon	Mme Véronique SALVI	Mme Chantal BERTOUILLE	Représentante: Suppléante: excusée
Parlement de la Communauté française			
Parlement francophone bruxellois	Mme Caroline DESIR		Représentante:
Chambre des Représentants	Mme Marie-Christine MARGHEM		Représentante:
Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale			
Parlement de la Communauté germanophone	Bestimmt keinen Beobachter		

E UITVOEREND BUREAU/ BUREAU EXÉCUTIF/ EXEKUTIVBÜRO

	Lid/Membre/Mitglied	Suppléant/ Plaatsvervanger/ Stellvertreter	Participation à l'assemblée plénière/ Deelname aan de plenaire zitting / Teilnahme an der Plenarversammlung d.d. 19/11/2009
Gouvernement fédéral / Federale Regering / Föderal- regierung	Mme Paule SOMERS		Lid:
Gouvernement de la Communauté française / Regering van de Franstalige Gemeenschap/ Regierung der Französischen Gemeinschaft	M. Benoît PARMENTIER	Mme Dominique ROSSION	Membre: Suppléante: Présente
Gouvernement flamand / Vlaamse Regering/ Flamische Regierung	Mevr. Suzy BLEYS	Dhr. Jan DE RIDDER	Lid: Aanwezig Plaatsvervanger: Aanwezig

Collège Réuni de la Commission Communautaire Commune/ Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie / Vereinte Kollegium der Gemeinsamen Gemeinschaftscommission	Mme Magali PLOVIE		Membre: Présente
Orde van Vlaamse Balies	Dhr. Geert DECOCK		Lid: Aanwezig
Vice – Voorzitter / Vice – Président / Vizepräsident:	Dhr. Jan VANHEE	Dhr. Joost VAN HAELEST	Lid: Plaatsvervanger: Aanwezig
Vice – Président / Vice – Voorzitter/ Vizepräsident			
Voorzitter/ Présidente/ Präsident	Mevr. Sarah D'HONDT		Aanwezig
Secretariaat Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind/ Secrétariat Commission Nationale pour les Droits de l'Enfant	Mevr. Siska VAN DE WEYER M. David DUCULOT		Aanwezig Aanwezig

Bijlage 3: Samenstelling van de delegatie voor de voorstelling van het IVRK- en OPSC-rapport aan het V.N.-Kinderrechtencomité

De Belgische delegatie was als volgt samengesteld:

A. Voor de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind

- Mw Sarah D'hondt, voorzitter en adjunct-delegatiehoofd
- Mw Siska Van de Weyer
- Dhr David Duculot

B. Op federaal niveau

Voor de permanente vertegenwoordiging van België bij de V.N. in Genève

- Ambassadeur Alex Van Meeuwen, Permanent vertegenwoordiger van België bij de V.N. in Genève en delegatiehoofd
- Dhr Hugo Brauwers, Consul-generaal en adjunct- Permanent vertegenwoordiger
- Mw Ellen Van Uytvanck

Voor de FOD Buitenlandse Zaken

- Mw Véronique Joosten

Voor de FOD Justitie

- Mw Paule Somers, kabinet van de Minister van Justitie
- Mw Christel De Craim, Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid

Voor de Staatssecretaris van Begroting, Migratie- en Asielbeleid en Gezinsbeleid

- Mw Kristine Goossens

C. Op niveau van de gefedereerde entiteiten

Voor de Vlaamse Gemeenschap

- Mw Suzy Bleys, kabinet van de Vlaamse coördinerend Minister Kinderrechten
- Dhr Jan De Ridder, kabinet van de Vlaamse Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Dhr Joost Van Haelst, coördinator Kinderrechten voor de Vlaamse overheid

Voor de Franse Gemeenschap

- Mw Malvina Govaert, Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse

Het Waals Gewest werd eveneens vertegenwoordigd door Mw Malvina Govaert

Voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad

- Mw Brigitte Paternostre, Dienst Bijstand aan Personen

Voor de Franse Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad

- Dhr Stéphane Aujean, die telefonisch bereikbaar was tijdens de voorstelling

Voor de Duitstalige Gemeenschap

- Dhr Gunther Manz, die telefonisch bereikbaar was tijdens de voorstelling

Bijlage 4: Concluding Observations van het Kinderrechtencomité bij het gecombineerde derde en vierde periodiek rapport van België betreffende het I.V.R.K.

Vertaling naar het Nederlands van het document CRC/C/BEL/CO/3-4 (oorspronkelijke tekst: Engels)

Comité voor de Rechten van het Kind
Vierenvijftigste zitting
24 mei – 11 juni 2010

Overweging van de rapporten die werden ingediend door de Lidstaten overeenkomstig artikel 44 van het Verdrag

SLOTBESCHOUWINGEN: België

Het Comité besprak het gecombineerde derde en vierde periodiek rapport van België (CRC/C/BEL/3-4) op zijn 1521e en 1523e vergadering van 2 juni 2010 en nam op zijn 1541e vergadering van 11 juni 2010 de volgende slotbeschouwingen aan.

A. Inleiding

Het Comité heeft met genoeg kennis genomen van het gecombineerde derde en vierde periodiek rapport van de Lidstaat evenals van de schriftelijke antwoorden op zijn vragenlijst (CRC/C/BEL/Q/3-4/Add.1) die voor een beter begrip zorgden over de situatie in de Lidstaat. Het Comité waardeert tevens de aanwezigheid van een multisectorale afvaardiging en de openhartige en open dialoog met de delegatie.

Het Comité herinnert de Lidstaat eraan dat deze slotbeschouwingen samengelezen moeten worden met de slotbeschouwingen betreffende het initiële rapport inzake het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie, zoals vervat in document (CRC/C/BEL/OPSC/CO/1) en de beschouwingen betreffende het initiële rapport van de Lidstaat over het Facultatief Protocol inzake kinderen in gewapende conflicten (CRC/C/OPAC/BEL/CO/1) van 9 juni 2006.

B. Follow-upmaatregelen die de Lidstaat heeft getroffen en vooruitgang die de Lidstaat heeft geboekt

4. Het Comité is verheugd over de aanname van:

Het Protocol van 11 oktober 2006 bij de wet van 25 februari 2003 dat het begrip ‘redelijke aanpassingen’ introduceert in de wetgeving van de Lidstaat, met als doelstelling de maatschappelijke en professionele inschakeling van personen met een handicap te verbeteren door een redelijke aanpassing van de plaatsen waartoe ze toegang hebben te verzekeren zodat ze kunnen participeren aan het actieve en collectieve leven van de maatschappij;

De nieuwe Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn;

De Wet van 2006 die het gebruik, de productie en het transport van clusterbommen verbiedt; en
De Wet van 10 augustus 2005 ter bestrijding van mensenhandel.

5. Het Comité verwelkomt tevens de ratificatie van:

Het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie, op 17 maart 2006;

Het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en zijn Facultatief Protocol, op 2 juli 2009;

Het Verdrag van Den Haag Nr. 33 van 1993 inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het vlak van interlandelijke adoptie, op 26 mei 2005;

Het Protocol ter preventie, beteugeling en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder van vrouwen en kinderen, ter aanvulling van het Verdrag van de Verenigde Naties ter bestrijding van internationale georganiseerde criminaliteit van 2000, op 11 augustus 2004;

Het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, op 17 juni 2004; en

Het Verdrag van Den Haag van 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, op 1 april 2003.

6. Het Comité neemt tevens met genoegen kennis van de aanstelling van een ombudspersoon in de Duitstalige Gemeenschap op 17 mei 2010, de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind in 2006 en de invoering van het Nationaal actieplan voor de kinderen voor de periode 2005-2012.

C. Belangrijkste aandachtspunten en aanbevelingen

1. Maatregelen van algemene strekking ter implementatie van het Verdrag (art. 4, 42 en 44, para. 6 van het Verdrag)

De vorige aanbevelingen van het Comité

7. Het Comité verwelkomt de inspanningen die de Lidstaat levert om de slotbeschouwingen van het Comité van 2002 betreffende het tweede rapport van de Lidstaat (CRC/C/15/Add.178) te implementeren. Sommige aanbevelingen werden echter onvoldoende opgevolgd.

8. Het Comité spoort de Lidstaat aan alle nodige maatregelen te treffen om te voldoen aan de aanbevelingen in de slotbeschouwingen bij het tweede periodiek rapport van de Lidstaat, die nog niet of onvoldoende werden geïmplementeerd, met inbegrip van, in het bijzonder, de aanbevelingen die verband houden met de coördinatie, de dataverzameling, de discriminatie van kinderen die leven in armoede, het recht van het kind om gehoord te worden, lijfstraffen en het jeugdrecht. Het Comité vestigt in die context de aandacht op zijn Algemene Bemerking Nr. 5 (2004) betreffende de algemene maatregelen om het Verdrag inzake de rechten van het kind te implementeren.

Voorbehoud en verklaringen

9. Het Comité merkt dat de Lidstaat zijn verklaring over artikel 2 betreffende het non-discriminatiebeginsel heeft behouden waardoor niet-Belgische kinderen maar beperkt gebruik kunnen maken van de rechten vervat in het Verdrag en over artikel 40 betreffende de herziening van strafrechtelijke beslissingen door een hoger rechtsorgaan.

10. Het Comité beveelt de Lidstaat aan het proces ter intrekking van zijn verklaringen betreffende artikels 2 en 40 van het Verdrag te versnellen, in lijn met zijn vorige aanbeveling (CRC/C/15/Add.178 para. 7) en in het licht van de Weense Verklaring en Actieprogramma.

Wetgeving

11. Hoewel de Lidstaat moeite doet om zijn wetgeving in overeenstemming te brengen met de principes en bepalingen van het Verdrag, merkt het Comité dat de wetgevende ontwikkelingen in de drie Gemeenschappen variëren. Hierdoor ontstaan er situaties waarbij kinderen in sommige Gemeenschappen niet alle rechten genieten die voor andere kinderen in de rest van het land wel gelden. Het Comité maakt er zich in het bijzonder zorgen over dat de ontwikkeling van de wetgeving in de Duitstalige Gemeenschap niet het tempo van de ontwikkeling in de andere twee Gemeenschappen volgt.

12. Het Comité beveelt de Lidstaat aan alle nodige maatregelen te treffen om te verzekeren dat de wetgeving en de administratieve regelingen in alle Gemeenschappen volstrekt overeenkomen met de bepalingen en principes van het Verdrag.

Coördinatie

13. Het Comité verwelkomt de oprichting in 2006 van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind, maar is bezorgd over het gebrek aan nationale coördinatie bij de implementatie van het Verdrag.

14. Het Comité beveelt de Lidstaat aan een doeltreffend coördinatiemechanisme op te richten voor de implementatie van het verdrag en de samenwerking te verzekeren tussen de coördinatiemechanismen op federaal en gemeenschapsniveau om een uitgebreid en samenhangend kinderrechtenbeleid te kunnen voeren.

Nationaal Actieplan voor Kinderen

15. Het Comité betreurt ten eerste dat zijn aanbevelingen (CRC/C/OPAC/BEL/CO/1 para.9) betreffende een Nationaal Actieplan voor Kinderen niet geïmplementeerd werden. Het Comité drukt zijn bezorgdheid uit over het feit dat het Nationaal Actieplan voor Kinderen (2005-2012) geen duidelijke doelstellingen, targets, indicatoren en tijdschema's omvat, het niet over een mechanisme beschikt om de vooruitgang bij het bereiken van de doelstellingen op te volgen en het geen specifiek budget kreeg toegewezen. Gezien de noodzaak om vooruitgang te boeken met beleidsmaatregelen om armoede en andere ongelijkheden, die een directe weerslag hebben op kinderen, in het land in te perken, drukt het Comité zijn bezorgdheid uit over het feit dat binnen het algemene beleids- en planningskader van de Lidstaat, het Nationaal Actieplan voor Kinderen mogelijk zelfs niet in beschouwing wordt genomen.

16. Het Comité adviseert daarom dat de Lidstaat garandeert dat:

- a) Het Nationaal Actieplan voor Kinderen integraal deel uitmaakt van de ontwikkelingsplanning, gestoeld op de rechten van het kind en met de nodige aandacht voor de verschillende regionale omgevingen;**
- b) Het Nationaal Actieplan voor Kinderen concrete doelstellingen, targets, indicatoren en tijdschema's bepaalt en dat een follow-upmechanisme wordt ingevoerd om de bereikte vooruitgang op te volgen en mogelijke gebreken vast te stellen;**
- c) Gepaste budgetten worden toegewezen voor de volwaardige implementatie van het Nationaal Actieplan; en dat**

d) **De principes en bepalingen van het Verdrag, de Facultatieve Protocollen en het Actieplan ‘Een wereld geschikt voor kinderen’ (‘A World Fit for Children’ - WFFC) dat door een buitengewone zitting van de Algemene Vergadering in mei 2002 werd aangenomen, evenals de verklaring van 2007 “terugblik op WFFC + 5” in beschouwing worden genomen.**

Onafhankelijke monitoring

17. Het Comité neemt akte van het bestaan van afzonderlijke ombudsdiensten binnen de Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap maar vreest dat het bestaan van verschillende wetgevingen, mandaten en bevoegdheden van deze instellingen evenals van twee afzonderlijke ombudsdiensten op federaal niveau, ertoe kan leiden dat de rechten van kinderen niet in alle delen van de Lidstaten op dezelfde wijze beschermd worden en hun klachten niet op dezelfde wijze worden behandeld.

18. Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan de mandaten van alle ombudsdiensten op elkaar af te stemmen en een gepaste coördinatie te verzekeren van de ombudsdiensten op Gemeenschapsniveau en tussen de ombudsdiensten op Federaal niveau en Gemeenschapsniveau. Het Comité vraagt de Lidstaat voorts met aandrang zich ervan te verzekeren dat ombudsdiensten toegankelijk zijn voor kinderen en dat ze de bevoegdheid krijgen om klachten inzake schendingen van kinderrechten op een kindvriendelijke manier te ontvangen en te onderzoeken en ze op doeltreffende wijze te behandelen.

Toewijzing van middelen

19. Het Comité is bezorgd omtrent het feit dat de sociale uitgaven in de Lidstaat laag liggen in vergelijking met die van de andere OESO-lidstaten en dat het aantal kinderen dat in armoede leeft hoog ligt en de laatste jaren gestegen is. Het Comité uit tevens zijn ongerustheid over het ontbreken van een consistente budgettaire analyse en een effectmeting van de impact op de kinderrechten in de Lidstaat. Dit maakt het moeilijk na te gaan welke uitgaven aan kinderen worden toegewezen op nationaal en Gemeenschapsniveau en om de impact van de publieke investeringen op het leven van kinderen te evalueren.

20. Rekening houdend met de aanbevelingen van het Comité die werden aangenomen na de “dag van algemene bespreking” (day of general discussion) in 2007 betreffende middelen voor de kinderrechten – verantwoordelijkheid van de Lidstaten (zie CRC/C/46/3), dringt het Comité er bij de Lidstaat op aan:

a) Een kinderrechtenbenadering aan te wenden bij de uitwerking van het budget van de Lidstaat door voor het hele budget een traceersysteem te implementeren inzake de toewijzing en het gebruik van middelen voor kinderen om investeringen in kinderen zichtbaar te maken. Het Comité dringt er tevens op aan dat dit opvolgingssysteem ook zou worden gebruikt voor effectmeting van hoe investeringen in eender welke sector kunnen worden aangewend in het belang van het kind, waarbij de verschillende impact van deze investering voor jongens en meisjes moet worden gemeten;

Te verzekeren dat prioritaire budgetlijnen voor kinderen beschermd worden tegen schommelingen van de middelen;

Een transparante en participatieve begroting te verzekeren, via publiek overleg en participatie van in het bijzonder kinderen, en een duidelijke verantwoordelijkheid te leggen bij de plaatselijke overheden; en Strategische budgetlijnen uit te tekenen voor minderbedeelde of bijzonder kwetsbare kinderen en voor die situaties die mogelijk

positieve sociale maatregelen vereisen en te verzekeren dat die budgetlijnen beschermd zijn, ook in tijden van economische crisis of andere noodsituaties.

Dataverzameling

21. Het Comité verwelkomt de statistische bijlagen bij de antwoorden op de vragenlijst, maar blijft bezorgd over de versplinterde aanpak van de dataverzameling die niet alle domeinen van het Verdrag dekt en op verschillende wijze wordt uitgevoerd op de regionale en gemeenschapsniveaus. Het Comité vreest eveneens dat de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind niet over de noodzakelijke middelen beschikte om volwaardig haar taak op zich te nemen als coördinator van de dataverzameling.

22. Het Comité verzoekt de Lidstaat zo snel mogelijk werk te maken van de invoering van een permanent mechanisme voor de gegevensinzameling op nationaal niveau. Het Comité roept de Lidstaat ook op zich ervan te verzekeren dat de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind over voldoende menselijke en financiële middelen beschikt om de gegevensinzameling met betrekking tot kinderen te coördineren, in het bijzonder om de activiteiten van de in 2009 opgerichte werkgroep te ondersteunen die tot doel had een uniform systeem uit te werken voor de gegevensinzameling dat dan kon dienen als basis voor vergelijkende studies in alle gewesten en Gemeenschappen van de Lidstaat.

Verspreiding en bewustmaking

23. De initiatieven van de Lidstaat om het Verdrag kenbaar te maken en de bewustmaking errond, in het bijzonder de publicatie van een kindvriendelijke versie van het Verdrag, zijn het Comité niet ontgaan. Toch betreurt het Comité dat de Lidstaat geen gerichte en systematische verspreidings- en bewustmakingsactiviteiten betreffende het Verdrag ondersteunt.

24. In lijn met zijn vroegere aanbevelingen (CRC/C/15/Add.178 para. 17 en 26) adviseert het Comité de Lidstaat meer inspanningen te leveren om ervoor te zorgen dat alle bepalingen van het Verdrag bekend raken bij een breed publiek en begrepen worden door zowel volwassenen als kinderen. Hiertoe dient rekening te worden gehouden met de suggesties van kinderen en jongeren die in België wonen, die opgenomen zijn in hun eerste rapport aan het Comité in februari 2010.

Opleiding

25. Het Comité stelt vast dat er bepaalde opleidingsactiviteiten zijn uitgevoerd, maar is bezorgd dat deze opleidingen niet aan alle professionals gegeven worden die voor en met kinderen werken en dat de opleidingen bovendien niet op gepaste wijze alle bepalingen van het Verdrag omvatten. Het Comité herhaalt tevens zijn bezorgdheid over het feit dat de mensenrechteneducatie nog steeds niet expliciet deel uitmaakt van het lessenpakket in de volledige Lidstaat.

26. Het Comité spoort de Lidstaat aan systematisch onderwijs- en trainingprogramma's te verstrekken betreffende de principes en bepalingen van het Kinderrechtenverdrag, voor kinderen, ouders en alle beroepsgroepen die werken voor en met kinderen, met inbegrip van rechters, advocaten, ordehandhavers, leerkrachten, medisch personeel en maatschappelijk werkers. Het Comité roept de Lidstaat op mensenrechteneducatie, inclusief kinderrechten, op te nemen in de lessenspakketten (curricula) van alle basisscholen en secundaire scholen.

Samenwerking met het maatschappelijk middenveld

27. Het Comité stelt tevreden de samenwerking van de Lidstaat met het maatschappelijk middenveld vast, met inbegrip van hun vertegenwoordiging in en de betrokkenheid bij het werk van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind. Het Comité betreurt echter dat hun bijdrage aan het rapport van de Lidstaat in het rapport te weinig wordt weerspiegeld.

28. Het Comité beveelt de Lidstaat aan zijn inspanningen op te drijven om een actieve en systematische betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld te bevorderen, met inbegrip van ngo's en kinderverenigingen, bij de promotie en implementatie van kinderrechten. Het beveelt tevens aan te verzekeren dat er met hun bijdragen aan de planningfase van het beleid, de opvolging van de slotbeschouwingen van het Comité en de voorbereiding van het volgende periodieke rapport terdege rekening wordt gehouden en dat dit ook wordt weerspiegeld.

Internationale samenwerking

29. Het Comité verwelkomt de wet inzake Belgische ontwikkelingssamenwerking van 2005 en de strategische nota over kinderrechten die in 2008 aan het parlement werd overgemaakt. Het Comité betreurt evenwel dat behalve specifieke inbreuken zoals het gebruik van kindsoldaten, kinderrechten blijkbaar niet op een algemene manier werden opgenomen in de ontwikkelingssamenwerking. Het Comité merkt tevens op dat de Lidstaat in 2009 0,55% van zijn bbp besteedde aan internationale hulpverlening, terwijl de Lidstaat zichzelf overeenkomstig internationale akkoorden een doel van 0,7% tegen 2010 had opgelegd.

30. Het Comité spoort de Lidstaat aan zijn engagement om 0,7% van het bbp tegen 2010 te bereiken, na te komen en zo mogelijk zelfs meer dan dat. Het Comité moedigt de Lidstaat tevens aan te verzekeren dat de realisatie van kinderrechten een topprioriteit wordt in de internationale samenwerkingsakkoorden die gesloten worden met ontwikkelingslanden. Het Comité raadt de Lidstaat daarbij aan rekening te houden met de slotbeschouwingen en aanbevelingen van het Kinderrechtencomité ten aanzien van het ontvangende land in kwestie.

2. Algemene principes (art. 2, 3, 6 en 12 van het Verdrag)

Non-discriminatie

31. Het Comité neemt akte van de initiatieven die op gemeenschapsniveau werden genomen om discriminatie tegen te gaan, in het bijzonder wat betreft de toegang tot onderwijs. Het Comité herhaalt evenwel zijn ernstige bezorgdheid over de verschillende vormen van discriminatie waarmee kinderen die in armoede leven in de Lidstaat geconfronteerd worden, in het bijzonder wat betreft hun toegang tot onderwijs, gezondheidszorg en vrijetijdsbesteding. Het Comité is eveneens bezorgd over de aanhoudende discriminatie van kinderen met een handicap en kinderen van buitenlandse herkomst.

32. Het Comité roept de Lidstaat op opgesplitste gegevens te verzamelen om de effectieve monitoring van de facto discriminatie mogelijk te maken en een uitgebreide strategie uit te werken en uit te voeren die alle vormen van discriminatie aanpakt, met inbegrip van meerdere vormen van discriminatie van alle groepen kinderen in kwetsbare situaties, en ter bestrijding van discriminerende maatschappelijke houdingen, in het bijzonder tegenover kinderen die in armoede leven, kinderen met een handicap en kinderen van buitenlandse herkomst.

Het belang van het kind

33. Het Comité stelt vast dat het principe van het hoger belang van het kind werd opgenomen in de wetgeving betreffende onder meer adoptie en betreffende kinderbijslag voor werknemers. Het Comité is er evenwel bezorgd over dat dit nog geen algemeen geldend principe is in alle wetgeving betreffende kinderen.

34. Het Comité beveelt de Lidstaat aan alle nodige maatregelen te treffen opdat het principe van het hoger belang van het kind, overeenkomstig artikel 3 van het Verdrag, op gepaste wijze wordt opgenomen in alle wettelijke bepalingen evenals in de gerechtelijke en administratieve beslissingen en in projecten, programma's en diensten die een impact hebben op kinderen.

Respect voor de mening van het kind

35. Het Comité verwelkomt de vele initiatieven ter bevordering van de participatie van kinderen in verscheidene domeinen, in het bijzonder de betrokkenheid van kinderen bij het werk van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind en de oprichting van het "Scholierenparlement" in de Duitstalige Gemeenschap in 2005. Het Comité is evenwel bezorgd dat de kinderen in België vinden dat er zelden rekening wordt gehouden met hun mening over zaken die hen rechtstreeks aanbelangen. Het Comité is er tevens over bezorgd dat kinderen in kwetsbare situaties, met name kinderen die in armoede leven, kinderen met een handicap en kinderen in psychiatrische instellingen, vaak worden uitgesloten van participatieve initiatieven. Het Comité is voorts bezorgd dat de deelname van kinderen aan het rapporteringsproces niet meer ondersteund wordt door de Federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap.

36. Het Comité vestigt de aandacht van de Lidstaat op zijn algemene bemerking nr. 12 (2009) inzake het recht van het kind gehoord te worden en beveelt de Lidstaat aan het recht van het kind om gehoord te worden in overeenstemming met artikel 12 van de IVRK te verzekeren en de deelname van alle kinderen op alle overheidsniveaus en binnen de familie, scholen en de gemeenschap te bevorderen met bijzondere aandacht voor kinderen in kwetsbare situaties. Het Comité roept de Lidstaat tevens op de ondersteuning van de participatie van kinderen bij het rapporteringsproces voort te zetten.

37. Het Comité is voorts bezorgd dat de Lidstaat niet de nodige maatregelen heeft genomen om zijn aanbeveling over het recht van kinderen gehoord te worden bij gerechtelijke en administratieve procedures te implementeren. Dit principe wordt vaak nog discretionair ingevuld. Het Comité is tevens bezorgd dat de verplichting van jeugdrechters om kinderen ouder dan 12 jaar te horen inzake verblijfs- en bezoekrechten bij echtscheidingen in de praktijk niet wordt nageleefd.

38. Het Comité herhaalt zijn eerdere aanbeveling (CRC/C/15/Add.178 para. 22) dat de wetgeving die de procedure in de rechtbanken en de administratieve procedures regelt, moet verzekeren dat een kind dat in staat is zijn eigen mening te vormen, het recht heeft deze mening te uiten en dat hieraan voldoende gewicht wordt toegekend.

3. Burgerrechten en vrijheden (art. 7, 8, 13-17 en 37(a) van het Verdrag)

Lijfstraffen

39. Het Comité is bezorgd dat de Lidstaat niet de nodige maatregelen heeft getroffen om te verzekeren dat lijfstraffen in de familie en binnen de niet-institutionele kinderopvang expliciet worden verboden door de wet.

40. In het kader van slotbemerking nr. 8 over “Het recht van het kind op bescherming tegen lijfstraffen en andere wrede of vernederende straffen” en de vorige aanbevelingen (CRC/C/15/Add.178 para.24 a)), spoort het Comité de Lidstaat aan lijfstraffen voor kinderen te verbieden in alle omgevingen, in het bijzonder in familieverband en in niet-institutionele kindverzorgomgevingen, en hiervan een prioriteit te maken. Het Comité beveelt de Lidstaat tevens aan bewustmakingscampagnes te voeren en oudereducatieprogramma’s op te stellen om te verzekeren dat niet-gewelddadige alternatieve disciplineringsmaatregelen worden gebruikt op een manier die menswaardig is voor het kind.

Follow-up van de studie van de Verenigde Naties over geweld tegen kinderen

41. Het Comité verwelkomt de aanname van een nieuw actieplan tegen intrafamiliaal geweld (2008-2009) van 15 december 2008 evenals de beoogde uitbreiding van de reikwijdte ervan naar andere soorten genderspecifiek geweld zoals genitale mutilatie bij vrouwen, gedwongen huwelijken en eremisdrijven. Het Comité is verder bezorgd over het gebrek in de Brusselse regio aan opvanghuizen om vrouwen die het slachtoffer werden van geweld alsook hun kinderen in dringende gevallen onder te brengen.

42. Het Comité spoort de Lidstaat aan snel een uitgebreide en gecoördineerde nationale strategie te ontwikkelen om alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes te bestrijden zoals aanbevolen in 2008 door het Comité inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW/C/BEL/CO/6 para 32). Het Comité roept de Lidstaat tevens op de beschikbaarheid van speciale noodverblijven voor vrouwen en hun kinderen op het hele grondgebied te waarborgen.

43. Verwijzend naar de studie van de Verenigde Naties over geweld tegen kinderen (A/61/299), beveelt het Comité de Lidstaat aan alle nodige maatregelen te treffen voor de implementatie van de aanbevelingen vervat in het rapport van de onafhankelijke expert voor de studie van de Verenigde Naties betreffende geweld tegen kinderen en rekening te houden met het resultaat en de aanbevelingen van de regionale raadpleging voor Europa en Centraal Azië, gehouden in het Ljubljana, Slovenië, van 5 tot 7 juli 2005. Het Comité beveelt de Lidstaat aan in het bijzonder aandacht te besteden aan de volgende aanbevelingen:

- a) Verbieden van elke vorm van geweld tegen kinderen;
- b) Promoten en bewustmaken van niet-gewelddadige waarden;
- c) Voorzien van hersteldiensten en diensten in het kader van sociale re-integratie;
- d) Ontwikkelen en implementeren van een systematische nationale dataverzameling en onderzoek;
- e) De aanbevelingen gebruiken als een middel voor actie, in samenwerking met het maatschappelijk middenveld en in het bijzonder met de betrokkenheid van kinderen, om te verzekeren dat elk kind beschermd wordt tegen alle vormen van fysiek, seksueel en psychologisch geweld en misbruik, en om momentum te genereren voor concrete, en waar gepast ook tijdsgebonden acties om dergelijk geweld en misbruik te voorkomen en te bestrijden;
- f) De speciale vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal tegen geweld tegen kinderen ondersteunen.

4. Gezinsleven en vervangende bescherming (art. 5, 18 (para. 1-2), 9-11, 19-21, 25, 27 (para. 4) en 39 van het Verdrag)

Gezinsleven

44. Hoewel het Comité de ruime terbeschikkingstelling van sociale diensten voor families en kinderen erkent, merkt het ook dat kinderen die dringend hulp behoeven op lange wachtlijsten worden gezet vooraleer ze de gepaste sociale dienstverlening krijgen. Het Comité is bezorgd dat het bestaande aanbod van kinderopvang helemaal niet beantwoordt aan de noden. In de Franse Gemeenschap wordt zelfs maar 27,2% van de behoeften gedekt, hoofdzakelijk omdat er te weinig geld besteed wordt aan kinderopvang. Het Comité drukt zijn bezorgdheid uit over het feit dat het tekort in het bijzonder kinderen uit de minst begoede families en kinderen met een handicap treft. Het Comité is tevens bezorgd dat in Vlaanderen minder dan 80% van het personeel een opleiding in kinderverzorging heeft gevolgd.

45. Het Comité beveelt de Lidstaat aan een uitgebreid onderzoek te voeren naar de oorzaken van de lange wachtlijsten voor aangepaste sociale dienstverlening. Het Comité roept de Lidstaat tevens op om dringend meer diensten voor kinderopvang beschikbaar te maken en te verzekeren dat ze toegankelijk zijn voor alle kinderen ongeacht hun bijzondere opvoedingsbehoeften of de socio-economische status van hun families. Het Comité roept de Lidstaat op kinderen met een handicap in diensten voor kinderopvang de bijzondere bijstand te verlenen die ze behoeven, te verzekeren dat diensten voor kinderopvang worden geleverd door opgeleid personeel en dat de ontwikkeling van kinderen in een vroeg stadium wordt bevorderd, overeenkomstig de principes en bepalingen van het Verdrag.

Kinderen die opgroeien buiten een gezinsomgeving

46. Het Comité is bezorgd dat kinderopvang nog steeds hoofdzakelijk focust op het plaatsen van kinderen in residentiële instellingen en dat de Franse Gemeenschap het grootste aantal geïnstitutionaliseerde kinderen onder de drie jaar in Europa telt. Het Comité maakt zich voorts zorgen over de lange wachtlijsten voor het plaatsen van kinderen en de frequente wijzigingen in de plaatsing.

47. Het Comité beveelt de Lidstaat aan zijn wettelijk kader te herzien om de plaatsing van kinderen in instellingen te voorkomen en daartoe waar nodig gezinnen sociale en economische bijstand te bieden bij de opvoeding en rechtsbijstand. Het Comité beveelt de Lidstaat tevens aan voorrang te geven aan gezinsgerichte zorgsetting in plaats van institutionele plaatsingen en plaatsingen regelmatig te evalueren zoals vereist door artikel 25 van het Verdrag. Het Comité vestigt verder de aandacht op de Richtlijnen betreffende alternatieve kinderopvang in resolutie 64/142 van de Algemene Vergadering, aangenomen op 20 november 2009.

Misbruik en verwaarlozing

48. Het Comité is erg verontrust over de mate van kindermisbruik in de Lidstaat. Het Comité is erg bezorgd over het feit dat kindermisbruik de tweede doodsoorzaak van kleutersterfte is in Vlaanderen en dat de mortaliteit als gevolg van kindermisbruik erg hoog is in de Lidstaat en hoger dan in de meeste landen van de OESO. Het Comité is er tevens bezorgd over dat een derde van alle zaken seksueel misbruik betreffen en dat seksueel misbruik nog steeds door het strafrecht wordt gekwalificeerd als een zedenmisdrijf eerder dan een geweldmisdrijf.

49. Gezien de omvang van het misbruik en de verwaarlozing over het hele land, spoort het Comité de Lidstaat aan dringend de nodige maatregelen te nemen om kindermisbruik

te bestrijden en te voorkomen. Het Comité roept de Lidstaat in het bijzonder op een uitgebreid nationaal actieplan tegen misbruik en verwaarlozing op te stellen, te zorgen voor de nodige middelen voor een beduidende toename van de diensten die rechtstreeks tussenkomen in de preventie en de coördinatie van de preventie van misbruik en specifieke zorg te verschaffen aan mishandelde kinderen. Het Comité vraagt de Lidstaat seksueel misbruik te kwalificeren als een gewelddaad zoals reeds aanbevolen door het Comité inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen in 2008 (CEDAW/C/BEL/CO/6 para. 30).

Adoptie

50. Het Comité stelt vast dat de Lidstaat wetswijzigingen heeft doorgevoerd om zich te conformeren aan artikel 21 van het Verdrag van Den Haag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van internationale adoptie, maar is bezorgd over het hoge percentage interlandelijke adopties in verhouding tot de nationale adopties.

51. Het Comité roept de Lidstaat op meer nationale adopties van kinderen aan te moedigen, met name door de procedures voor nationale adoptie te vereenvoudigen.

52. Hoewel de Lidstaat van plan is een wet aan te nemen die het recht van het kind om zijn herkomst te kennen garandeert, is het Comité bezorgd over het gebrek aan duidelijke modaliteiten voor het verzamelen, bewaren en inkijken van informatie uit adoptiedossiers, met inbegrip van de identiteit van de ouders en de medische gegevens van kinderen en hun families.

53. Het Comité beveelt de Lidstaat aan snel de concrete modaliteiten te bepalen voor het verzamelen, bewaren en inkijken van informatie betreffende de herkomst van geadopteerde kinderen.

5. Basisgezondheid en -gezondheidszorg (art. 6, 18 (para. 3), 23, 24, 26, 27 (para. 1-3) van het Verdrag)

Kinderen met een handicap

54. Het Comité verwelkomt de aanname op 5 februari 2009 van het Decreet van de Franse Gemeenschap inzake de integratie van kinderen met een handicap in het gewoon onderwijs, maar is ernstig bezorgd dat kinderen met een handicap alle onderwijsmogelijkheden ontzegd worden ten gevolge van onvoldoende inclusief onderwijs en een plaatsgebrek in het bijzonder onderwijs. Het Comité is voorts bezorgd over het feit dat kinderen met een handicap die de moeilijkste situaties beleven, vaak uitgesloten worden van private dagzorgcentra en thuiszorgdiensten omdat die kinderen selecteren volgens hun eigen criteria.

55. In het kader van art. 23 van het Verdrag en de algemene bemerking nr. 9 (2006) van het Comité betreffende de rechten van kinderen met een handicap, spoort het Comité de Lidstaat aan concretere acties te ondernemen om inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap te verzekeren alsook de integratie in dagzorgcentra. Het Comité vraagt de Lidstaat tevens te verzekeren dat de middelen die worden toegewezen aan kinderen met een handicap voldoende zijn en voor dat doel gereserveerd worden zodat ze niet gebruikt worden voor andere doeleinden en al hun behoeften kunnen dekken, waaronder programma's voor het opleiden van professionals die met kinderen met een handicap werken, in het bijzonder onderwijzers die met kinderen met een handicap werken binnen het gewoon onderwijs.

Gezondheid en gezondheidsdiensten

56. Het Comité is erg bezorgd over de gezondheid van kinderen uit de meest benadeelde families. Het Comité is er in het bijzonder ongerust over dat de mortaliteit in het eerste levensjaar bij kinderen uit families zonder aangegeven inkomen 3,3 keer hoger is dan in families met twee inkomens. Het Comité is er tevens bezorgd over dat veel kinderen in gezinnen leven zonder adequate ziekteverzekering. Het Comité is voorts bezorgd over het gebrek aan informatie over de inspanningen van de Lidstaat wat betreft de afdwinging van de internationale gedragscode voor de verkoop van vervangingsmiddelen voor moedermelk.

57. Het Comité roept de Lidstaat op dringend doelgerichte maatregelen te treffen om de gezondheidstoestand van kinderen uit de meest benadeelde families tijdens het eerste levensjaar te monitoren, de toegang tot gezondheidszorgdiensten voor alle kinderen te waarborgen en ouders aan te moedigen om gebruik te maken van de gezondheidszorgdiensten die voor hun kinderen beschikbaar zijn. Het Comité beveelt bovendien aan dat de Lidstaat zijn ziekteverzekeringssysteem herzielt om de gezondheidszorgkosten te verlagen voor de meest benadeelde families. Het Comité beveelt de Lidstaat voorts aan de afdwinging van de internationale gedragscode voor de verkoop van vervangingsmiddelen voor moedermelk te versterken in alle delen van de Lidstaat.

Geestelijke gezondheid en kinderen in de psychiatrie

58. Het Comité verwelkomt de inspanningen van de Lidstaat om de psychische gezondheid en het welzijn van kinderen te verbeteren, maar is tevens ernstig bezorgd over de toestand van kinderen in de psychiatrische zorg. Het Comité is er in het bijzonder ongerust over dat intern verpleegde kinderen binnen de geestelijke gezondheidszorg maar beperkte mogelijkheden hebben om hun mening kenbaar te maken en ze vaak worden afgesloten van de buitenwereld en slechts beperkte mogelijkheden hebben om hun familie en vrienden regelmatig te zien, terwijl die beperkingen niet duidelijk worden gerechtvaardigd. Het Comité is voorts erg bezorgd over de gerapporteerde slechte behandeling van kinderen die intern verpleegd worden in psychiatrische instellingen, zoals het frequente gebruik van isolatie en de frequente toediening van geneesmiddelen die hun integriteit kunnen beperken. Het Comité is er tevens bezorgd over dat kinderen die nood hebben aan geestelijke gezondheidszorg op lange wachtlijsten terechtkomen. Het Comité is tevens bezorgd over de informatie die erop wijst dat het voorschrijfgedrag van psychoactieve middelen aan kinderen die worden gediagnosticeerd met ADHD (Attention deficit hyperactivity disorder) op korte tijd erg is toegenomen.

59. Het Comité roept de Lidstaat op:

a) De ontwikkeling van alle onderdelen van de geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren, met inbegrip van de preventie, de behandeling van mentale stoornissen in de eerstelijnsgezondheidszorg en de gespecialiseerde outreach-diensten, voort te zetten zodat de vraag naar plaatsen voor interne verpleging binnen psychiatrische instellingen afneemt en aan kinderen zorg verstrekt kan worden zonder ze uit hun familiale omgeving te halen;

b) Menselijke en financiële middelen op alle niveaus van de geestelijke gezondheidszorg ter beschikking te stellen om de lange wachtlijsten korter te maken en te verzekeren dat de kinderen toegang hebben tot de diensten die ze nodig hebben;

c) Te verzekeren dat kinderen die geplaatst worden voor interne verpleging binnen een psychiatrische zorginstelling gepaste informatie krijgen over hun situatie, met inbegrip van de duur van hun verblijf in de psychiatrische zorg, dat ze in contact kunnen blijven met hun familie en de buitenwereld en dat er geluisterd wordt naar en rekening gehouden wordt met hun meningen;

d) Het mechanisme van onafhankelijke monitoring van de rechten van kinderen in de psychiatrie te implementeren, in partnership met vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, en op een transparante manier alle klachten en aantijgingen over de slechte behandeling van kinderen te onderzoeken; en

e) Het fenomeen van het te vaak voorschrijven van psychoactieve middelen aan kinderen te onderzoeken en stappen te ondernemen om kinderen die worden gediagnosticeerd met ADHD en daarnaast hun ouders en leerkrachten, toegang te verlenen tot een ruim pakket van psychologische, educatieve en sociale maatregelen en therapieën.

Gezondheid van adolescenten

60. Het Comité uit zijn bezorgdheid over het gebruik van drugs en andere verboden middelen door adolescenten in de Lidstaat. Het maakt zich tevens zorgen over het groeiend aantal gevallen van obesitas bij kinderen, en in het bijzonder adolescenten, in de Lidstaat.

61. Het Comité beveelt de Lidstaat aan zijn inspanningen ter bestrijding van het gebruik van drugs en andere verboden middelen door adolescenten en bij de aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen aan te houden en nog te versterken. Daarbij dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de gezondheid van kinderen en adolescenten, rekening houdend met de Algemene Bemerking Nr. 4 (2003) van het Comité over de gezondheid van adolescenten en hun ontwikkeling binnen de context van het Verdrag. Het Comité adviseert de Lidstaat alle noodzakelijke maatregelen te treffen om drugs- en alcoholmisbruik te voorkomen.

Schadelijke traditionele gebruiken

62. Het Comité neemt akte van de recente inspanningen van de Lidstaat om meer bewustzijn te creëren rond het bestaan van schadelijke traditionele gebruiken, dergelijke gebruiken op te volgen en samen te werken met andere Lidstaten waar die gebruiken voornamelijk voorkomen, in een poging ze te bestrijden. Niettegenstaande die inspanningen vreest het Comité evenwel dat honderden in de Lidstaat woonachtige meisjes een vrouwenbesnijdenis hebben moeten ondergaan en dat de wet die dergelijke praktijken verbiedt, onbekend blijft, zelfs onder gezondheidswerkers. Het Comité toont zich ook ongerust over het gebrek aan correcte informatie rond het thema evenals over het uitblijven van veroordelingen daaromtrent.

63. Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan:

a) Alle noodzakelijke maatregelen te nemen om de wet te implementeren die vrouwenbesnijdenissen verbiedt;

b) De omvang en aard te onderzoeken van vrouwenbesnijdenissen die in België plaatsvinden of in het buitenland op meisjes die in België wonen worden toegepast en bij dit onderzoek de ngo's te betrekken die binnen dit domein actief zijn;

c) Informatie- en bewustmakingscampagnes te organiseren, met behulp van de resultaten van het onderzoek, om deze praktijken te voorkomen, en

d) De internationale samenwerking te versterken om schadelijke traditionele gebruiken uit te roeien.

Levensstandaard

64. Het Comité neemt akte van de door de Lidstaat verstrekte informatie dat kinderarmoede tot nationale prioriteit gemaakt is, dat een op rechten gebaseerd Nationaal Actieplan ter bestrijding van armoede is goedgekeurd op Federaal, Gemeenschaps- en Gewestelijk niveau en dat dat een afzonderlijk hoofdstuk inzake kinderarmoede bevat. Het Comité drukt evenwel zijn diepe bezorgdheid uit over de meer dan 16,9% van de kinderen die onder de armoedegrens leven en dat dit aantal nog toeneemt. Vooral gezinnen van vreemde komaf en eenoudergezinnen worden hierdoor getroffen. Het Comité neemt akte van de inspanningen van de Lidstaat om thuisloze kinderen gedurende de winter onderdak te bieden, maar maakt zich toch zorgen over meldingen van een groeiend aantal dakloze vrouwen en kinderen, onder wie ook niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, en over het gebrek aan een integrale aanpak om iets aan hun situatie te doen.

65. Het Comité adviseert de Lidstaat:

Blijvend te focussen op de kinderarmoede als een van de prioriteiten bij het aanstaande Voorzitterschap van de Europese Unie;

Een diepgaande analyse uit te voeren van de diverse factoren die armoede in de hand werken waarbij kinderen getroffen worden, samen met de reikwijdte en impact ervan, om zo een allesomvattende armoedebestrijdingsstrategie te kunnen uitwerken die evidence-based is en gestoeld op de mensenrechten.

Een multidimensionale aanpak te hanteren om de gezinsvoordelen en het kinderbijslagsysteem te versterken, in het bijzonder voor minder bedeelde gezinnen zoals eenoudergezinnen en gezinnen met veel kinderen en/of werkloze ouders; en

Zowel dakloze vrouwen en kinderen als niet-begeleide minderjarige vreemdelingen op te nemen als prioritaire begunstigen van haar armoedebestrijdingsstrategie, waarbij ook dringende en duurzame maatregelen dienen te worden genomen om hen geschikte huisvesting en andere diensten te bieden.

6. Onderwijs, vrijetijdsbesteding en culturele activiteiten (art. 28, 29 en 31 van het Verdrag)

Onderwijs, beroepsopleiding en begeleiding

66. Het Comité neemt akte van de door de Lidstaat genomen maatregelen om het recht op onderwijs te verzekeren, met inbegrip van het in juni 2002 aangenomen decreet inzake gelijke onderwijskansen in de Vlaamse Gemeenschap en de in 2006 verstuurde omzendbrief betreffende kosteloos onderwijs, maar uit toch zijn bezorgdheid over de significante ongelijkheid wat betreft het genot van het recht op onderwijs onder kinderen in de Lidstaat, in het bijzonder met betrekking tot de impact van de socio-economische status op de onderwijsmogelijkheden die er zijn voor kinderen en op hun schoolprestaties. Het Comité toont zich in het bijzonder ongerust over de volgende zaken:

- a) De schoolgelden die worden opgelegd ondanks de grondwettelijke waarborg van gratis onderwijs dragen in grote mate bij tot discriminatie inzake de toegang tot onderwijs;
- b) Het feit dat kinderen uit arme gezinnen en kinderen van vreemde herkomst vaak naar speciale onderwijsprogramma's worden doorverwezen;

- c) Schoolverzuim wordt gecriminaliseerd en jongeren die van school wegblijven worden gerapporteerd bij de gerechtelijke diensten; en
- d) Initiatieven worden genomen in de Vlaamse Gemeenschap om te snijden in de schooltoelagen van kinderen die niet aanwezig zijn op school.

67. Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan:

- a) De noodzakelijke maatregelen te nemen om schoolgelden af te schaffen in overeenstemming met zijn Grondwet;**
- b) Te waarborgen dat alle kinderen toegang hebben tot onderwijs, ongeacht hun socio-economische status, en dat kinderen uit arme gezinnen niet langer worden doorverwezen naar speciale onderwijsprogramma's;**
- c) Meer inspanningen te leveren om de ongelijkheid inzake prestaties te verkleinen, door bijzondere aandacht te besteden aan het promoten van het onderwijs bij kinderen van vreemde herkomst; en**
- d) Geen repressieve maatregelen te nemen die een negatieve impact hebben op de gezinnen die economisch en sociaal het meest benadeeld zijn en allicht niet zullen bijdragen tot hun grotere betrokkenheid bij het schoolsysteem, maar in plaats daarvan coherente strategieën uit te werken met de hulp van leerkrachten, ouders en kinderen om de kernoorzaken voor schooluitval aan te pakken.**

68. Het Comité toont zich ongerust over het pesten op school, in het bijzonder van kinderen van vreemde afkomst.

69. Het Comité raadt de Lidstaat met aandrang aan allesomvattende preventie- en bewustmakingscampagnes te ontwikkelen in de strijd tegen pesten en eender welke andere vorm van geweld op school.

Rust, vrijetijdsbesteding, recreatie en culturele activiteiten

70. Het Comité juicht de initiatieven toe die op gemeenschapsniveau genomen werden om de toegang van kinderen tot rust, vrijetijdsbesteding en culturele activiteiten te verbeteren. Het Comité merkt evenwel ook een te geringe beschikbaarheid van speelpleinen en informele ontmoetings- en recreatieruimtes voor kinderen op, in het bijzonder in landelijke en afgelegen gebieden, en de beperkte betrokkenheid van kinderen bij de beslissingen die ter zake genomen worden op gemeentelijk niveau. Het Comité drukt voorts zijn bezorgdheid uit over het feit dat kinderen uit achtergestelde gezinnen, kinderen uit opvangcentra, kinderen met een handicap en kinderen die in psychiatrische instellingen verblijven, vaak geen toegang hebben tot eender welke vrijetijdsbesteding. Het Comité stelt bezorgd vast dat de "sportcheques" in de Franse Gemeenschap ten voordele van gezinnen met een laag inkomen, intussen weer afgeschaft werden.

71. Het Comité vraagt de Lidstaat met aandrang meer inspanningen te leveren om het recht van alle kinderen op rust en vrijetijdsbesteding te verzekeren, te waarborgen dat ze kunnen deelnemen aan spel- en vrijetijdsbestedingen aangepast aan hun leeftijd en vrij kunnen deelnemen aan het culturele leven en kunstactiviteiten, en dat kinderen ten volle betrokken worden bij het besluitvormingsproces in dit kader. Het Comité roept de Lidstaat in het bijzonder op ervoor te zorgen dat kinderen in opvangcentra, kinderen met een handicap en kinderen onder psychiatrische begeleiding gepaste en toegankelijke speelruimtes tot hun beschikking krijgen waar ze kunnen spelen en vrijetijdsactiviteiten kunnen beoefenen. Het Comité dringt er voorts bij de Lidstaat op aan om achtergestelde

gezinnen de noodzakelijke middelen te geven om hun kinderen de kans te bieden ten volle hun rechten uit te oefenen in overeenstemming met artikel 31 van het Verdrag.

7. Bijzondere beschermingsmaatregelen (art. 22, 30, 32-36, 37 (b)-(d), en 38-40 van het Verdrag)

Bedelende kinderen op straat

72. Het Comité toont zich ongerust over de beslissing van 26 mei 2010 van de 14e Kamer van het Brusselse Hof van Beroep (Arrest Nr. 747) om de aanwending van bedelende kinderen niet te verbieden zolang de betrokken volwassenen hun ouders zijn.

73. Het Comité verzoekt de Lidstaat om het gebruik van kinderen om te bedelen op straat expliciet te verbieden, ongeacht of de betrokken volwassenen hun ouders zijn.

Niet-begeleide kinderen

74. Het Comité juicht de initiatieven van de Lidstaat toe om de huidige opvangcrisis in de Lidstaat aan te pakken, in het bijzonder de oprichting van de multidisciplinaire Task Force “alleenreizende minderjarigen” en de opening in april 2007 van twee opvangcentra voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen die asiel vragen. Het Comité toont zich evenwel bezorgd dat:

- a) Niet-begeleide minderjarigen en van hun familie gescheiden kinderen die ouder dan 13 zijn en geen asielaanvraag indienen, de toegang wordt ontzegd tot opvangcentra en op straat belanden;
- b) Omwille van het gebrek aan beschikbare plaatsen in de opvangcentra, niet-begeleide kinderen mogen worden ondergebracht in asielcentra voor volwassenen en, in sommige gevallen, geen enkele vorm van begeleiding krijgen;
- c) De Voogdijwet van mei 2004 Europese niet-begeleide kinderen uitsluit van bijstand door een voogd;
- d) Gezinshereniging wordt belemmerd door langdurige en kostelijke procedures; en
- e) Erkende staatloze kinderen geen recht hebben op verblijf in de Lidstaat.

75. Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan:

- a) Zijn verplichting na te komen om alle niet-begeleide kinderen bijzondere bescherming en bijstand te verlenen, ongeacht of ze al dan niet een asielvraag hebben ingediend;**
- b) Te waarborgen dat alle niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen die asiel zoeken, een voogd krijgen toegewezen tijdens hun asielprocedure ongeacht hun nationaliteit;**
- c) Te verzekeren dat gezinshereniging op een positieve, menselijke en snelle wijze wordt aangepakt, in overeenstemming met art. 10 van het Verdrag en met de gepaste aandacht voor de hogere belangen van het kind; en**
- d) De regeringsverklaring van maart 2008 inzake de nieuwe procedure voor de bepaling van het statuut van staatloze te implementeren, te overwegen om verblijfsvergunningen uit te reiken aan erkende staatloze personen, onder wie kinderen, en toe te treden tot het Verdrag van 1961 tot beperking der staatloosheid.**

Kinderen uit asielzoekende gezinnen

76. Het Comité uit zijn bezorgdheid over het feit dat, ondanks een beslissing van de Minister

voor Migratie- en Asielbeleid dat gezinnen met kinderen vanaf 1 oktober 2008 niet langer zouden worden vastgehouden in gesloten asielcentra, sommige kinderen en hun ouders nog steeds in precare omstandigheden moeten verblijven in inrichtingen die ongeschikt zijn voor kinderen. Het Comité is tevens verontrust dat maatschappelijk werkers, niet-gouvernementele organisaties en bezoekers geen toegang krijgen tot deze voorzieningen. Het Comité is voorts bezorgd over het feit dat gezinnen van wie de asielaanvraag geweigerd werd, de voorzieningen dienen te verlaten en vaak op straat belanden.

77. Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan een einde te maken aan de detentie van kinderen in gesloten centra, alternatieven voor detentiemogelijkheden te creëren voor gezinnen die asiel aanvragen en de noodzakelijke maatregelen te treffen om snel tijdelijke huisvesting te vinden om gezinnen wiens asielaanvraag geweigerd werd en die op straat leven, een onderkomen te bieden.

Kinderen in een gewapend conflict

78. Het Comité is verheugd over de aanname door de Senaat in april 2006 van een gedetailleerde resolutie met betrekking tot kinderen in gewapende conflicten. Het betreurt evenwel dat de Lidstaat geen stappen heeft ondernomen om de wet inzake de dienstplicht in te trekken die de rekrutering van burgersoldaten mogelijk maakt vanaf de maand januari van het jaar waarin ze de leeftijd van 17 jaar bereiken, en in het bijzonder in oorlogstijd.

79. Het Comité beveelt de Lidstaat aan deze resolutie volledig te implementeren door ze te integreren in het regeringsbeleid. Het Comité herhaalt tevens de aanbeveling die werd gedaan na de bespreking van het verslag van de Lidstaat onder het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten (CRC/C/OPAC/BEL/CO/1 para. 11) dat de Lidstaat alle wetten zou intrekken die de rekrutering van personen onder de 18 jaar voor de gewapende troepen mogelijk maken in tijden van oorlog en eender welke andere noodsituatie.

Verkoop, handel en ontvoering

80. Het Comité is verheugd over de belangrijke inspanningen van de Lidstaat in de strijd tegen kinderhandel voor doeleinden van dwangarbeid en commerciële seksuele uitbuiting, en in het bijzonder over de aanname van een nationaal actieplan tegen mensenhandel en -smokkel op 11 juli 2008 en de specifieke “anti-mensenhandel” training aan gewapende troepen die worden ingeschakeld in internationale vredesoperaties. Het Comité vreest evenwel dat minderjarige slachtoffers van mensenhandel onvoldoende beschermd worden in de Lidstaat. Het Comité stelt bijzonder verontrust vast dat kinderen enkel een verblijfsvergunning krijgen als ze meewerken aan de onderzoeken naar hun handelaars. Het Comité toont zich tevens erg bezorgd dat kinderen die het slachtoffer zijn van mensenhandel onvoldoende worden opgevangen en beschermd, waardoor ze soms uit onthaalcentra verdwijnen en/of op straat kunnen belanden.

81. Het Comité adviseert de Lidstaat:

- a) Meer inspanningen te leveren om de gevallen van kinderhandel voor seksuele doeleinden te verminderen en te voorkomen, onder meer door een evaluatie van de reikwijdte van het probleem;**
- b) Zijn verplichtingen na te komen wat betreft de bescherming van alle minderjarige slachtoffers van mensenhandel en hen een verblijfsvergunning toe te kennen ongeacht hun nationaliteit, hun bereidheid of vermogen om mee te werken aan gerechtelijke procedures;**

c) Meer verblijfsstructuren te creëren om bijstand te verlenen aan minderjarige slachtoffers van mensenhandel en de kennis en vaardigheden betreffende kinderrechten van professionals in de onthaalcentra en opvanghuizen die met kindslachtoffers omgaan uit te breiden, om zich ervan te verzekeren dat kinderen die onder de hoede van een sociale dienst worden geplaatst de gepaste begeleiding krijgen en niet het risico lopen (opnieuw) te worden verhandeld; en

d) Rekening te houden met de documenten die resulteerden uit het eerste, tweede en derde Wereldcongres tegen Commerciële Seksuele Uitbuiting van Kinderen, gehouden in respectievelijk 1996, 2001 en 2008, en de Algemene Bemerking Nr. 6 (2005) van het Comité betreffende de behandeling van niet-begeleide en van hun gezin gescheiden minderjarigen buiten hun land van herkomst (CRC/GC/2005/6).

Beleid betreffende het jeugdrecht

82. Het Comité neemt akte van de wijzigingen aan het jeugdrechtsysteem door de Wetten van 15 mei en 13 juni 2006, maar is bezorgd dat de eerder aanbevolen aanname van een holistische benadering in de aanpak van jeugdcriminaliteit die in het Verdrag verdedigd wordt, met aandacht voor preventie, procedures en sancties, onvoldoende in beschouwing werd genomen door de Lidstaat. Het Comité uit met name zijn bezorgdheid over de volgende zaken:

a) Overtreders tussen 16 en 18 jaar kunnen nog steeds door volwassenenrechtbanken berecht worden en kunnen, indien ze worden veroordeeld, vastgehouden worden in gevangenissen voor volwassenen;

b) Het recht van kinderen op bijstand door een raadsman/vrouw indien ze ondervraagd worden door een onderzoeksrechter, wordt niet altijd gerespecteerd en het wordt niet erkend bij een ondervraging door de politie;

c) Kinderen kunnen zelf geen gerechtelijke stappen ondernemen;

d) Alhoewel opsluiting als een laatste toevlucht dient te worden beschouwd, past de Lidstaat een almaar strenger opsluitingsbeleid toe zoals geïllustreerd wordt door de verdubbeling van de capaciteit van gesloten centra voor minderjarigen;

e) Gezien de afstand tussen de gesloten instellingen en de grote steden, ondervinden gezinnen moeilijkheden om een regelmatig contact te onderhouden met opgesloten kinderen;

f) In de federale gesloten instelling voor de voorlopige plaatsing van minderjarigen in Everberg wordt nog steeds eenzame opsluiting opgelegd;

g) Gemeenten kunnen kinderen administratieve sancties opleggen voor anti-sociaal gedrag en dat buiten het jeugdrechtsysteem.

83. Het Comité dringt er bij de Lidstaat op aan te verzekeren dat de normen voor jeugdrecht volledig geïmplementeerd worden, in het bijzonder de artikels 37 (b), 40 en 39 van het Verdrag, evenals de United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (de VN standaardminimumregels voor de berechting van kinderen of zogenaamde 'Beijing Rules'), de United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (de VN-richtlijnen voor de preventie van jeugddelinquentie of de zogenaamde 'Riyadh Guidelines') en de United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (de VN-regels voor de bescherming van jongeren onder de 18 jaar die van hun vrijheid zijn beroofd of de zogenaamde 'Havana Rules'). Het Comité dringt er bij

de Lidstaat in het bijzonder op aan rekening te houden met de Algemene Bemerking Nr. 10 (2007) van het Comité over kinderrechten in het jeugdrecht. Het Comité verzoekt de Lidstaat tevens:

- a) Zijn wetgeving te herzien om zo een eind te stellen aan de mogelijkheid om kinderen als volwassenen te berechten en ze samen met volwassenen vast te houden en om onmiddellijk alle kinderen uit gevangenissen voor volwassenen te verwijderen;
- b) Te verzekeren dat kinderen een advocaat en een volwassen vertrouwenspersoon ter beschikking hebben in alle stadia van een gerechtelijk onderzoek, met inbegrip van ondervragingen door een politiebeambte;
- c) Een wettelijke basis te bieden aan kinderen om met bijstand van een advocaat gespecialiseerd in jeugdrecht, gerechtelijke stappen te kunnen ondernemen;
- d) Bij prioriteit een uitgebreid beleid betreffende alternatieve sancties voor minderjarige overtreeders te ontwikkelen om te verzekeren dat kinderen slechts in laatste instantie en zo kort mogelijk opgesloten worden;
- e) Manieren te onderzoeken om te verzekeren dat kinderen die van hun vrijheid worden beroofd, vastgehouden worden in inrichtingen dichtbij hun verblijfplaats en dat al deze centra bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.
- f) Te verzekeren dat veroordelingen op regelmatige basis herzien worden;
- g) Te verzekeren dat kinderen niet langer de facto onderworpen worden aan eenzame opsluiting; en
- h) De verenigbaarheid van administratieve sancties met het Verdrag te evalueren.

8. Ratificatie van internationale verdragen inzake mensenrechten

84. Het Comité beveelt de Lidstaat aan de kernverdragen van de Verenigde Naties inzake mensenrechten en hun facultatieve protocollen te ratificeren waar zij dat tot op heden nog niet gedaan heeft, met name het Internationale Verdrag inzake de Bescherming van de Rechten van Alle Arbeidsmigranten en hun Gezinsleden, het Internationale Verdrag inzake de Bescherming van Personen tegen Gedwongen Verdwijning, het Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen Foltering en Andere Wrede, Onmenselijke en Onteerende Behandeling en Bestrafing, en het Facultatief Protocol bij het Verdrag voor Economische, Sociale en Culturele Rechten.

Follow-up en verspreiding

Follow-up

85. Het Comité adviseert de Lidstaat alle gepaste maatregelen te treffen om de volledige implementatie van de huidige aanbevelingen te verzekeren, onder andere door ze over te maken aan de Ministerraad, het Parlement (de Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers) en, indien van toepassing, aan de Regeringen en Raden op Gemeenschaps- en gewestelijk niveau, voor de gepaste opvolging en verdere acties¹.

¹ Noot NCRK : bedoeld wordt: de Ministerraden, de Parlementen (de Senaat, de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de parlementen van de deelstaten) en de parlementen en colleges van de Brusselse Gemeenschapscommissies.

Verspreiding

86. Het Comité beveelt voorts aan dat het derde en vierde periodiek verslag, de geschreven antwoorden die door de Lidstaat werden ingediend en de bijhorende aanbevelingen (slotbeschouwingen) die het Comité heeft aangenomen, verspreid worden in alle officiële talen van de Lidstaat onder het grote publiek, het maatschappelijk middenveld, jeugdverenigingen, media en andere professionele groepen en kinderen, om zo een debat op gang te brengen en een bewustzijn te creëren betreffende het Verdrag, zijn Facultatieve Protocollen en de implementatie en opvolging ervan.

9. Volgende verslag

87. In het licht van de aanbeveling inzake periodieke rapportering aangenomen door het Comité en beschreven in zijn rapporten CRC/C/114 en CRC/C/124, en gezien het vijfde periodiek verslag van de Lidstaat binnen vier jaar na beschouwing van zijn gecombineerde derde en vierde periodiek verslag wordt verwacht, nodigt het Comité de Lidstaat uit een geconsolideerd vijfde en zesde periodiek rapport op 14 juli 2017 in te dienen (met name 18 maanden voor de datum vastgelegd in het Verdrag voor indiening van het zesde periodiek rapport). Dit rapport hoort niet langer te zijn dan 120 bladzijden (zie CRC/C/118) en dient informatie te bevatten in navolging van deze slotbeschouwingen, evenals informatie over de implementatie van het Facultatief Protocol inzake Kinderen in Gewapende Conflicten en het Protocol inzake Kinderhandel, Kinderprostitutie en Kinderpornografie. Het Comité verwacht van de Lidstaat dat hij vervolgens elke vijf jaar een rapport aflevert, zoals voorzien door het Comité.

88. Het Comité vraagt de Lidstaat eveneens een geactualiseerd kerndocument in te dienen in overeenstemming met de vereisten van het algemene kerndocument in de geharmoniseerde richtlijnen inzake rapportering, zoals goedgekeurd door de 5e Intercomitévergadering van de mensenrechtenverdragsorganen in juni 2006 (HRI/MC/2006/3).

Bijlage 5: Concluding Observations van het Kinderrechtencomité bij het initieel rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het I.V.R.K. inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie

**Vertaling naar het Nederlands van het document CRC/C/OPSC/BEL/CO/1
(oorspronkelijke tekst: Engels)**

Comité voor de Rechten van het Kind
Vierenvijftigste zitting
24 mei – 11 juni 2010

**OVERWEGING VAN DE RAPPORTEN INGEDIEND DOOR DE LIDSTATEN
ONDER ARTIKEL 12 (1) VAN HET FACULTATIEF PROTOCOL BIJ
HET VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND INZAKE
DE VERKOOP VAN KINDEREN, KINDERPROSTITUTIE EN
KINDERPORNOGRAFIE**

SLOTBESCHOUWINGEN: België

1. Het Comité besprak het initiële rapport van België (CRC/C/OPSC/BEL/1) op zijn 1521e en 1523e vergadering van 2 juni 2010 en nam op zijn 1541e vergadering van 11 juni 2010 de volgende slotbeschouwingen aan.

Inleiding

2. Het Comité is verheugd dat de Lidstaat zowel zijn initiële rapport als de antwoorden op zijn vragenlijst tijdig heeft ingediend. Het Comité waardeert tevens de aanwezigheid van een multisectorale afvaardiging en de openhartige en open dialoog met de delegatie. Het Comité betreurt evenwel dat de Lidstaat de rapporteringsrichtlijnen van 2006 betreffende het Facultatief Protocol niet volgde.
3. Het Comité herinnert de Lidstaat eraan dat deze slotbeschouwingen samen moeten worden gelezen met de slotbeschouwingen van het Comité voor het 3e en 4e periodiek rapport van de Lidstaat die op 11 juni 2010 werden aangenomen (CRC/C/BEL/CO/3-4) en met de slotbeschouwingen van 9 juni 2006 betreffende het initiële rapport van de Lidstaat inzake het Facultatief Protocol inzake de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten (CRC/C/OPAC/BEL/CO/1).

I. Algemene beschouwingen

Positieve aspecten

4. Het Comité is verheugd over de aannames van:

De Wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers;

Het Koninklijk Besluit van 16 mei 2004 betreffende de bestrijding van de mensensmokkel en mensenhandel;

De Wet van 9 december 2004 betreffende de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken; en

De Wet van 28 november 2000 die de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen uitbreidt.

5. Het Comité looft tevens de ratificatie door de Lidstaat van:

- a) Het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van de mensenhandel, op 27 april 2009;
- b) Het Verdrag van Den Haag [nr. 33](#) inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van internationale adoptie, op 26 mei 2005; Het Protocol inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, bij het Verdrag van de Verenigde Naties tegen transnationale georganiseerde misdaad, op 11 augustus 2004; en
- c) Het Verdrag nr. 182 van de IAO betreffende het verbod op en de onmiddellijke actie voor de uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid, op 8 mei 2002.

6. Het Comité verwelkomt verder:

- a) Het nationaal actieplan tegen mensenhandel en mensensmokkel van juli 2008;
- b) De oprichting van het Informatie- en analysecentrum mensensmokkel en mensenhandel (IAMM);
- c) De heractivering van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensensmokkel en de mensenhandel onder het voorzitterschap van de Minister van Justitie;
- d) De specifieke training van magistraten, de federale politie en de strijdkrachten van de Lidstaat inzake de domeinen die het Protocol omvat; en
- e) De heel diverse activiteiten op het vlak van internationale bijstand en samenwerking binnen de domeinen die het Facultatief Protocol omvat.

II. Data

Dataverzameling

7. Niettegenstaande de Commissie voor de Rechten van het Kind nu verantwoordelijk is voor het coördineren van de dataverzameling op alle vlakken die door het Verdrag en de Facultatieve Protocols gedekt worden, betreurt het Comité de beperkte beschikbaarheid van gegevens en onderzoeken, in het bijzonder de afwezigheid van betrouwbare gegevens over kindersekstoerisme, kinderhandel met het oog op de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie, over de bijstand bij het herstel en de re-integratie, en over de schadevergoeding voor slachtoffers van inbreuken op het Facultatief Protocol.

8. Het Comité heeft de volgende aanbevelingen voor de Lidstaat:

- a) **Introduceer een mechanisme om gegevens te verzamelen, onder andere opgedeeld naar leeftijd, geslacht, herkomst van de slachtoffers en de daders;**
- b) **Lever de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind de nodige financiële en menselijke middelen zodat ze haar datacoördinerende rol op effectieve wijze kan uitvoeren; en**
- c) **Verzekeren dat de verzamelde gegevens zorgvuldig worden bestudeerd om de resultaten van de implementatie van het beleid ter bestrijding van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie te kunnen meten.**

III. Algemene toepassingsmaatregelen

Wetgeving

9. Het Comité is er bezorgd over dat het rechtswezen nog steeds over de toepasbaarheid van het Facultatief Protocol moet beslissen. Het is tevens bezorgd over de verwarring in de wetgeving van de Lidstaat wat betreft handel en verkoop, waardoor de verkoop van kinderen zoals bepaald in artikel 3 van het Protocol niet door het strafrecht van de Lidstaat bestraft wordt als een specifiek misdrijf.
- 10. Het Comité spoort de Lidstaat aan de rechtstreekse toepasbaarheid van het Facultatief Protocol in de interne rechtsorde te waarborgen. Het Comité herinnert de Lidstaat eraan dat zijn wetgeving moet voldoen aan de verplichtingen betreffende de verkoop van kinderen, een concept dat vergelijkbaar is met mensenhandel maar er niet identiek aan is. Dit is nodig om adequaat de bepaling in het Protocol over de verkoop te implementeren en expliciet te verwijzen naar deze handeling als een misdrijf in het licht van het Facultatief Protocol.**
11. Het Comité heeft voorts ernstige bedenkingen bij de bestaande wettelijke gronden voor het stopzetten van gerechtelijke stappen bij het prostitueren van kinderen of het verschaffen van kinderpornografie, zoals de “beperkte sociale gevolgen”, “de occasionele aard van de handelingen” of “de beperkte mogelijkheid om de zaak verder te onderzoeken”. Het Comité vindt dat deze wettelijke gronden de rechten van het kind om herstel te bekomen schenden en tevens de straffeloosheid van de daders in de hand werken.
- 12. Het Comité vraagt de Lidstaat de wettelijke gronden voor het beëindigen van de strafprocedure bij het prostitueren van kinderen en bij kinderpornografie te herzien en te verzekeren dat alle misdrijven die het protocol omvat gepast worden vervolgd.**

Nationaal actieplan

13. Het Comité beoordeelt de aanname op 11 juni 2008 van een specifiek Nationaal actieplan tegen mensenhandel en mensensmokkel positief. Het Comité blijft evenwel bezorgd dat een globale strategie voor de implementatie van het Facultatief Protocol en de uitbanning van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie achterwege blijft in de Lidstaat. Het Comité heeft voorts vragen bij het gebrek aan informatie over het Nationaal actieplan van 2001 ter bestrijding van de commerciële seksuele uitbuiting van kinderen alsook van enige evaluatie van dit plan.
- 14. Het Comité vraagt de Lidstaat zijn Nationaal actieplan ter bestrijding van commerciële seksuele uitbuiting van kinderen snel te actualiseren door te verzekeren dat dit gebeurt binnen een crossectorale aanpak die alle belanghebbenden samenbrengt binnen een samenhangend en uitgebreid raamwerk voor actie op alle domeinen die gedekt worden door het Facultatief Protocol. Het Comité vraagt de Lidstaat tevens te verzekeren dat het plan gepaste middelen krijgt en dat een monitoringmechanisme wordt ingesteld voor de implementatie ervan, alsook dat wordt gezorgd voor een hoge mate van participatie van het maatschappelijk middenveld en kinderen bij de activiteiten van het plan en de evaluatie ervan.**

Coördinatie en toepassing van het Facultatief Protocol

15. Hoewel op Gemeenschapsniveau coördinatiemechanismen werden vastgelegd, is het Comité verontrust over de afwezigheid van een specifiek mechanisme dat instaat voor de coördinatie van de beleidsmaatregelen gerelateerd aan de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie op federaal niveau tussen de verschillende ministeries en instanties die op gemeenschapsniveau bij het beleid betrokken zijn.

- 16. Het Comité beveelt de lidstaat aan een orgaan in te stellen dat de implementatie van het Facultatief Protocol door de Lidstaat coördineert en evalueert op federaal¹ niveau en tussen de ministeries en instanties met inbegrip van het gemeenschapsniveau, met de actieve deelname van kinderen. Bijkomend wordt aanbevolen dat de Lidstaat deze coördinatie-instantie voorziet van specifieke en voldoende middelen zodat hij zijn mandaat op doeltreffende wijze kan uitvoeren.**

Verspreiding en bewustmaking

- 17. Het Comité verwelkomt de bewustmakingscampagnes ter bestrijding van seksuele uitbuiting van kinderen die werden gevoerd in 2004 en 2005 alsook de initiatieven van de Lidstaat om het bewustzijn over mensenhandel te vergroten. Het Comité is evenwel bezorgd over het gebrek aan inspanningen om het bewustzijn over de specifieke bepalingen van het Facultatief Protocol bij relevante groepen professionelen, kinderen en het brede publiek te vergroten.**

18. Het Comité roept de Lidstaat op:

- a) De voorzieningen van het Facultatief Protocol nog verder bekend te maken bij het brede publiek, in het bijzonder bij kinderen en hun gezinnen, onder andere door de integratie van de bepalingen van het Facultatief Protocol in het studiepakket van alle niveaus van het onderwijssysteem en in geschikt materiaal dat specifiek voor kinderen wordt ontworpen; en**
- b) Overeenkomstig artikel 9, paragraaf 2 van het Facultatief Protocol, in samenwerking met het maatschappelijk middenveld de bewustmaking bij het brede publiek, met inbegrip van de kinderen, te versterken en te bevorderen via informatieverstrekking aan de hand van alle geschikte middelen, onderwijs en opleidingen, over de schadelijke effecten van alle misdrijven waarnaar in het Facultatief Protocol verwezen wordt en de deelname van de gemeenschap, en in het bijzonder van kinderen en kindslachtoffers van beide geslachten, aan dergelijke bewustmakingsactiviteiten en informatie- en onderwijsprogramma's aan te moedigen.**

Opleiding

- 19. Ondanks het feit dat er enkele vormingsactiviteiten werden verricht zoals de vormingssessies voor diplomaten door de Dienst Mensenhandel van de Federale Politie, is het Comité bezorgd dat niet alle professionals die voor en met kinderen werken deze opleidingen kregen en daarnaast dat ze niet op gepaste wijze alle bepalingen van het Facultatief Protocol omvatten.**

20. Het Comité beveelt de Lidstaat aan:

- a) Gepaste, geormerkte middelen toe te wijzen aan de ontwikkeling van opleidingsmateriaal en cursussen over alle domeinen die het Facultatief Protocol omvat, voor alle relevante professionals en het brede publiek; en**
- b) De opleidingsactiviteiten voort te zetten en nog te versterken, met inbegrip van de ontwikkeling van opleidingsmateriaal en cursussen die alle domeinen van het Facultatief Protocol dekken, voor professionals onder wie politiebeambten, openbare aanklagers, rechters, medisch personeel, maatschappelijk werkers, media en andere betrokken groepen van professionelen.**

Toewijzing van middelen

¹ Noot NCRK : hier wordt waarschijnlijk verwezen naar het nationale niveau.

21. Het Comité maakt er zich zorgen over dat er geen duidelijk identificeerbare budgettoewijzingen gebeuren voor activiteiten die georganiseerd worden om het Protocol te implementeren. Het Comité is tevens bezorgd dat de politie noch het gerecht voldoende financiële en menselijke middelen krijgen voor het onderzoek van klachten in het kader van misdrijven die in het Protocol zijn opgenomen.
- 22. Het Comité roept de Lidstaat op duidelijke budgettoewijzingen te waarborgen voor de activiteiten gerelateerd aan de implementatie van het Facultatief Protocol. Het Comité vraagt de Lidstaat gelijkmatig middelen toe te wijzen aan de verschillende lokale besturen via geormerkte fondsen om de preventie, het tijdige onderzoek en de effectieve vervolging van misdrijven die worden gedekt door het Facultatief Protocol te verzekeren, alsook de bescherming van, de zorg voor en de sociale re-integratie van kindslachtoffers over het hele land.**

IV. Preventie van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie

Maatregelen aangenomen om misdrijven gedekt door het Facultatief Protocol te voorkomen

23. Het Comité is verheugd over de preventieve acties die werden ontwikkeld in samenwerking met ngo's, zoals het Belgische Safer Internet project en de maatregelen ter preventie van illegale adoptie. Het Comité maakt zich evenwel zorgen over de verklaring van de Lidstaat dat de Gemeenschappen vooralsnog geen beleid hebben bepaald dat specifiek gericht is op de thema's van het Facultatief Protocol omdat deze fenomenen in België betrekkelijk weinig voorkomen, en er bijgevolg niet in hebben geïnvesteerd.
- 24. Het Comité moedigt de Lidstaat aan de aanbevelingen van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind om een fenomenologische studie uit te voeren over kinderprostitutie op te volgen en de reikwijdte van deze studie nog uit te breiden tot alle domeinen die gedekt worden door het Protocol, met inbegrip van de grondoorzaken van deze fenomenen.**

Sekstoerisme

25. Het Comité is positief over de omzendbrief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken die de aandacht van alle nationale diplomaten richt op het bestaan van strafrechtelijke bepalingen betreffende extraterritorialiteit in het kader van sekstoerisme, evenals de verschillende maatregelen die in Vlaanderen werden genomen om kindersekstoerisme te bestrijden. Het Comité is evenwel bezorgd over het gebrek aan informatie over de maatregelen die worden genomen ten aanzien van Belgen die betrokken zijn bij kindersekstoerisme.
- 26. Het Comité herinnert de Lidstaat eraan dat deze in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de preventie en bestrijding van kindersekstoerisme. Het Comité vraagt de Lidstaat concretere acties te ondernemen wat dat betreft en met name grote bewustmakingscampagnes te lanceren die zich specifiek richten op toeristen. Het Comité vraagt de Lidstaat daarnaast nauw samen te werken met touroperators, de media, ngo's en het maatschappelijk middenveld om alle vormen van seksuele uitbuiting van kinderen in het kader van reizen en toerisme tegen te gaan.**

V. Verbod van de verkoop van kinderen, kinderpornografie en kinderprostitutie en aanverwante zaken

Bestaande strafrechtelijke wetgeving en regelgeving

27. Het Comité verwelkomt de aanneming van een nieuwe wet betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen op 28 november 2000 en de Wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen de mensenhandel en mensensmokkel en tegen de praktijken van huisjesmelkers. Het Comité is anderzijds bezorgd over het feit dat de definitie van kinderpornografie in de verklaring van de Lidstaat bij de ratificatie van het Protocol en in de nationale toetredingswet van de Lidstaat van 9 februari 2006 beperkt blijft tot visuele representaties van het kind.
- 28. Het Comité beveelt de Lidstaat aan zijn strafwetgeving te herzien om te verzekeren dat de kinderpornografiewetgeving alle mogelijke vormen van representatie dekt van een kind betrokken bij echte of gesimuleerde, expliciete seksuele activiteiten en elke representatie van de geslachtsdelen van een kind voor hoofdzakelijk seksuele doeleinden.**
29. Het Comité onderkent dat de misdrijven die gedekt worden door het Facultatief Protocol strafbaar zijn door gepaste straffen overeenkomstig artikel 3, maar is bezorgd over het erg lage percentage gevangenisstraffen bij veroordelingen voor misdrijven in het kader van seksueel misbruik van kinderen. Het Comité is bijzonder verontrust dat geen van de personen die tussen 2000 en 2007 werden veroordeeld voor het houden van een borddeel voor prostitutiedoeleinden waarbij kinderen betrokken waren, een gevangenisstraf kreeg.
- 30. Het Comité spoort de Lidstaat aan de bepalingen van zijn strafwet aan te passen zodat misdrijven die onder het Protocol vallen in het Belgisch strafrecht worden beschouwd als misdaden en niet bestraft worden met lichte straffen zoals een boete of sancties waar geen vrijheidsberoving aan te pas komt.**

Rechtsgebied en uitleveringen

31. Het Comité neemt met genoegen akte van de uitbreiding van de extraterritoriale bevoegdheid van de Belgische rechtbanken en hoven door de Wet van 28 november 2000 en van het feit dat rechters bevoegd zijn om gevallen van seksuele uitbuiting van kinderen te berechten, zelfs als er geen klacht wordt ingediend of geen officiële dagvaarding wordt uitgevaardigd, waarbij de wandaden geen misdrijf zijn in de Lidstaat waar ze begaan zijn en als de betrokken persoon niet de Belgische nationaliteit heeft. Het Comité is evenwel bezorgd dat de extraterritoriale jurisdictie van de Lidstaat kindslachtoffers tussen 16 en 18 jaar niet dekt. Het Comité is tevens verontrust over het gebrek aan informatie over zaken waarover de Lidstaat recht heeft gesproken.
- 32. Het Comité spoort de Lidstaat aan zijn wetgeving aan te passen zodat de extraterritoriale bevoegdheid van de Belgische hoven en rechtbanken eveneens gelden wat betreft de seksuele uitbuiting van kinderen tussen 16 en 18 jaar, en zodat, indien nodig, dit Protocol wordt beschouwd als een wettige grond voor uitleveringen in het kader van dergelijke misdrijven.**

VI. Bescherming van de rechten van kindslachtoffers

Maatregelen die werden aangenomen om de rechten en belangen te verdedigen van kinderen die het slachtoffer werden van misdrijven die gedekt worden door het Facultatief Protocol

33. Het Comité neemt met genoegen akte van de maatregelen die werden getroffen ter bescherming van kinderen die het slachtoffer werden van misdrijven die gedekt worden door

het Facultatief Protocol, met inbegrip van de aanwezigheid van een Dienst Mensenhandel bij de Federale Politie, de aanduiding van referentiemagistraten die verantwoordelijk zijn voor alle vormen van kindermisbruik in elk gerechtelijk arrondissement en de invoering in 2000 van de mogelijkheid om audiovisuele opnames van verhoren te gebruiken om te vermijden dat kindslachtoffers een tweede keer in een slachtofferrol worden geduwd. Het Comité vindt het evenwel verontrustend dat van de mogelijkheid om verhoren van kinderen op te nemen, zelden gebruik wordt gemaakt in het geval van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.

34. Het Comité moedigt de Lidstaat aan bijkomende inspanningen te leveren in het kader van de bescherming van de rechten en belangen van kinderen die het slachtoffer werden van misdrijven onder het Facultatief Protocol. Het Comité roept de Lidstaat tevens op te verzekeren dat de mogelijkheid om audiovisuele opnames van verhoren te gebruiken eveneens geldt voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.

35. Het Comité is erg ongerust over het feit dat buitenlandse kindslachtoffers van mensenhandel niet adequaat worden beschermd in de Lidstaat. Dit vergroot de kwetsbaarheid van kinderen voor misdrijven onder het Facultatief Protocol. Het Comité is er in het bijzonder bezorgd over dat:

- a) Ze enkel verblijfsrechten krijgen toegekend als ze meewerken aan het onderzoek;
- b) De voogdijregeling van mei 2004 Europese niet-begeleide minderjarigen uitsluit van begeleiding door een voogd;
- c) Honderden kindslachtoffers van mensenhandel tussen 1999 en 2005 zijn verdwenen uit de onthaalcentra; en
- d) Ten gevolge van plaatsgebrek in de onthaalcentra voor kinderen, in het bijzonder in de kleinere steden, niet-begeleide en alleenstaande kinderen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, werden geplaatst in een centrum samen met volwassenen.

36. Het Comité roept de Lidstaat op:

- a) **Zich te conformeren aan de verplichting voldoende bescherming te bieden aan alle kinderen die het slachtoffer werden van misdrijven onder het Facultatief Protocol, met inbegrip van mensenhandel, en hen verblijfsvergunningen te verschaffen ongeacht hun bereidheid of vermogen om mee te werken aan gerechtelijke procedures.**
- b) **Te verzekeren dat alle niet-begeleide en alleenstaande kinderen die asiel aanvragen, een voogd krijgen toegewezen tijdens hun asielprocedure, ongeacht hun nationaliteit;**
- c) **De bescherming van alleenstaande en niet-begeleide kinderen te verbeteren, met name hun identificatie, de inschatting van hun leeftijd, hun registratie, het traceren van de familie, de voogdij, de bepaling van wat in het beste belang is van het kind, de behandeling en zorg;**
- d) **De kinderrechtenkennis en -vaardigheden te versterken van professionals die actief zijn in onthaalcentra en tehuizen die in contact komen met kindslachtoffers, om te verzekeren dat de kinderen in deze centra in alle gemeenschappen gepaste bijstand krijgen en niet blootgesteld worden aan het risico verhandeld of opnieuw verhandeld te worden;**
- e) **Meer verblijfsstructuren te creëren om bijstand te verlenen aan kinderen die het slachtoffer zijn geworden van misdrijven onder het Protocol; en**
- f) **Rekening te houden met de algemene commentaar van het Comité nr. 6 (2005) over de behandeling van niet-begeleide en alleenstaande kinderen buiten hun land van herkomst (CRC/GC/2005/6).**

VII. Internationale bijstand en samenwerking

Multilaterale, regionale, bilaterale overeenkomst

37. In het kader van artikel 10, paragraaf 1, moedigt het Comité de Lidstaat aan de internationale samenwerking te blijven versterken aan de hand van multilaterale, regionale en bilaterale regelingen, in het bijzonder met buurlanden, met inbegrip van het versterken van de mechanismen om de implementatie van dergelijke regelingen te coördineren, met het oog op de verbetering van de preventie, detectie, onderzoek, vervolging en bestraffing van zij die verantwoordelijk zijn voor enige van de misdrijven onder het Facultatief Protocol.

Afdwinging van de wet

38. Het Comité moedigt de Lidstaat aan zijn inspanningen aan te houden om de internationale samenwerking te versterken aan de hand van multilaterale, regionale en bilaterale overeenkomsten voor de preventie, detectie, onderzoek, vervolging en bestraffing van daden die betrekking hebben op de verkoop van kinderen, kinderprostitutie, kinderpornografie en kindersekstoerisme.

VIII. Opvolging en verspreiding

Opvolging

39. Het Comité beveelt de Lidstaat aan alle nodige maatregelen te treffen om te verzekeren dat de huidige aanbevelingen volledig worden geïmplementeerd, onder meer door ze te bezorgen aan de Ministerraad, het Parlement (de Senaat en de Kamer Van Volksvertegenwoordigers) en de regeringen en raden op gewestelijk en gemeenschapsniveau² waar van toepassing, zodat ze op gepaste wijze in overweging genomen kunnen worden en de opvolging krijgen die ze verdienen.

Verspreiding

40. Het Comité adviseert het initiële rapport van de Lidstaat en deze slotbemerkingen die aangenomen werden door het Comité, beschikbaar te maken voor kinderen en hun ouders in alle officiële talen van de Lidstaat aan de hand van onder meer het onderwijspakket en het mensenrechteneducatie. Het Comité beveelt de Lidstaat tevens aan het bestaan van het Facultatief Protocol goed bekend te maken bij kinderen en het brede publiek om het bewustzijn over het Facultatief Protocol, de implementatie en de opvolging ervan te vergroten en de discussie erover aan te wakkeren.

IX. Volgend rapport

41. Overeenkomstig paragraaf 2 van artikel 12 vraagt het Comité de Lidstaat meer informatie over de implementatie van het Facultatief Protocol en deze slotbeschouwingen op te nemen in zijn gecombineerde vijfde en zesde periodiek rapport onder het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, in overeenstemming met artikel 44 van het Verdrag, dat voorzien is voor 14 juli 2017.

² Noot NCRK : bedoeld wordt: de Ministerraden, de Parlementen (de Senaat, de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de parlementen van de deelstaten) en de parlementen en colleges van de Brusselse Gemeenschapscommissies.

Bijlage 6: Aanbevelingen van de werkgroepen ‘Concluding Observations’, geformuleerd tijdens de plenaire zitting van 28 juni 2010

De werkgroep “bijzondere jeugdzorg en jeugdbescherming” formuleerde onder meer volgende aanbevelingen:

- De Concluding Observations zouden een zeker moreel gezag moeten hebben voor wetgevers en beleidsmakers in het algemeen. Op het politieke beleidsniveau dient de discussie omtrent de waarde van de C.O. grondig uitgepraat te worden.
- Het last resort-karakter van de plaatsing dient extra kracht bijgezet te worden en, ingeval ze nodig blijkt, dient de plaatsing in eerste instantie toegespitst te worden op pleegzorg.
- Bij het onderzoek naar de oorzaken van de lange wachtlijsten voor aangepaste sociale diensten, dient onder sociale diensten zowel de kinderopvang als de andere kinder- en jongerenvoorzieningen begrepen worden.
- Er dient nagegaan te worden waarom ondanks een stijging van het aanbod op diverse niveaus het probleem van de wachtlijsten blijft voortbestaan.
- Er is nood aan relevante cijfergegevens/informatie op niveau van justitie, o.a. betreffende het aantal minderjarigen die momenteel in de gevangenissen verblijven. Dit gebrek aan cijfers maakt het onmogelijk uit te maken of Tongeren en Saint Hubert de oplossing zijn voor alle minderjarigen in de gevangenissen.
- Er is nood aan een verbeterde infrastructuur van de jeugdinstelling te Tongeren. Deze instelling wordt door de Vlaamse Kinderrechtencommissaris en door de jeugdrechters zelf bestempeld als onwaardig voor de opvang van minderjarigen.
- De drift naar het verhogen van het aantal gesloten plaatsen dient te stoppen.
- Er is nood aan een politiek en maatschappelijk draagvlak om de uithandengeving te herzien/af te schaffen en om het aantal gesloten plaatsen te verminderen.
- De minderjarige dient een kwaliteitsvolle juridische bijstand te krijgen vanaf het ogenblik van zijn arrestatie (dus ook op het moment dat hij bij de politie of onderzoeksrechter gehoord wordt).
- Jeugdpermanenties, opleidingen voor jeugdadvocaten, afspraken met jeugdrechters betreffende het hoorrecht en andere initiatieven betreffende de drie wetsvoorstellen dienen in de praktijk worden omgezet.
- De uitbreiding van de gemeentelijke administratieve sancties naar andere systemen (bv. Voetbalwet, openbaar vervoer) is geen goede aanpak van overlast of kleinere vormen van jeugddelinquentie.

De werkgroep “Niet-discriminatie, informatie en participatie” formuleerde onder meer volgende aanbevelingen:

België wordt verzocht om:

- zich schriftelijk uit te spreken over de vraag van het V.N.-Kinderrechtencomité tot intrekking van de interpretatieve verklaringen bij de artikelen 2 en 40 van het Verdrag.
- dringend het orgaan te benoemen dat moet waken over de naleving van het Verdrag over de rechten van gehandicapte personen, zoals voorzien door artikel 33.2 van het Verdrag. Dit orgaan zal ongetwijfeld de redactie coördineren van het vooruitgangsverslag dat verwacht wordt tegen augustus 2011.

Wat de schoolse integratie van kinderen met een handicap betreft:

- afgezien van het recht op inschrijving en het recht op redelijke aanpassingen hangt het vergemakkelijken van de toegang tot de school ook af van een open geest, van een nieuwe pedagogie terzake ten aanzien van de leerlingen en de leerkrachten. Een louter medische benadering op schoolniveau zou moeten plaatsmaken voor meer aandacht voor de leefwereld van de jongeren en hun gezinnen en voor een socio-culturele benadering.
- aanbevolen wordt om de goede praktijk uit te breiden die erin bestaat dat de centrale administratie een vademecum verspreidt om de scholen te ondersteunen in hun inspanning om de integratie op school van kinderen met een handicap te bevorderen. De zichtbaarheid van dit vademecum moet eveneens worden versterkt opdat de scholen het effectief zouden gebruiken.

Wat de schoolse integratie van kinderen in armoede betreft:

- De werkgroep roept de regeringen op om hun inspanningen voor kosteloos onderwijs voort te zetten. In afwachting zouden de bestaande goede praktijken en reglementeringen op sommige bestuursniveaus moeten worden veralgemeend tot het nationale niveau : het systeem van de maximumfacturen, uitgebreid door een solidariteitssysteem ingevoerd op het niveau van de centrale organisatie van het onderwijs om iets te doen aan de betalingsproblemen die sommige gezinnen ondervinden. Het is onaanvaardbaar dat de solidariteitsmechanismen georganiseerd moeten worden op het niveau van de ouderverenigingen of de schoolraden.
- De workshop roept de regeringen op om de goede praktijk te veralgemenen van het opstellen van omzendbrieven om de scholen te ondersteunen in hun integrerende aanpak, om ze te steunen in hun strijd tegen vroegtijdige schoolverlaters en tevens te waken over de goede verspreiding en toepassing van deze omzendbrieven.
- In het algemeen moet het beleid van de scholen op het vlak van uitsluiting en sancties worden verduidelijkt en transparanter gemaakt.
- Er moet worden ingegaan tegen de betwistbare praktijken van sommige scholen die weigeren de schoolrapporten te overhandigen aan kinderen van wie de ouders hun facturen nog niet hebben betaald of een lijst met vermelding van deze ouders uithangen.

Wat de schoolse integratie betreft van kinderen die medische verzorging ontvangen, beklemtoont de werkgroep het recht op onderwijs van kinderen die geplaatst zijn of die intensieve therapie krijgen waardoor ze niet naar school kunnen gaan.

Wat de schoolse integratie betreft van kinderen die illegaal in het land verblijven, verzoekt de werkgroep de centrale administraties om de communicatie te verbeteren aan de inrichtende macht van de scholen wat betreft het recht op inschrijving van kinderen die illegaal in het land verblijven en de modaliteiten om dit recht te doen naleven. Ter illustratie van de problemen die zich momenteel op dit vlak voordoen, wordt verwezen naar de Ucare-studie die besteld is door het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, en die weldra beschikbaar zal zijn op de website van het Centrum.

Uitgaand van de vaststelling dat sommige gezinnen niet geïnformeerd zijn over de rechten van hun kinderen op onderwijs, wordt hun begeleiding eveneens aanbevolen.

De herziening van het systeem van de Franstalige onthaalklassen mag niet te lang meer op zich laten wachten. De beoogde herziening, die zal slaan op een zowel kwalitatieve als kwantitatieve evaluatie van het huidige systeem, om te beantwoorden aan een realiteit die sterk verschilt van die van 2001, wordt toegejuicht gezien het bijzondere belang dat daarbij uitgaat naar een integrerende visie van het onderwijssysteem en de betrokkenheid van alle actoren op het terrein die een onthaalfunctie hebben en de schoolse integratie van nieuwkomers.

Wat plaatsingen betreft, wordt aanbevolen een betere informatie aan de jongeren te organiseren over hun rechten tijdens hun verblijf in het psychiatrische milieu. Een onafhankelijke controle van de rechten van deze kinderen zou de naleving ervan moeten garanderen.

De werkgroep '(mentale en fysieke) gezondheid en armoede' formuleerde onder meer volgende aanbevelingen:

Betreffende de geestelijke gezondheidszorg:

- Er is een behoefte aan meer transparantie en uitwisseling van informatie die beschikbaar is over de werking van de diensten en instellingen binnen de geestelijke gezondheidszorg.
- De kwalificatie van de plaatsing als ultieme maatregel zou moeten worden bevestigd en een opname in de psychiatrie vermeden. De nadruk zou meer moeten liggen op ambulante hulp, onder meer door het aanbod uit te breiden. Het probleem van de lange wachtlijsten moet worden opgelost.
- Plaatsing in de psychiatrie moet een aanvullend middel zijn dat volgt op preventiemaatregelen en dat enkel beoogd wordt als de alternatieven zijn onderzocht en een begeleiding in de eigen leefomgeving is voorgesteld. Er bestaan initiatieven die een meer geïntegreerde en flexibele aanpak tussen de eerstelijnsdiensten en de plaatsingsdiensten ontwikkelen (Ukkel – Parijs).
- Een monitoring op nationaal niveau wordt aanbevolen, met contactpersonen bij de verschillende betrokken en vereiste administraties, zo mogelijk in het kader van de huidige samenwerkingsstructuren.

Betreffende plaatsing:

- Er dient begeleiding en ondersteuning voorzien te worden van een nieuwe vorm van familiale solidariteit, de plaatsing binnen het ruimere familieverband.
- Het is nodig een duidelijk wettelijk kader te creëren betreffende het pleeggezin en betreffende het recht van het pleeggezin op contact met het kind na de terugkeer ervan naar zijn oorspronkelijke familie.
- Institutionalisering en plaatsing in instellingen moet worden beperkt maar als die toch noodzakelijk blijkt, moet die ook opgenomen worden. Ook moet de rol van de familieleden tijdens de plaatsing duidelijker bepaald worden.
- Er bestaat een verband tussen armoede en plaatsing. Die link is vooral zichtbaar als er sprake is van een terugkeer naar het gezin, wanneer huisvestingsmoeilijkheden worden aangehaald enz. Er moet meer worden samengewerkt tussen de OCMW's en de Bijzondere Jeugdzorg/Services d'aide à la jeunesse of de sociale diensten bij de jeugdrechtbank/services de protection judiciaire, niet enkel vanuit financieel oogpunt. Ook de gezinnen moeten ondersteund worden als de kinderen geplaatst worden, om hen te helpen opnieuw tot een situatie te komen die hen toelaat de zorg voor hun kinderen weer op te nemen. Er moet een denkoefening worden gevoerd over het systeem voor de financiering van de OCMW's.
- De werkgroep merkt op dat er in het kader van de geplande herziening van de wetgeving inzake interne adoptie, aandacht moet worden besteed aan de verhoudingen tussen kandidaat-adoptanten en geadopteerden.

Betreffende kinderopvang:

- Het lijkt een goed idee een reeks handelingen te regulariseren die normaal door verplegers worden uitgevoerd. Die zijn niet altijd aanwezig in kinderopvangdiensten, terwijl een minimale verzorging van de kinderen verzekerd moet kunnen worden.
- De financiële toegankelijkheid van de onthaalplaatsen dient bevorderd te worden opdat ook kinderen van ouders zonder werk, die werkloos zijn of zich in een erg moeilijke situatie

bevinden, opgevangen zouden kunnen worden. We herinneren aan de doelstelling voor de toekomst, ingeschreven in het IVRK-rapport, die een veralgemening van het verband tussen financiële inkomsten en bijdragen beoogt.

Betreffende armoede:

- Het is van belang om kinderarmoede als een structureel probleem te beschouwen, en dus niet als een individueel of pedagogisch probleem. Dit maakt dat we bij onze interventies ons altijd goed bewust moeten zijn van de impact van deze interventies. Kinderrechten worden door mensen in armoede soms als een bedreiging ervaren. We moeten erover waken dat aandacht geven aan kinderarmoede vanuit kinderrechtenperspectief niet leidt tot een conflict tussen 'arme kinderen' en hun 'arme ouders'.
- De deelnemers adviseren een benadering van armoede te hanteren waarbij armoede beschouwd wordt als een schending van mensenrechten. Kinderarmoede gaat dan om een schending van kinderrechten; het aanpakken van kinderarmoede om het versterken van de (sociale) rechten van kinderen.
- Kinderarmoede is een multidimensioneel begrip en vraagt dus meer dan een puur financiële aanpak. Vanuit kinderrechtenperspectief is een transversale aanpak cruciaal. Dit vraagt een planmatige aanpak met aandacht voor een zichtbare meting, toetsing en evaluatie van het beleid. Hiertoe is het belangrijk duidelijke doelstellingen en daaruit voortvloeiende indicatoren te formuleren.
- Er moet aandacht worden besteed aan gezinnen die worden uitgesloten van sociale bijstand (anders dan dringende medische hulp). De toekomstige minderjarige moeders zonder sociale zekerheid vallen moeilijk medisch op te volgen. Vaak is de enige oplossing voor hen, om zich te laten hospitaliseren, willen ze de nodige onderzoeken kunnen ondergaan.
- Wat betreft de fiscale voordelen moet men aandachtig blijven voor kwetsbare gezinnen die geen fiscale aangifte invullen. Sociale voordelen verbinden aan fiscale maatregelen sluit bepaalde gezinnen uit (Zie wat dat betreft de nota 2010 van de Gezinsbond).
- Toegang tot gezondheidszorgen voor achtergestelde gezinnen moet niet uitgroeien tot een bijzonder recht.

Betreffende de C.O. aangaande het verbieden van de verdeling van moedermelkvervangers:

Het extra ondersteunen in het ziekenhuis van vrouwen die borstvoeding willen geven is allicht een beter idee dan de verdeling van moedermelkvervangers te verbieden.

De werkgroep "Kinderen in migratie en OPSC" formuleerde onder meer volgende aanbevelingen:

- De werkgroep bepleit een uitbreiding van de voogdij tot Europese niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Tevens werd gesuggereerd om de tests die gehanteerd worden om een familieband vast te stellen aan een evaluatie te onderwerpen om hun effectiviteit aan de praktijk te toetsen.
- De werkgroep beveelt een wettelijke verankering aan van het beginsel dat een eind moet worden gesteld aan de vrijheidsberoving van minderjarigen en dat dit enkel in uitzonderlijke gevallen en als laatste middel mag gebruikt worden. De maatregel tot opsluiting mag enkel genomen worden nadat de familie met kinderen de accommodatie is ontvlucht of in geval van gebrek aan medewerking aan de effectieve terugkeer.
- De opvangwet dient te worden nageleefd, onder meer door een betere samenwerking met de lokale besturen.

- Ook uitgeprocedeerde families dienen een onderkomen te vinden.
- De werkgroep stelt het klaarblijkelijke bijna blinde geloof in het strafrecht in hoofde van het Comité in vraag om de thematiek van verkoop van kinderen, seksueel misbruik van kinderen en pornografie aan te pakken. Het formuleert de oproep om die slotopmerkingen van het Comité genuanceerd te lezen met in het achterhoofd de inzichten die wetenschappelijk inmiddels gegroeid zijn over de efficiëntie en vooral over de inefficiëntie van het strafrecht om een aantal maatschappelijke problemen aan te pakken, met name ook wat seksueel misbruik betreft.
- Ook al gaan de deelnemers aan het NCRK-atelier niet mee in de opvallende strafrechtelijk georiënteerde benadering van het VN-Comité, op één punt, met name dat van de verkoop van kinderen, onder meer in het kader van draagmoederschap, wordt een hiaat in de wetgeving onderkend.
- Het Comité verzoekt België om het gebruik van kinderen om te bedelen op straat expliciet te verbieden, ongeacht of de betrokken volwassenen hun ouders zijn. De deelnemers aan het NCRK-atelier steunen deze zienswijze niet voor zover ze aanleiding zou geven tot een strafbaarstelling van de ouders van bedelende kinderen.
- De NCRK-werkgroep beveelt aan om de lopende evaluaties van de multidisciplinaire omzendbrief die aandacht vraagt over de kwetsbaarheid van kinderen, van wat fout loopt bij de detectie van minderjarige slachtoffers van mensenhandel en van de moeilijk werkbare vereiste in de wetgeving dat het slachtoffer meewerkt aan het onderzoek, zo snel mogelijk politieke opvolging te verlenen.

Bijlage 7: Advies NCRK-expertenwerkgroep “optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure” – 10 november 2010

Inleiding

Antecedenten

Op 17 juni 2009 heeft de [Human Rights Council](#) bij consensus een resolutie aangenomen waarin hij beslist « to establish an Open-ended Working Group of the Human Rights Council to explore the possibility of elaborating an optional protocol to the Convention on the Rights of the Child to provide a communications procedure complementary to the reporting procedure under the Convention »³ (hierna: OEWG).

De NCRK⁴ besliste in overleg met de overleggroep multilaterale zaken van de Belgische overheden (CoorMulti-vergadering) om een expertenwerkgroep op te richten met het oog op het uitbrengen van een advies dat, mits akkoord van de CoorMulti-vergadering, het Belgisch standpunt zou kunnen vertolken tijdens de eerste zitting van de OEWG eind 2009.

Dit advies werd uitgebracht op 30 oktober 2009 en behandelde onder meer de volgende vragen:

- Dient het mechanisme betrekking te hebben op het volledige IVRK, met inbegrip van de facultatieve protocollen (OPSC en OPAC)?
- mogelijke doelstellingen en reikwijdte van de procedure, onder andere de vraag welke plaats en welk statuut kinderen binnen het mechanisme toebedeeld dienen te krijgen (link met vraag om uitbreiding procesbekwaamheid kinderen; noodzakelijke/gewaarborgde vertegenwoordiging door NGO of ombudsman?).
- procedurele en budgettaire aandachtspunten

Het advies behandelde enkel de doelstelling om een klachtprocedure (zowel individueel als collectief) in te stellen, als bijkomend instrument voor de implementatie van het IVRK, naast de bestaande landenrapportage. Het ging niet nader in op de mogelijke uitbreiding van de actiemiddelen tot state-to-state complaints⁵ of het toekennen van een bijzondere onderzoeksbevoegdheid (“inquiries”⁶) aan het VN-Kinderrechtencomité.

Kadering huidige advies

Gemandateerd door resolutie A/HRC/RES/13/3 van 24 maart 2010, heeft de Slovaakse voorzitter van de werkgroep, op basis van de standpunten die naar voren geschoven zijn tijdens de eerste werksessie van de werkgroep in december 2009, op 5 augustus 2010 een concreet voorstel van ontwerp bekendgemaakt (hierna genoemd: de “Draft”)⁷.

De tweede sessie van de OEWG vindt plaats in Genève van 6 tot 10 december 2010. De CoorMultivergadering die over het thema werd bijeengeroepen, heeft de FOD Justitie de opdracht gegeven om in de loop van de maand september een nota voor advies te bezorgen aan de NCRK. Op basis van de nota van 30 september 2010 wordt de NCRK verzocht om een advies te

3 Resolution of the UN HRC A/HRC/11/L.1 establishing the OEWG on an optional protocol to the Convention on the Rights of the Child to provide a communications (see the compilation of the resolutions adopted by the HRC at its 11th session at <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/11session/L-11.doc>).

4 Met formeel akkoord van diens Uitvoerend Bureau. Het Bureau heeft kennis genomen van het advies maar zich er niet ten gronde over uitgesproken.

5 Reeds voorzien door IVESCR, art. 21 CAT, art. 74 CMW, art. 11-13 ICERD, art. 41-43 ICCPR., art. 29 CEDAW, art. 30 CAT en art. 92 CMW.

6 Reeds mogelijk bij het ECOSOC-Comité, het Committee Against Torture en het Committee on the Elimination of Discrimination Against Women.

7 Proposal for a Draft optional protocol prepared by the Chairperson of the Working Group, <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/OEWG/index.htm>.

verstrekken tegen midden november, met het oog op de uitwerking van het Belgische standpunt.

Structuur advies

Dit advies hanteert de Draft als uitgangspunt, gaat evenwel thematisch te werk (met verwijzing naar de relevante ontwerp artikelen) en staat daarbij tevens stil bij een aantal bemerkingen uit de nota van de FOD Justitie.

De hiernavolgende zeven thema's worden achtereenvolgens behandeld:

1. *Individueel klachtenrecht*
Aan wie komt het toe? Welke hiërarchie en prioriteit wordt best gehanteerd?
2. *Uitputting van interne rechtsmiddelen*
Wanneer is deze voorwaarde van toepassing? Wordt er aansluitend een verjaringstermijn bepaald?
3. *Collectief klachtenrecht*
Wat is het belang van deze procedure? En waarom beperkt de Draft het enkel tot ernstige en systematische schendingen?
4. *Statuut van de Optionele Protocollen*
Is een "opt out" voor de OPs wenselijk?
5. *Kindvriendelijkheid van de procedure*
Op welke wijze en waar (in het protocol zelf dan wel in de interne procedureregels van het Comité?) kan deze vorm gegeven worden?
6. *Bescherming, bijstand en internationale samenwerking*
De vraag naar het voorzien van bescherming, rechtsbijstand, steun aan potentiële klagers, organisaties die klagers willen begeleiden of een collectieve klachtprocedure willen opstarten, etc.
7. *Kenbaarmaking van het protocol*

Voorafgaande opmerkingen

Het kader van de onderhandelingen moet voldoende voor ogen gehouden worden: het is niet de bedoeling om Belgische thema's te verheffen tot internationale problemen.

Strategische overwegingen zijn ook belangrijk. Bij wijze van voorbeeld, de collectieve procedure werd tijdens de onderhandelingen voor het OP bij ICESCR in Genève van tafel geveegd, op het ogenblik waarop enkele Europese staten aanhaalden dat daarvoor enkele goede Europese praktijken bestaan (Europees Sociaal Handvest bv). Bij wijze van reactie hebben andere regionale blokken zich ertegen verzet vanuit de opvatting dat het voorstel bevoogdend en Europacentrisch was.

Inzake kinderrechten dient voor ogen gehouden te worden dat het Afrikaanse continent over een precedent beschikt met de klachtprocedure bij het Afrikaans Handvest van de rechten en het welzijn van het kind⁸. De procedure is evenwel nog niet echt operationeel.

Aandacht voor de diplomatieke realiteit hoeft evenwel de kracht en draagwijdte van het Belgische standpunt betreffende de Draft evenwel niet in te perken. De expertengroep wenst de aanname van een coherent en sterk Belgisch standpunt te verdedigen, dat niet op voorhand, uit vrees voor blocages, progressieve denkp patronen achterwege laat. Kan niet worden afgewacht en een alternatief achter de hand worden gehouden voor het geval effectief een bezwaar zou rijzen tegen bepaalde voorstellen, zoals bv. dat van de collectieve klachtenprocedure?

⁸ Art. 44 Charte africaine des droits et du bien-être de l'enfant. Zie ook de interne richtlijnen van het bevoegde Comité, doc ACERWC/8/4.

Vanuit die optiek zal elk thema mogelijk door de expertengroep behandeld worden vertrekkend van twee vraagstellingen:

- vraag 1: is het wenselijk om het punt zoals het in de Draft is uitgewerkt ter discussie te stellen?
- Indien nee: vraag 2: mocht er toch discussie op Belgisch en/of internationaal niveau over rijzen: betreft het al dan niet een strijdpunt?

De werkgroep meent eveneens dat niet noodzakelijk naar een Europees standpunt moet worden gestreefd. Dergelijk streven brengt het risico met zich mee dat het standpunt wordt teruggeschroefd tot een “kleinste gemeen veelvoud”.

Advies

0. Algemeen uitgangspunt

Het algemeen uitgangspunt moet volgens de expertengroep de bekwaamheid van minderjarigen zijn, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, zoals de heel jonge leeftijd.

1. Het individuele klachtenrecht en de procesbekwaamheid van minderjarigen

a. Vaststelling:

De werkgroep stelt vast dat de Draft (artikel 2) ter zake vaag blijft. “Minderjarigen” of ‘kinderen’ worden niet genoemd in de draft die enkel naar ‘individuen’ verwijst. De procesbekwaamheid van minderjarigen komt niet expliciet aan bod. Er is evenmin enige aanwijzing over hoe het kind bij de procedure betrokken zal worden

Dit is geen nieuwigheid t.a.v. de bespreking van vroegere ontwerpprotocollen. Aangezien het IVRK specifiek op kinderen betrekking heeft, zal de vraag naar de procesbekwaamheid van minderjarigen ditmaal vermoedelijk wel expliciet aan bod komen.

b. Behandeling van de vraag op de genoemde twee niveaus:

1. Is het wenselijk om het punt zoals het in de Draft is uitgewerkt ter discussie te stellen?

Nee. De tekst lijkt impliciet uit te gaan van procesbekwaamheid voor kinderen. Het Belgisch standpunt zou erin kunnen bestaan dit beginsel te verdedigen⁹.

2. Mocht er toch discussie op Belgisch en/of internationaal niveau over de procesbekwaamheid van minderjarigen rijzen: betreft het al dan niet een strijdpunt?

➔ Ja. De werkgroep reikt volgende argumenten aan om de procesbekwaamheid van kinderen te bepleiten:

- a. vertrekkend vanuit de basisprincipes van het IVRK (zie bv art. 5 en 12 IVRK), is er slechts één optie: vertrekken van de procesbekwaamheid van minderjarigen, tenzij er tegenindicaties zijn, bv de heel jonge leeftijd
- b. de bestaande VN-klachtenprotocollen/verdragsbepalingen sluiten niet expliciet procesbekwaamheid van kinderen op internationaal niveau uit. Minstens één regionaal instrument voorziet het overigens reeds expliciet¹⁰. Het is niet wenselijk dat de bepalingen van een klachtmechanisme bij het IVRK limitatiever geformuleerd zouden worden dan die in het kader van andere verdragen.

⁹ De werkgroep distantieert zich met andere woorden van de nota van de FOD Justitie waar die verwijst naar een “besoin d’indiquer, éventuellement en ordre de priorité, qui peut saisir le Comité” et sous quelles conditions” (p. 5-6).

¹⁰ Hoofdstuk 2 “Examen des communications”, art. 1, punt 1 van de Interne richtlijnen van het Comité bevoegd voor de toepassing van het Afrikaans Handvest van de rechten en het welzijn van het kind, Union africaine, doc ACERWC/8/4.

→ De mogelijke vrees dat het Comité overladen zou worden met klachten, kan worden afgezwakt door volgende tegenargumenten:

- a. andere VN-verdragen bieden soms sterkere inhoudelijke waarborgen (bijv. ICESCR en het recht op kosteloos lager onderwijs). Deze procedures staan, zoals reeds gezegd, ook open voor kinderen. Op basis van de thans beschikbare gegevens dient niet onmiddellijk voor een overbelasting van het Kinderrechtencomité gevreesd te worden. Integendeel, het Kinderrechtencomité zou het Human Rights Committee en andere comités deels kunnen ontlasten.
- b. de vrees dat klagers principieel toch een procedure voor het Kinderrechtencomité zouden verkiezen, kan worden tegengesproken met de vaststelling dat de klager vooral een goed rechtsmiddel beoogt. Het petitions team unit zal, indien nodig, overgaan tot de nodige heroriëntering van een klacht, in het belang van klager en comité.

Bij voorkeur dient het protocol expliciet te vermelden dat minderjarigen procesbekwaam zijn.

2. De ontvankelijkheidsvereisten

a. Vaststelling

De Draft sluit aan bij de ontvankelijkheidsvereiste die ter zake figureert in de bestaande protocollen.

b. Behandeling van de vraag op de genoemde twee niveaus

1. Is het wenselijk om het punt zoals het in de Draft is uitgewerkt ter discussie te stellen?

→ Nee.

De Draft bepaalt geen maximumtermijn voor het indienen van een klacht en dat mag volgens de werkgroep zo blijven¹¹. Het komt aan het Comité toe om geval per geval na te gaan of de klacht niet kennelijk ongegrond is. Dat oordeel hangt ongetwijfeld samen met de vraag op welke periode de klacht betrekking heeft.

2. Mocht er toch discussie op Belgisch en/of internationaal niveau over rijzen: betreft het al dan niet een strijdpunt?

→ Nee.

Indien een maximumtermijn zou worden bepaald, zou gedacht kunnen worden aan volgende regeling: een termijn van 12 maanden vanaf uitputting van de interne rechtsmiddelen en, indien de zaak niet tijdens de minderjarigheid van het slachtoffer zou zijn behandeld, via vertegenwoordiging door zijn ouders of door tussenkomst van een derde, of bij gebrek aan effectieve interne rechtsmiddelen: 12 maanden na het bereiken van zijn/haar meerderjarigheid¹².

Aanvullend kan verwezen worden naar het klachtenprotocol bij het IVESCR dat bepaalt dat de vastgelegde termijn van twaalf maanden (na uitputting van de interne rechtsmiddelen) niet van toepassing is indien de klacht niet vroeger ingediend kon worden: “le délai de douze mois (après l’épuisement des recours internes) n’est pas d’application lorsqu’une communication n’a pas pu être introduite plus tôt”.

¹¹ De werkgroep distantieert zich dan ook van de nota van de FOD Justitie (p. 12) waar die voorstelt om een maximumtermijn vast te leggen en ter zake een concrete suggestie formuleert.

¹² Behoudens de hypothese van het gebrek aan effectieve rechtsmiddelen, is er overeenstemming met het concrete voorstel van maximumtermijn dat is opgenomen in de nota van de FOD Justitie (p. 12).

3. Collectief klachtenrecht

a. Vaststelling

De Draft stelt een collectief klachtenrecht in voor het geval van “grave and systematic violations”.

b. Behandeling van de vraag op de genoemde twee niveaus

1. Is het wenselijk om het punt zoals het in de Draft is uitgewerkt ter discussie te stellen?

→ Ja. De werkgroep is vragende partij voor een uitgebreide collectieve klachtprocedure¹³. Ze meent dat de Draft ter zake te beperkend geformuleerd is: waarom wordt de collectieve procedure beperkt tot “grave and systematic violations”? Deze notie wordt begrijpelijkerwijze gehanteerd in het kader van procedures die erop gericht zijn om ambtshalve een situatie in een bepaald land te onderzoeken (Charter based mechanisms), of in een inquiry procedure. Voor klachten door een NGO lijkt dergelijke beperking van de mogelijkheid van indienen van klachten nodeloos te zijn. Dergelijke beperking komt overigens in geen enkele andere collectieve klachtenprocedure voor (bv klachtenprocedure Europees Sociaal Handvest¹⁴).

Hoogstens zou kunnen worden gedacht aan een beperking van collectieve klachtprocedures tot “structurele” schendingen.

2. Betreft het al dan niet een strijdpunt?

→ Ja.

De werkgroep beklemtoont dat een collectieve klachtprocedure de behandeling van principiële zaken bevordert. Ze laat immers toe dat organisaties optreden wanneer individuele klagers menen dat hun (financieel en principieel) belang niet opweegt tegen de obstakels en inspanningen die gepaard gaan met het voeren van een internationale procedure.

Dit argument weegt op tegen de mogelijke vrees dat het Comité overladen zou worden met klachten¹⁵. Het instellen van een collectieve klacht is overigens tijdrovend en financieel belastend. NGO's zullen normaalgezien niet onbezonnen te werk gaan en in eerste instantie bemiddelingspogingen op nationaal vlak ondernemen. Het argument dat enkel nationale NGO's uit welstellende landen er praktisch in zouden slagen om een klacht bij het Comité aanhangig te maken, is evenmin overtuigend volgens de expertengroep. Dit probleem van een moeilijke rechtstoegang dient bij de wortel te worden aangepakt, via de instelling van een rechtsbijstandssysteem¹⁶. Het argument dat de inschrijving van een collectieve klachtenprocedure de onderhandelingen van bij het begin dreigt te blokkeren, is evenmin afdoende. Zoals we hierboven al stelden: aandacht voor de diplomatieke realiteit hoeft niet te impliceren dat op voorhand, uit vrees voor blocages, bepaalde pistes moeten worden afgeschoten. Kan niet worden afgewacht en een alternatief achter de hand worden gehouden voor het geval effectief een bezwaar zou rijzen tegen bepaalde voorstellen, zoals bv. dat van de collectieve klachtenprocedure?

13 Het werkgroepadvies gaat aldus in tegen het standpunt verwoord in de nota van de FOD Justitie, p. 7-8.

14 Zie Europees Comité voor Sociale Rechten: door NGO's met participatieve status binnen de Raad van Europa en tevens in dit kader aangeduid: http://www.coe.int/T/E/Human_Rights/Esc/4_Collective_complaints/.

15 Zie bv nota FOD Justitie, p. 7.

16 De werkgroep wijst er overigens op dat art. 44 Afrikaans Handvest van de rechten en het welzijn van het kind een klacht toelaat vanwege “NGO's die erkend zijn door een lidstaat”, waaronder dus mogelijk nationale NGO's.

4. Het statuut van de Optionele Protocollen

a. Vaststelling

De Draft voorziet in een opt-out voor de protocollen OPAC en OPSC (art. 2 en 3), maar verbiedt voorts reserves (art. 19).

b. Behandeling van de vraag

1. Is het wenselijk om het punt zoals het in de Draft is uitgewerkt ter discussie te stellen?

→ ja

De expertengroep verwijst naar zijn advies van 30 oktober 2009 en stelt voor om het standpunt te verdedigen dat het wenselijk is dat de ratificatie van het beoogde protocol de toetreding tot een klachtenprocedure m.b.t. zowel het volledige IVRK als de optionele protocollen zou impliceren, voor zover deze zijn geratificeerd door de verdragsstaat.

Staten hebben op het ogenblik van de ondertekening en ratificatie van de twee Protocollen nieuwe verplichtingen op zich genomen. Een klachtrecht aanvaarden met betrekking tot die Protocollen creëert geen nieuwe verplichtingen, het voegt enkel een nieuwe modaliteit van toezicht toe – naast de rapporteringsprocedure. Er is dan ook geen enkele logische of objectieve reden om te voorzien dat het klachtenmechanisme niet toepasselijk kan worden verklaard voor wat betreft de optionele protocollen.

Een opt-inregeling¹⁷ wordt door de werkgroep a fortiori afgewezen. Een regel van expliciete toetreding is slechts gebruikelijk (en overigens niet altijd het geval: zie art. 29, 2 CEDAW: opt-outregel) daar waar de klachtprocedure voorzien wordt door het Verdrag zelf (bv. art. 22.1 CAT, art. 14.1 ICERD, art. 77 ICRMW).

5. De kindvriendelijkheid van de procedure

a. Vaststelling

De Draft besteedt nauwelijks aandacht aan child friendly justice. Art. 8.5 verleent het Comité zonder nadere toelichting de opdracht om procedureregels uit te werken, aangepast aan het belang van het kind.

b. Behandeling van de vraag

Is het wenselijk om deze lacune in de Draft ter tafel te leggen?

→ ja

Er moet immers een minimale waarborg gecreëerd worden dat bijzondere aandacht aan de dag gelegd zal worden voor de kindvriendelijkheid van de procedure¹⁸. Ook als ervoor geopteerd zou worden om deze waarborgen (hoofdzakelijk) in de interne procedureregels van het Comité in te schrijven, dienen de voorbereidende werken het belang ervan te beklemtonen.

¹⁷ De nota van de FOD Justitie pleit voor een opt-inregeling voor de protocollen (p. 7).

¹⁸ Zie, bij wijze van precedent: Hoofdstuk 3 “Délibérations du Comité”, art. 3 « Participation des enfants », punt 1 van de procedureregels voor het onderzoek van klachten met betrekking tot het Afrikaans Handvest van de rechten en het welzijn van het kind, Interne richtlijnen van het bevoegde Comité, Union africaine, doc ACERWC/8/4: “Le comité devra prendre des mesures pour assurer une participation effective et significative de l'enfant ou des enfants concernés par l'examen du bien-fondé des Communications et l'auteur de la communication”.

De werkgroep meent dat enkele minimale waarborgen, basisopties ingeschreven moeten worden in het protocol¹⁹. De concrete uitwerking van de procedurele aandachtspunten kan vervolgens aan het Comité worden overgelaten. Daarbij dient het Comité een “kindertoets” uit te voeren doorheen de hele tekst van het protocol om concreet vorm te geven aan de idee van participatie van kinderen en jongeren tijdens de verschillende stappen van de procedure. General comment nr 12 van het Comité evenals o.m.de guidelines on justice for child victims and witnesses of crime²⁰ kunnen daarbij richting geven.

Het kan bijvoorbeeld problematisch zijn dat kinderen als klager exclusief schriftelijk klacht zouden kunnen indienen. Het zou interessant zijn mocht niet enkel worden bepaald dat “communications shall be in writing”, maar tevens dat “where appropriate, they may be supplemented by other forms of communication appropriate to the children concerned”.

Ook zou best voorzien worden in een mogelijkheid voor het Comité om het kind te horen, in de gevallen waarin het dat zelf aangewezen acht, “either directly” (mits het kind “is capable of forming his or her own views”, “the views of the child being given weight in accordance with the age and maturity of the child”), “or through a representative or an appropriate body” (art. 12 IVRK).

De bepaling dat het onderzoek van de klacht in besloten vergadering plaatsvindt (art. 8.1 Draft), zou vanuit kindvriendelijke overwegingen kunnen worden aangevuld met “unless an open meeting is required in the best interest of the child”²¹..

De werkgroep meent tevens dat vage noties, zoals zoals “as soon as possible” en “without delay” in art. 6, 8 en 10 van de Draft, beter zijn dan geen enkele verwijzing naar de noodzaak om de zaak binnen een redelijke termijn te behandelen²². Het is overigens gebruikelijk om dergelijke vage noties te hanteren, zowel in internrechtelijke als in internationaalrechtelijke documenten, met als doelstelling om geen onhaalbare termijnen op te leggen.

Daarnaast dienen, los van het protocol, in het procedurereglement, bijzondere maatregelen te worden uitgewerkt ter bescherming van minderjarigen die een klachtprocedure opstarten tegen intimidatie, latere represailles en ter waarborging van hun anonimiteit. Deze specifieke procedureregels dienen ontwikkeld te worden met het oog op een aangepaste werkwijze in het hoogste belang van de betrokken kinderen.

Mogelijk kan tevens een speciaal mechanisme worden uitgewerkt om gepaste bescherming en ondersteuning te bieden aan de betrokkenen. Hierbij kan gedacht worden aan een systeem van rechtsbijstand, naar het voorbeeld van de rechtsbijstand die in meerdere verdragsstaten/regionale beschermingsmechanismen aan minvermogenden wordt geboden.

19 De nota van de FOD Justitie pleit daarentegen voor een exclusieve inschrijving ervan in de interne procedureregels (p. 2).

20 Economische en Sociale Raad, Resolutie 2005/20 van 22 juli 2005.

21 Voor een precedent, zie hoofdstuk 3, art. 2, punt 1 van de Interne richtlijnen van het Comité bevoegd aangaande het Afrikaans Handvest van de rechten en het welzijn van het kind, Union africaine, doc ACERWC/8/4.

22 In dat opzicht sluit de werkgroep dan ook niet aan bij het voorstel op p. 12 van de nota van de FOD Justitie om deze noties te schrappen.

6. Bescherming, bijstand en internationale samenwerking

a. Vaststelling

De Draft brengt nauwelijks aandacht op voor bescherming, bijstand en internationale samenwerking.

b. Behandeling van de vraag

Is het wenselijk om deze lacune in de Draft ter tafel te leggen?

→ ja

b.1. Rechtsbijstand

De werkgroep meent dat voorzien moet worden in financiële rechtsbijstand en procedurele steun aan zowel potentiële individuele klagers, als organisaties die een klacht willen indienen.

b.2. Beschermingsmaatregelen

Artikel 13 van de Draft dient aangevuld te worden met een verwijzing naar organisaties. Er dient inderdaad tevens voor gewaakt te worden dat de betrokken NGO's gevrijwaard worden van represailles (bv. intrekking van subsidies) door de staat waartegen ze een klachtprocedure opstarten.

7. Kenbaarmaking protocol

a. Vaststelling

De Draft brengt geen aandacht op voor de rol die organisaties terzake vervullen.

b. Behandeling van de vraag

Is het wenselijk om deze lacune in de Draft ter tafel te leggen?

→ ja

Met het oog op het bereiken van de doelgroep dient een ruime kenbaarmaking van het protocol te worden georganiseerd (artikel 16 Draft), zowel ten aanzien van volwassenen als van kinderen, met bijzondere aandacht voor minder vermogende of minder democratische staten. Een expliciete opdracht tot kenbaarmaking aan NGO's, nationale mensenrechteninstellingen en ombudspersonen dient bijkomend te worden ingeschreven.

In het verleden is alvast vaak gebleken dat NGO's heel sterk bijdragen tot de toegankelijkheid van procedures voor burgers. Ook in het kader van deze opdracht kunnen ze aldus een sterke rol vervullen.

Dit advies werd opgesteld met de medewerking van (in alfabetische volgorde): Dhr Stephan Durviaux, institution du Délégué général aux droits de l'enfant, Mevr. Malvina Govaert, Observatoire de l'Enfance, de la Jeunesse et de l'Aide à la Jeunesse, Kinderrechtencommissariaat, Prof. Paul Lemmens, KU.Leuven, Faculteit Rechtsgelerdheid, Prof. Johan Put, Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgelerdheid, Prof. Wouter Vandenhoele, Universiteit Antwerpen, Faculteit Rechtsgelerdheid, UNICEF Chair in Children's Rights, - Dhr Joost Van Haelst, Coördinator Kinderrechten, Agentschap Sociaal-Cultureel werk voor Jeugd en Volwassenen, Jeugd, Dhr Benoît van Keirsbilck, Défense des Enfants International (DEI), section belge francophone.

Bijlage 8: Advies Uitvoerend Bureau NCRK aan CoorMulti aangaande de uitwerking van een optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure

Bericht van het Uitvoerend Bureau van de NCRK houdende advies van de NCRK-expertenwerkgroep “optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure”

Als bijlage gaat het advies van de expertenwerkgroep “optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure”, opgericht door de NCRK, met formeel akkoord van diens Uitvoerend Bureau.

Het Uitvoerend Bureau heeft kennis genomen van het advies maar zich er niet ten gronde over uitgesproken.

Gezien de hoogdringendheid wordt het advies in zijn huidige vorm voorgelegd aan de Directie generaal voor Multilaterale Zaken en voor de Mondialisering (Cel COORMULTI) van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Uit praktische overwegingen wordt het gelijktijdig overgemaakt aan de FOD Justitie, aangeduid als piloot in deze materie.

Bijlage 9: Samenvatting van de resultaten van de vragenlijst en van de bespreking in plenaire zitting

1. Samenvatting van de resultaten van de vragenlijst

1.1. Coördinatie van de redactie van het vijfjaarlijks rapport en voorstelling van het rapport

De meeste respondenten (21 versus 11) zijn overwegend tevreden met de uitvoering van de *opdracht tot coördinatie van de verschillende actoren die waren betrokken bij de redactie van de rapporten*, maar er zijn nog een aantal zwakke punten:

- onduidelijkheid betreffende het statuut van de werkgroepleden: beslissingsmethode (aanvankelijke consensusregel WG en vetorecht stemgerechtigde leden), onevenwichtige vertegenwoordiging, ontstaan van twee kampen
- gebrek aan optimale methodologie: het rapport is eerder een compilatie van bijdragen dan een coördinatie, te lang en te weinig toegespitst op IVRK

Voorgestelde oplossingen zijn o.a. het uitwerken van een langetermijnplanning/methodologie, het opstellen van een eenvormig digitaal sjabloon voor het (vooruitgangs-)rapport en het uitklaren van het statuut van de werkgroepleden. Sommigen hebben een werk in fasen voorgesteld om het onderscheid duidelijker te maken tussen de fase van de redactie van aanbevelingen, volgens hen voor te behouden aan het maatschappelijk middenveld, en de fase van hun technische (door vertegenwoordigers van de betrokken administraties) en vervolgens politieke (stemgerechtigde leden) evaluatie.

Door een groot aantal respondenten (21 versus 8) werd aangegeven dat de communicatie en informatie- uitwisseling niet optimaal verlopen is. De meeste opmerkingen hadden betrekking op het gebrek aan duidelijkheid (te lange en zware mails) en aan coördinatie, de hoge communicatiefrequentie en de te korte tijd om te antwoorden. Een mogelijke oplossing bestaat in het beter structureren van de inhoud en eentalige mailings aan elke taalgroep. Ook dient minder in urgentie gewerkt te worden en dus meer reactietijd gelaten te worden.

1.2. De stem van alle leden horen

18 versus 7 (10 maal “geen mening”) van de respondenten geven aan zich te kunnen vinden in de *wijze van besluitvorming* binnen de NCRK: de consensusregel voor de stemgerechtigde leden en het quorum van 50% waarborgen een voldoende politiek draagvlak. Afwezigen kunnen de werking niet blokkeren. Het quorumvereiste impliceert evenwel dat een al te grote afwezigheid niet geduld wordt. Wél wordt benadrukt dat het Bureau en de coördinatoren mogelijk nog meer kunnen worden ingezet om het politiek draagvlak te vergroten.

De overige respondenten, waaronder evenwel een grote meerderheid van het maatschappelijk middenveld, kunnen zich niet vinden in de wijze van besluitvorming omdat er weinig rekening gehouden wordt met de stem van de ngo's. Het systeem zou onduidelijk, exclusief, hiërarchisch en te rigide zijn.

Onder de voorgestelde oplossingen noteren we dan ook een zwaarder doorwegende stem voor het maatschappelijk middenveld middels een paritaire besluitvormingsmethode en meer transparantie tijdens de verschillende besluitvormingsfasen waardoor verwarring over de verschillende rollen wordt vermeden evenals een te grote druk op de tussenkomende partijen (voorstel van sommigen om tussenfasen in te voeren tijdens dewelke vooreerst het maatschappelijk middenveld onafhankelijk van de betrokken instanties aanbevelingen formuleert die vervolgens door een technische werkgroep van vertegenwoordigers van de betreffende administraties onderzocht worden). Ook zouden de plenaire zittingen meer gericht kunnen worden op een uitwisseling tussen de betrokken instanties en het maatschappelijk middenveld.

1.3. Werking van de werkgroepen

Op de vraag naar de *meerwaarde van de werkgroepen* antwoorden de respondenten eerder verdeeld. De werkgroepen bieden een meerwaarde op het vlak van uitwisseling van standpunten en een beter begrip van de materie. Ze laten tevens toe dat een kerngroep zich op korte termijn op een specifieke vraag kan richten.

Twee derde geeft aan dat ze vaak niet voldoende meerwaarde hebben omdat het expertiseniveau soms te laag is (vooral voor WG gegevensverzameling) en te weinig nadruk gelegd wordt op de kinderrechtenbenadering, de aanbevelingen niet voldoende doorstromen naar het beleid en de methodologie niet altijd goed uitgewerkt zou zijn (bv rol en impact leden, vooral onder de vroegere consensusregel, onvoldoende deelname overheden aan voorafgaandelijke informatieverzameling, gebrek aan politieke wil).

Wat de *methodologie van de werkgroepen in termen van informatie-uitwisseling, de organisatie van het overleg en de wijze waarop beslissingen genomen worden* betreft, wordt de meerderheidsregel positief bevonden die eenieder een gelijke stem geeft. Ook wordt geoordeeld dat de beslissingen gedragen worden door een ruime set van onafhankelijke experts.

2/3 van de respondenten (19 versus 11) oordeelt daarentegen dat de beslissingsprocedure te zwaar, complex en formalistisch is en herzien moet worden. De doelstellingen zijn niet altijd duidelijk en het dwingen van beleidsvertegenwoordigers tot standpunten kan het debat en de adviesfunctie ondergraven. De meerderheidsregel wordt evenwel overwegend goedgekeurd.

Wat de werkgroepen inzake “gegevensverzameling” betreft, zou het nuttig geweest zijn om de beschikbare cijfers en betrokken diensten vooraf in kaart te brengen. Het secretariaat van de NCRK had de coördinatoren van de entiteiten meer kunnen betrekken bij het werk dat terzake effectief is verricht, maar dat, bij gebrek aan een beter op voorhand overlegde methodologie, niet tot de gewenste resultaten leidde. Verscheidene respondenten merken op dat het dringend tijd is om na de gerealiseerde omgevingsanalyse over te gaan tot de uitwerking van indicatoren.

Het merendeel van de respondenten ervaart de *inbreng van het maatschappelijk middenveld* als positief, verrijkend en van belang als factor voor verandering. Zelf meent het evenwel dat de tijdsinvestering niet in verhouding staat tot het resultaat.

Wat de *inbreng van de regeringsvertegenwoordigers en van de vertegenwoordigers van administraties in de werkgroepen* betreft, wordt aangegeven dat het een theoretische achtergrond aanlevert en er een grote bereidwilligheid is van zij die effectief deelnemen.

Men benadrukt evenwel dat de inbreng en betrokkenheid van de vertegenwoordigers van administraties versterkt moet worden, dat er geen continuïteit is in de kabinetten en dat de vertegenwoordigers vaak geen beslissingsmandaat hebben en geen kinderrechtencultuur hanteren. Zelf betreuren ze vaak onder druk gezet te worden om een standpunt in te nemen.

1.4. De rol van de NCRK op nationaal niveau

Het overgrote deel van de respondenten (26 versus 5) is van mening dat de NCRK het best geplaatst is om de *coördinatie te verzorgen van de verschillende regeringen bij de redactie van internationale documenten in verband met de rechten van het kind*, gezien haar expertise en het feit dat ze de experts kinderrechten van de verschillende deelstaten verzamelt. Meermaals werd aangegeven dat een akkoord binnen de NCRK een grondige bespreking binnen de CoorMulti overbodig maakt.

Anderen stellen voor onderscheid te maken naargelang de rapportering betrekking heeft op één bepaald recht dan wel op alle rechten van het IVRK en naargelang de vereiste disciplinaire competenties (politiek-juridisch versus statistiek, sociologie...). Nog anderen stellen een onderscheid voor naargelang het een beleidsmatige taak of een louter coördinerende taak betreft.

Enkele vertegenwoordigers van ministers gaven aan dat de Dienst Mensenrechten van de FOD justitie beter geplaatst is vanwege zijn grote expertise.

Gezien de noodzaak om een draagvlak te creëren en om de samenwerking en uitwisseling tussen de verschillende overheden te verbeteren heeft een groot aantal respondenten (23 versus 4) aangegeven dat het *overleg tussen de overheden geïntensifieerd moet worden*. Dit kan onder andere gebeuren door het uitwisselen van goede praktijken tijdens studiedagen of werkgroepvergaderingen, gevolgd door interministeriële conferenties met het oog op politieke opvolging van de aanbevelingen. Eveneens wordt het belang beklemtoond om de juiste betrokkenen binnen alle overheden te bereiken. De coördinatoren van de entiteiten zouden meer betrokken kunnen worden bij deze opdracht.

Een deel van de respondenten is van mening dat het *overleg tussen de overheden en het maatschappelijk middenveld geïntensifieerd moet worden*, aangezien het een meerwaarde is voor beide partijen op het vlak van informatie- en standpuntuitwisseling. Voorgesteld wordt om minder formalistisch te werken en het maatschappelijk middenveld beter te horen.

Een kleine meerderheid van de respondenten (18 versus 12) geeft aan dat bijkomend overleg niet nodig is, maar dat onder andere het reeds bestaande overleg beter georganiseerd dient te worden, met duidelijkheid over eenieder's rol en dat er meer rekening gehouden moet worden met de meningen van de vertegenwoordigers van het middenveld.

1.5. Conclusie

De rode draad doorheen deze evaluatie is de moeilijkheid die de NCRK ondervindt om haar twee opdrachten met elkaar te verenigen, met name het gedeeltelijk – maar niet systematisch

- vertegenwoordigen van de overheden enerzijds, in het bijzonder in het kader van het vijfjaarlijkse rapport of andere adviezen in naam van de Belgische Staat, en haar rol als overlegplatform anderzijds waarbij het maatschappelijk middenveld betrokken wordt en de mogelijkheid krijgt zijn stem te laten horen.

Deze rode draad zal ongetwijfeld nog opduiken tijdens de werkgroepen. Ongetwijfeld zal afgewogen worden wat het meest wenselijk is: een loutere adviesfunctie of tevens een coördinerende taak voor de NCRK.

Twee opties zouden met name tegen elkaar kunnen worden afgewogen.

Ofwel beperkt de NCRK zich tot een adviesfunctie. Alle beslissingen worden in dat geval op CoorMultiniveau genomen. Dit gebeurt vandaag reeds in het kader van andere internationale documenten die betrekking hebben op het IVRK. Dergelijke keuze impliceert evenwel logischerwijs dat binnen de NCRK eenieder een gelijke stem kan krijgen. Het precedent van de expertenwerkgroep betreffende het ontwerp van klachtenprotocol zou in die optiek uitbreiding kunnen krijgen.

Ofwel wordt wel degelijk een beslissing beoogd binnen de NCRK en bijgevolg door haar de volledige coördinatie opgenomen van de redactie van een internationaal document (zoals reeds het geval is voor het periodiek IVRK-rapport). In dat geval evenwel blijft de stem van het middenveld beperkt tot een advies. De stemgerechtigde leden beslissen bij consensus over het resultaat. De antwoorden op de vragenlijst wijzen in elk geval uit dat de methodologie die daarbij wordt gehanteerd aan herziening toe is: er dient gewerkt te worden aan een efficiëntere tijdsinvestering voor de leden en aan meer duidelijkheid over hun statuut en het statuut van hun inbreng.

2. Verslagen van de werkgroepen in plenaire zitting en debat

2.1. Verslag van Werkgroep 1

Thema: De werking van de werkgroepen (methodologie, ledenparticipatie en besluitvorming)

1. Uitwisseling tussen het maatschappelijk middenveld en de vertegenwoordigers van de overheden met betrekking tot de verwachtingen die ze hebben bij de NCRK.

Het maatschappelijk middenveld herinnerde eraan dat de NCRK opgericht werd als uitwisselings- en overlegplatform met het oog op een concrete verbetering en coördinatie van de kinderrechten op het terrein. De overheden lieten op hun beurt verstaan dat ze van de NCRK verwachten dat het een overleg- en uitwisselingsplatform is, evenwel met het oog op een officiële vertegenwoordiging van de verschillende regeringen, onder meer door het opstellen van het vijfjaarlijks rapport inzake de toepassing van het IVRK.

2. Moeilijkheden en opportuniteiten voor de NCRK.

De moeilijkheden die de NCRK ondervindt, bestaan er vooral in dat ze de verschillende bevoegdheidsniveaus met elkaar moet kunnen verenigen evenals de belangen van de verschillende gemeenschappen. Het zou een opportuniteit kunnen zijn een doeltreffende uitwisseling van informatie en goede praktijken te laten ontstaan vanuit een gezamenlijke nationale visie inzake de rechten van het kind.

3. Algemene werkwijze

Een reële coördinatie door de NCRK bij het opstellen van het vijfjaarlijkse rapport mag niet verward worden met een compilatie van alle bijdrages van de verschillende regeringen. Alle leden van de werkgroep zijn het erover eens dat bij de rapportering meer moet gefocust worden op de kinderrechtenbenadering. De rapportering moet de kinderen en hun rechten centraal stellen en heeft als taak de toepassing van het IVRK op alle mogelijke vlakken te evalueren.

4. Organisatorische beperkingen

De werkgroep wijst op een spanning tussen de rollen en de statuten van de leden. Deze spanning heeft betrekking op het conflict tussen de taak van de NCRK als nationale vertegenwoordiger enerzijds en haar rol als overlegplatform met het maatschappelijk middenveld anderzijds. Het maatschappelijk middenveld voelt zich niet goed bij die officiële rapportering die ze parallel met haar alternatieve rapportering moet uitvoeren.

De werkgroep wijst eveneens op de spanning tussen de rol en het statuut van de leden volgens de rapporteringsfase enerzijds en rekening houdend met de reële deelname anderzijds. Zo kan een eerste werkgroep bijvoorbeeld samengesteld worden met het merendeel van de leden uit het maatschappelijk middenveld en minder met vertegenwoordigers van overheidsinstanties, terwijl tijdens een tweede vergadering diezelfde werkgroep in een tegenovergestelde samenstelling samenkomt. Daardoor ontstaat een gebrek aan continuïteit en coherentie bij de uitgevoerde activiteiten. Het zou beter zijn de deelname van alle betrokkenen aan het geheel van alle vergaderingen te verzekeren.

5. Materiële beperkingen

De overheden en het maatschappelijk middenveld vinden de werkduur en de antwoordtermijnen van het overleg te kort. De tijd om gedachten uit te wisselen is onvoldoende en het werkritme houdt te weinig rekening met de agenda's en andere taken van de deelnemers. Een kleine structuur heeft het veel moeilijker zich te engageren in een dergelijke beperkende dynamiek dan een grotere structuur. De ngo's herinneren in dat kader ook aan hun huidige subsidieproblemen.

Samengevat worden de leden van de werkgroepen nogal zwaar belast en ontvangen ze allerlei verzoeken zonder dat ze daarom altijd het einddoel kennen en op de hoogte zijn van wat er met hun bijdrage en deelname aan de werkzaamheden zal gebeuren. Dat geldt zowel voor de bijdrage van het maatschappelijk middenveld, waarvan de opname in het officiële rapport, naar eigen zeggen, onvoldoende verzekerd wordt, als voor de informatieverzoeken die tot de overheden worden gericht, in het bijzonder in het kader van de gegevensverzameling.

6. Verduidelijking van de doelstellingen en verzoening van de verwachtingen met de reële werking

De overheden en het maatschappelijk middenveld weten niet altijd welk doel de werkgroepen hebben. Volgens het maatschappelijk middenveld zouden hun aanbevelingen bijvoorbeeld in het vijfjaarlijkse rapport moeten worden opgenomen terwijl ze nu voor het grootste deel als bijlage bij het rapport worden gevoegd, onder de ‘andersluidende meningen’. Er zou minstens meer duidelijke feedback moeten worden gegeven als het gaat om de redenen waarom bepaalde aanbevelingen niet werden gevolgd. De politieke instanties begrijpen niet altijd waarom het maatschappelijk middenveld bij de redactie van het rapport betrokken moet worden. De doelstellingen en de rol van elke betrokken partij dienen dus te worden verduidelijkt.

7. Moeilijkheden met de methodologie en verbeteringsvoorstellen

De voorbereidende nota's die binnen de werkgroepen worden opgesteld, moeten bondiger zijn, dienen een beeld te schetsen van de huidige situatie en potentiële vragen en doelstellingen te bevatten waarvan de leden kunnen vertrekken zodat ze tijd kunnen winnen. Dit is de verantwoordelijkheid van het secretariaat.

Wat het stramien van de rapportering betreft, dient er samen met de leden van de NCRK op middellange termijn, en dus niet onmiddellijk, een denkoefening te worden gepland waarbij rekening moet worden gehouden met alle hierboven geformuleerde opmerkingen. Dat werk moet in twee tijden gebeuren, eerst met de coördinatoren die daartoe worden aangesteld door de overheden en vervolgens met de andere betrokken leden.

8. Gegevensverzameling

Dankzij het reeds uitgevoerde werk konden de betrokken partijen die gegevens aangaande kinderrechten analyseren of behandelen met elkaar in contact worden gebracht. De noodzaak van een structurele dialoog werd duidelijk aangetoond. De tussenkomende partijen die door de NCRK samengebracht werden in de werkgroepen, vinden het nodig dat de NCRK wijst op het gebrek aan gecoördineerde gegevens. Ze wijzen op de moeilijkheden die aan deze NCRKopdracht verbonden zijn. Ze zijn van mening dat er veel van hen gevraagd werd. Gegevens werden bij momenten bij meerdere diensten opgevraagd terwijl het niet de taak van de NCRK is ze aan een vergelijkend onderzoek te onderwerpen om hun betrouwbaarheid na te gaan. Het is wél nuttig om variabelen in kaart te brengen waarbij het nut van hun inzameling wordt nagegaan evenals hun beschikbaarheid bij de ene of andere instantie. Het is tevens nodig in fasen te werken: de werkgroepen kunnen best worden beperkt tot technische experts als het erop aankomt de gegevens in kaart te brengen en hun betrouwbaarheid na te gaan. De andere leden kunnen dan in een latere fase tussenkomen. De technische experts betreuen eveneens het grote aantal ad hoc-aanbevelingen die erg gedetailleerd zijn, maar die werden geformuleerd terwijl de basisopdracht nog lopende is.

Er wordt vastgesteld dat kinderrechtenindicatoren moeten worden uitgewerkt. Een budget voor onderzoek dringt zich in deze op, evenals de nodige competenties om het gevoerde onderzoek te leiden en op te volgen. In het kader van dit werk is het nodig rekening te houden met de beschikbare gegevens.

9. Conclusie: Verwachtingen van alle gesprekspartners

De hele werkgroep hoopt op een betere samenwerking, rekening houdend met eenieders rol, waarbij de kijk op kinderrechten centraal komt te staan. Ze legt de nadruk op eenieders rol. De besluitvormingstaak mag niet verward worden met de adviesfunctie. Alleen deze laatste komt aan alle actoren toe. Het is nodig meer in fases te werken, waarbij niet alle leden systematisch betrokken dienen te worden.

Alle gesprekspartners willen een methodologie die duidelijker is, een uitgebreidere voorbereiding en een organisatie van het werk die meer rekening houdt met het werkritme van alle leden.

Voor het maatschappelijk middenveld is het moeilijk deel te nemen aan een overleg met politieke vertegenwoordigers of administraties als hun boodschap niet gehoord wordt. Een beter gestructureerde dialoog is erg belangrijk voor de kwaliteit van de werkgroepen. Ook de budgettaire noden van de ngo's die geconfronteerd worden met een personeelsgebrek, worden in herinnering gebracht.

2.2. Verslag van werkgroep 2

Thema: De rol van de NCRK op nationaal niveau in het kader van de redactie van andere documenten dan de periodieke IVRK-rapporten

• Bent u van mening dat een andere instantie/administratie dan de NCRK beter geplaatst is om de coördinatie te verzorgen van de verschillende regeringen bij de redactie van internationale documenten in verband met de rechten van het kind?

- De NCRK is het best geplaatst om rapporten te coördineren die betrekking hebben op alle rechten van het IVRK. Indien de rapportering betrekking heeft op één specifiek recht dient deze gecoördineerd te worden door de instantie met de vereiste disciplinaire competenties en dus niet de NCRK.
- De NCRK heeft de nodige politieke beslissingskracht om deze rapporten te coördineren aangezien de rapporten goedgekeurd worden door de stemgerechtigde leden die de verschillende overheden vertegenwoordigen.
- Voorlopig dient de nadruk te worden gelegd op de kerntaken van de NCRK, met name al wat rechtstreeks verband houdt met het IVRK. Andere taken zijn subsidiair en worden – voorlopig alvast – best beperkt tot adviesfuncties.
- Het is van belang dat alle internationale documenten gestroomlijnd zijn en getuigen van een evenwichtig globaal Belgisch standpunt. Er moet verzekerd worden dat documenten opgesteld binnen de NCRK niet ingaan tegen standpunten ingenomen bij andere rapporteringen. Deze stroomlijning dient op CoorMultiniveau, onder suspiciën van de FOD Buitenlandse Zaken, plaats te vinden gezien diens globale overzicht over de verschillende rapporteringen.

• Bent u van mening dat het overleg tussen de overheden en het maatschappelijk middenveld geïntensifieerd moet worden?

- Er is nood aan duidelijker en meer gestructureerd overleg, niet aan méér overleg.
- De werkgroepen worden aanzien als de plaats waar samengewerkt wordt en overleg gepleegd wordt.
- Om voldoende vertegenwoordiging van de overheden en het maatschappelijk middenveld te garanderen, kan het Bureau betrokken worden bij de samenstelling van de werkgroep.

- Er is eveneens nood aan beter overleg tussen de overheden, hiertoe zou een werkplatform kunnen opgericht worden.
 - Het is van belang dat het statuut van de verschillende leden die deelnemen aan de werkgroepen duidelijk is.
 - De werkgroepen dienen een plaats te zijn waar vrij gesproken kan worden. De bestaande regels zijn soms te beperkend en zouden deels bepaald moeten kunnen worden op basis van de finaliteit van de werkgroep. Het onderstaande voorstel wordt dus niet gesteund omdat het de regels te strikt vastlegt en deze dus ook niet aangepast kunnen worden aan de finaliteit van de werkgroep. Het betreft het voorstel tot fasering van de werkgroepwerkzaamheden in een voorafgaande gemeenschappelijke overlegfase, gevolgd door een fase waarbij de vertegenwoordigers van het middenveld overgaan tot het uitschrijven van aanbevelingen, vervolgens een fase waarbij vertegenwoordigers van de betrokken administraties op basis daarvan technisch haalbare doelstellingen voor de toekomst uitwerken die tenslotte overgemaakt worden aan de stemgerechtigde leden.
 - Mogelijk kunnen de thema's van de werkgroepen mede bepaald worden door aandachtspunten uit de beleidsbrieven die gerelateerd zijn aan het IVRK.
 - In de huidige manier van werken van de werkgroepen is er een polarisatie tussen de vertegenwoordigers van het middenveld en de vertegenwoordigers van de administraties waardoor niet iedereen vrijuit kan spreken.
- Bent u van mening dat de werking (communicatie, organisatie werkzaamheden..) van het Secretariaat en de voorzitter van de NCRK efficiënt verloopt?
- Tweetalige mailings vormen geen probleem
 - De frequentie van het aantal mails dient te verminderen
 - Bijlagen worden best in de mail geplaatst en niet enkel op de website
 - De lengte van de mails dient beperkt te worden
 - Sommige mails zijn vrij complex en juridisch onderbouwd (bv. bij de expertenwerkgroep "optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure"). Dit maakt ze soms moeilijk leesbaar. Het is echter aangewezen deze juridisch basis in bepaalde gevallen te behouden.

Bijlage 10: Schrijven aan de voorzitters van politieke partijen

Aan de heer/mevrouw ...
Voorzitter ...

Geachte heer/mevrouw de Voorzitter,

In het kader van de huidige verkiezingen en daaropvolgende onderhandelingen met het oog op de vorming van een nieuwe federale regering, wenst het Uitvoerend Bureau van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind, opgericht bij Samenwerkingsakkoord van 19 september 2005²³, overeenkomstig haar opdrachten, u aan te bevelen om de kinderrechten een bijzondere plaats te verlenen in het regeerakkoord dat tijdens de komende maanden aangegaan zal worden.

Alle Belgische overheden hebben in het derde periodieke rapport van België betreffende het IVRK evenals in het initiële Belgische rapport betreffende het protocol bij het IVRK inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie (OPSC), meerdere concrete engagementen inzake kinderrechten opgenomen, waarvan de realisatie wordt beoogd tegen midden 2013²⁴.

Als bijlage gaat een overzicht van de doelstellingen die raken aan de federale bevoegdheden en die België zich voor de komende jaren heeft gesteld inzake kinderrechten²⁵.

De Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind nodigt u uit om er mee toe bij te dragen dat een belangrijke plaats wordt gereserveerd voor de kinderrechten binnen het beleid van de komende jaren, in het bijzonder voor de ter zake reeds ten aanzien van de Verenigde Naties aangegane engagementen.

Met bijzondere hoogachting,
Steeds bereid tot nadere toelichting,

In naam van het Uitvoerend Bureau van de
Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind,

Sarah D'hondt,
Voorzitter

²³ Samenwerkingsakkoord houdende oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het kind, gesloten te Brussel, op 19 september 2005, tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie (bijlage bij de Goedkeuringswet van 1 mei 2006, B.S. 10 november 2006).

²⁴ Het derde periodieke rapport van België betreffende het IVRK werd goedgekeurd op 24 juni 2008. Gezien het vijfjaarlijkse karakter van het rapport, gaat het V.N.-Comité voor de rechten van het kind er redelijkerwijze van uit dat alle engagementen, opgenomen in de ondertitel "Moeilijkheden en doelstellingen voor de toekomst" van het rapport, worden gerealiseerd tegen midden 2013. Het OPSC-rapport werd goedgekeurd op 9 februari 2009 maar wordt voortaan opgevolgd in het kader van de vijfjaarlijkse IVRK-rapportering, waardoor dezelfde timing gehanteerd kan worden..

²⁵ De randnummers die staan vermeld bij elke doelstelling verwijzen naar de randnummers waaronder ze zijn ingevoegd in het betreffende Belgische rapport t.a.v. de Verenigde Naties.

BIJLAGEN:

1. Doelstellingen voor de toekomst opgenomen in het gecombineerde derde en vierde periodieke rapport van België betreffende het IVRK.
2. Doelstellingen voor de toekomst opgenomen in het initiële rapport van België inzake het tweede optionele protocol bij het IVRK, aangaande verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie

Dit schrijven werd gericht aan de voorzitters van CD&V, GROEN, NV-A, SP-a, VLD, CdH, CSP, Ecolo, Ecolo-Ostbelgien, MR, PFF-MR, Pro-DG, PS, SP, Vivant-Ostbelgien.

Bijlage 11: Activiteiten Commissie

1. Internationale zending

2 juni 2010: Presentatie, ten overstaan van het V.N.-Comité voor de rechten van het kind, van het gecombineerde derde en vierde rapport van België betreffende het IVRK en het initiële rapport van België betreffende het optioneel protocol inzake kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie

2. Organisatie van vergaderingen

A. Plenaire zittingen 28 juni 2010 en 03 december 2010

B. Werkgroepen

Werkgroep 'plenaire zitting 28 juni 2010': 11 mei 2010

Expertenwerkgroep 'optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure': 8 oktober en 27 oktober 2010

C. Bureauvergaderingen

25 januari 2010: overleg betreffende de voorstelling van de Belgische rapporten aan het Comité voor de Rechten van het Kind en de samenstelling van de Belgische delegatie. Eveneens werden de timing en werkwijze betreffende de werkzaamheden omtrent de actualisatie van de doelstellingen voor de toekomst, de list of issues en de gegevensverzameling besproken.

11 maart 2010: bespreking en goedkeuring van de samenstelling van de delegatie voor de presentatie van en het debat omtrent het derde en vierde periodiek IVRK-rapport van België en het initiële OPSC-rapport van België. Bespreking van de informatie verkregen van de verschillende entiteiten als antwoord op de list of issues, de actualisatie van de doelstellingen voor de toekomst en de gegevensverzameling.

23 april 2010: voorbereiding voorstelling Belgische rapporten aan het VN-Kinderrechtencomité (2 juni 2010), bespreking van het format van de plenaire zitting van 28 juni 2010 en van de plenaire zitting omstreeks 20 november. Bespreking van het budget, de vaste benoeming van de technische coördinatoren per regering binnen de NCRK, de planning betreffende het UPR en de werkzaamheden met het oog op de uitwerking van een Belgisch standpunt aangaande een IVRK-klachtenprocedure

19 mei 2010: bepaling van het programma van de plenaire zitting van 28 juni 2010

28 juni 2010: bespreking van het perscommuniqué opgesteld naar aanleiding van de presentatie van het gecombineerde 3de en 4de periodieke IVRK-rapport en het initiële OPSC-rapport van België.

1 oktober 2010: bepaling van de agenda van de plenaire zitting, goedkeuring van het ontwerp van werkingsverslag 2009; voorstelling van het project 'uitwerking van kinderrechtenindicatoren'; Informatie aangaande de werkzaamheden van de werkgroep 'optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtprocedure'; voorstel van het NCRK-secretariaat betreffende de uitwerking van een Child friendly-versie van de concluding observations van het VN-Kinderrechtencomité (hierna: CO) en van de doelstellingen voor de toekomst opgenomen in de IVRK- en OPSC-rapporten; Informatie en beslissing over de wijze van opvolging door het NCRK-

secretariaat van de vooruitgangsrapportering aangaande de doelstellingen opgenomen in de IVRK- en OPSC-rapporten; informatie over een vacature binnen het NCRK-secretariaat.

1 december 2010: bespreking resultaten vragenlijst met betrekking tot de werking van de Commissie; beslissing verloop plenaire zitting; bespreking van het budget 2011; bespreking van eventuele reacties op het schrijven van de werkgroep 'kinderen betrekken bij de werkzaamheden van de NCRK'.

D. Vergaderingen met Stemgerechtigde leden

11 maart 2010: bespreking en goedkeuring van de samenstelling van de delegatie die zal instaan voor de presentatie van en het debat omtrent het gecombineerde 3de en 4de periodieke IVRK-rapport van België en het initiële OPSC-rapport van België; bespreking van de informatie verkregen van de verschillende entiteiten als antwoord op de list of issues, de actualisatie van de doelstellingen voor de toekomst en de gegevensverzameling.

19 mei 2010: bespreking van het programma van de plenaire zitting van 28 juni 2010

29 september 2010: bespreking van het voorstel tot beslissing betreffende het NCRK-budget 2010 en 2011; overleg met het oog op een principiële akkoord betreffende de modaliteiten voor het betrekken van kinderen bij de werkzaamheden van de NCRK; overleg aangaande de agenda van de plenaire vergadering van 3 december 2010; informatie betreffende de vooruitgangsrapportering aangaande de realisatie van de doelstellingen voor de toekomst die zijn opgenomen in het IVRK- en OPSC-rapport; informatie over een vacature binnen het NCRK-secretariaat

27 oktober 2010: bespreking budget 2011; bespreking vragenlijst opgesteld ter voorbereiding van de plenaire zitting en format plenaire zitting; bespreking van de eventuele reacties op het schrijven van de werkgroep 'betrekken van kinderen bij de werkzaamheden van de NCRK', gericht aan de stemgerechtigde leden; goedkeuring jaarverslag 2009; opvolging werkgroep 'optioneel protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure'.

1 december 2010: bespreking resultaten vragenlijst met betrekking tot de werking van de Commissie; bespreking verloop plenaire zitting; bespreking budget 2011; bespreking van eventuele reacties op het schrijven van de werkgroep 'kinderen betrekken bij de werkzaamheden van de NCRK'.

E. Voorbereiding presentatie van het gecombineerde 3de en 4de rapport van België betreffende het IVRK en van het initiële rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het I.V.R.K. inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie

3 mei 2010: bespreking van de praktische elementen m.b.t. de presentatie, van de voorbereidende nota's en het ontwerp van inleidend discours

19 mei 2010: bespreking van de praktische elementen m.b.t. de presentatie en van het ontwerp van inleidend discours

3. Ontvangst van bezoekers

10 mei 2010: Onthaal, in het kader van een partneriaatsproject tussen de DGDE et de RDC, van Dhr Gauthier Luyela, Directeur kinderbescherming bij het Ministerie van gender, familie en het kind, en lid van het interministerieel Comité belast met de uitwerking van de initiële en periodieke

rapporten van de RDC.

19 oktober 2010: Onthaal, in het kader van een partneriaatsproject tussen de DGDE en Senegal, van Dhr Mamadou Diakhaté, Directeur van het centrum voor gerechtelijke vorming, Mevr. Ramatoulaye Ndao Diouf, Coördinatrice van de Cel Bijstand aan de kinderbescherming van de President van de Republiek Senegal (CAPE) en Mevr. Nafissatou SARR SOW, Directrice van de kinderbescherming binnen het Ministerie van familie zaken.

4. Externe briefwisseling

Schrijven aan de voorzitters van politieke partijen in het kader van de federale verkiezingen, ter herinnering aan de engagementen die zijn opgenomen in de IVRK- en OPSC-rapporten

Bijlage 12: Publicaties betreffende de NCRK

Country Report Belgium, Evaluation of children's rights for DG Justice of the European Commission, 24p.

Bijlage 13: Studiedagen, congressen en representaties

De Voorzitter en het Secretariaat van de NCRK gaven op volgende gelegenheden, studiedagen, congressen en in het kader van universiteitscolleges toelichting bij de werking van de NCRK:

28 juni 2010	NCRK, Plenaire zitting, Brussel
18 oktober 2010	Kinderrechtenhuis Alken, Projectdag "Steun kinderkracht, stop kinderarbeid", Brussel
03 december 2010	NCRK, Plenaire zitting, Brussel
09 juni 2010	FOD Justitie, ontmoeting met Dhr Kjaerum, Directeur van het Europees Grondrechtenbureau, Brussel

De voorzitter en het Secretariaat van de NCRK woonden ook volgende studiedagen, congressen, werkgroepen en voorstellingen bij om op de hoogte te blijven van onderzoek, wetgeving en ontwikkelingen:

28 januari 2010	Kanselarij – opleiding met het oog op het beheren van de NCRK - website
29 januari 2010	OEJAJ, vergadering Groupe permanent de suivi CIDE (uitwerking van child friendly documenten)
04 februari 2010	Unicef, Kinderrechtencommissariaat, DGDE, Kinderrechtencoalitie en CODE, persconferentie betreffende de alternatieve kinderrechtenrapporten van deze instanties
04 februari 2010	Interkabinettenvergadering tussen de kabinetten van de ministers Huytebroeck, Grouwels en Kir betreffende de samenstelling van de delegatie verantwoordelijk voor het voorstellen van het gecombineerde 3 ^{de} en 4 ^{de} periodiek rapport inzake het IVRK en het initiële rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie
11 februari 2010	Coormulti – overleg met het oog op de opstelling van het Universeel periodiek rapport 2011 (UPR) van België
04 maart 2010	Coormulti - overleg met als doelstelling verslag uit te brengen van de eerste zitting van de open-ended working group (OEWG), die de mogelijkheden diende na te gaan van een Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, teneinde een communicatieprocedure in te stellen.
05 maart 2010	Agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen, Vergadering Reflectiegroep Vlaams jeugdbeleid en kinderrechtenbeleid, Brussel
01 april 2010	FOD Justitie, Overleg met vertegenwoordigers van de FOD Justitie en van de verschillende Gemeenschappen ten einde het ontwerp van het onderdeel Kinderrechten bij het Universeel Periodiek Rapport te bespreken, Brussel

21 mei 2010	Agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen, Vergadering Reflectiegroep Vlaams jeugdbeleid en kinderrechtenbeleid, Brussel
26 mei 2010	OEJAJ, vergadering Groupe permanent de suivi CIDE – voorbereiding presentatie IVRK- en OPSC-rapporten aan het VN-Kinderrechtencomité
10 juni 2010	Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, vergadering van het begeleidingscomité van de conferentie “Who cares? Stappenplan voor een aanbeveling ter bestrijding van kinderarmoede”, Brussel
14 juni 2010	Kinderrechtencoalitie, Open forum ‘kinderen en jongeren in armoede’, Gent
23 juni 2010	Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, Middagen van het strafrechtelijk beleid in debat ‘U hebt het volledig mis!... Echt waar?’, gedachtewisseling over de strijd tegen de mensenhandel, reeks, Brussel
24 juni 2010	Jint, ‘Jeugdig Europa – de nieuwe EU strategie voor de Rechten van het Kind’, Brussel
02-03 september 2010	Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting, UNICEF, Eurochild, en de Europese Commissie Conferentie, “Who cares? Stappenplan voor een aanbeveling ter bestrijding van kinderarmoede”, Belgian EU presidency, Marche-en-Famenne
09 september 2010	Expertenconferentie “Europe de l’Enfance” (Belgisch EU – voorzitterschap Jeugd): expertenconferentie betreffende de doelstellingen inzake de coherentie tussen de Europese en internationale beleidsagenda’s naar kinderen, jongeren en kinderrechten, inzake kinderopvang op zowel kwantitatief als kwalitatief vlak, en de toekomst van kinderen, en inzake de nieuwe communicatie van de Commissie over de Europese Strategie inzake kinderrechten, Antwerpen
14 oktober 2010	European Commission – Directorate – general Justice – Unit C1 Fundamental rights and rights of the child, 5 th European Forum on the Rights of the Child, Brussel
22 oktober 2010	Kind en Gezin, Conferentie ‘meer Kansen voor kinderen in Europa’, Brussel
29 oktober 2010	Dynamo en Dynamo International, « Vlastrov » het Vlaamse straathoekwerk koepel en « Traces de Rue » het Franstalig straathoekwerk platform en Bruxelles Laïque ASBL – Festival des Libertés, 2de Internationale Forum van Sociale Straathoekwerkers, Brussel
08 november 2010	CoorMulti- vergadering– raadpleging van het maatschappelijk middenveld betreffende het UPR-rapport
16 november 2010	EU-trio en permanent intergovernmental group ‘Europe de l’Enfance’, Interministerieel Colloquium over de doelstellingen

	inzake de coherentie tussen de agenda's van het internationaal beleid betreffende kinderen, jeugd en kinderrechten, inzake kinderopvang op zowel kwantitatief als kwalitatief vlak, en de toekomst van kinderen, en inzake de nieuwe communicatie van de Commissie over de Europese Strategie inzake kinderrechten, Brussel
16 november 2010	Kinderrechtencoalitie, Slot Open forum "kinderen en jongeren in armoede", Brussel
17-18 november 2010	EU Trio, Child Focus, Missing Children Europe, FOD Justitie, Conferentie "Vulnerable children on the run, a European challenge", Koninklijk Paleis, Brussel
25 november 2010	CoorMulti – overleg ter voorbereiding van de Belgische deelname aan de tweede vergadering van de Open ended working group, die de mogelijkheden dient na te gaan van een Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, teneinde een communicatieprocedure in te stellen.
26 november 2010	Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, Colloquium over de omzetting van de Terugkeerrichtlijn, Residence Palace, Brussel
7-8 december 2010	FRA en EU Trio: Fundamental Rights Conference (FRC) 2010: "Ensuring justice and protection for all children", Brussel
9 december 2010	Agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen, Vergadering Reflectiegroep Vlaams jeugdbeleid en kinderrechtenbeleid, Brussel
Deelname aan adviesraden	
20 mei 2010	Kenniscentrum Kinderrechten, deelname aan de adviesraad van het KeKi en aan het panelgesprek bij de voorstelling van het KeKi, Brussel

Bijlage 14: Niet-exhaustieve lijst van activiteiten georganiseerd in het kader van de nationale dag voor de rechten van het kind op 20 november 2010

Naast de hierna genoemde initiatieven organiseren talrijke scholen en jeugdhuizen symbolische acties.

DATES / DATA	ORGANISATI(ON)(E)S	ACTIVIT(ÉS)(EITEN)
15/11-16/11	Groupe 'Europe de l'enfance'	☐ Ministers Conference 'Europe de l'Enfance' (http://www.europedelenfance2010.cfwb.be/index.php?id=6709&L=2)
16/11/2010	Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw	☐ Slot Open Forum over kinderen en jongeren in armoede: de kinderrechten-NGO's presenteren hun aanbevelingen.
17/11/2010	Kinderrechtencommissariaat	☐ Stelt jaarverslag 2009-2010 voor. Kinderrechten zijn geen luxeprobleem., Vlaams Parlement, Hertogsstraat 6, 100 Brussel, zaal de Schelp, van 12.00u – 14u30
17/11 – 18/11	Child Focus, Missing Children Europe and the Belgian Ministry of Justice	☐ Expert conference 'Vulnerable children on the run, a European challenge' A two days expert conference on the problem of runaways in the broader context of child disappearances and sexual exploitation. www.vulnerablechildren.eu
18/11 – 19/11	SOS Children's villages	☐ Round table 'Breaking the poverty cycle 'strengthening families and communities.' With the support of Véronique De Keyser and Ernst Strasser, Members of European Parliament, Philippe Courard, Belgian Secretary of State for Social Integration and Combating Poverty (www.sos-childrens-villages.org)
19/11/2010	BZN Atlas/BZN DE Stobbe	☐ Jongeren presenteren STUKBOEK, Fotomuseum , Waalse Kaai 47 te Antwerpen, van 16:00 tot 17:30 (www.bznatlas.be)
19/11/2010	Service presse d'UNICEF Belgique	☐ Le service presse d'UNICEF Belgique enverra le 19 novembre un communiqué de presse spécial et prévoit une annonce parlante dans la presse. Tenez Le Soir et De Standaard à l'oeil !
19/11/2010	Relais Enfants-Parents	☐ «Souffrances Carcérales», Regards croisés sur les liens Enfants-Parents en prison. http://www.lacode.be/souffrances-carcerales-regards.html
19/11/2010	Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van de Vlaamse overheid in samenwerking met Inspectie welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Onderwijsinspectie	☐ Vier jaar werken aan het decreet rechtspositie: realisaties en aanbevelingen (http://wvg.vlaanderen.be/jeugdhulp/01_nieuws/uitnod_studiedag_drp.pdf)

20/11/2010	Délégué général aux droits de l'enfant – Plan Belgique / Plan Europe	□ Présentation du rapport d'activités du Délégué général – Exposition "I have a voice" (Youth Board de Plan) – Festivals de chansons pour enfants et adolescents (Salle Lumen – Chaussée de Boondael 32 à 1050 Bruxelles – 11h30 à 23h00).
20/11/2010	Plan België in samenwerking met de Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN)	□ Finaledag educatief jongerenspel 'Trek je Plan' met interactief stadsspel en jongerendebat rond Milleniumdoelstellingen i.s.m. VVN - Antwerpen
20/11/2010	UNICEF Belgique	□ Travail de presse : Top Topical, carte blanche, communiqué. □ Journée du changement: A cette occasion UNICEF Belgique envoie à toutes les écoles un CD de chansons et une brochure pédagogique. A partir de ces supports, les classes organisent une journée du changement au cours de laquelle les écoliers sont invités à voir les choses différemment et à porter une attention particulière aux droits de l'enfant. Les classes qui ont réalisé le meilleur projet seront ensuite invitées à participer à l'exposition www.6milliardsdautres.be où ils pourront intervenir de manière participative sur les droits de l'enfant.
22/11/2010	Kind en Gezin	□ Filmvoorstelling 'Where the wild things are' voor eigen personeel.
23/11/2010	Gezinsbond	□ Studiedag "Op weg naar een kindnorm" (http://www.gezinsbond.be/images/stories/studiedag/kindnorm%20uitnodiging.pdf)
25/11/2010	Kind en Gezin	□ Interactieve lezing over 'Lezen en voorlezen met jonge kinderen' door medewerkers van Kind en Gezin en Stichting Lezen.
26/11-27/11	UNICEF Chair in Children's Rights and the Law and Development Research Group	□ International expert seminar on 'Children and Armed Conflict: the Interplay between Human Rights Law and International Law' in preparation of a theme issue of the international peer-reviewed journal <i>Human Rights & International Legal Discourse</i>. (http://www.hrild.org/)
30/11/2010	Kinderrechtswinkel en de Unie van Jeugdadvocaten	□ Jongeren en psychiatrie Op deze studiemiddag wordt het juridisch kader overlopen op basis waarvan jongeren in psychiatrie terecht komen. Daarna wordt uitgebreid stilgestaan bij het aanbod in Vlaanderen. (http://www.kinderrechtswinkel.be/index.php?ID=38623&newsID=4969)
November 2010	Agentschap onderwijscommunicatie	□ We zetten de Gids voor leerlingen (99 vragen over rechten en plichten) terug in de kijker. We promoten de brochure bij leraren en leerlingen via onze elektronische nieuwsbrieven en maken de bijhorende website bekend. www.ond.vlaanderen.be/gidsvoor-leerlingen

2/12/2010	UNICEF Belgique, CODE, KIRECO, Délégué, Kinderrechtencommissariaat	☐ Rencontre interparlementaire sur les Observations finales du Comité des droits de l'enfant au Parlement fédéral.
3/12/2010	UNICEF Belgique	☐ Lancement du Report Card «The Children left behind- A league Table of inequality in child well-being in the world's rich countries» (lieu TBC)
Permanent	Agentschap onderwijscommunicatie Klasse www.klasse.be	☐ Kinderrechten zijn een permanent thema in de magazines en websites van Yeti en Maks, de jongerenbladen van Klasse. Onder meer voor de rubrieken: 'Vraag het aan Lisa' en 'S.O.S. Maks' werkt Klasse samen met het Kinderrechtencommissariaat. ☐ Klasse voor Leraren kondigt alle initiatieven over kinderrechten voor leraren en scholen aan op de maandelijkse pagina's "Zeker Doen", in de gerichte e-brieven van de lerarenkaart en op de website. Hetzelfde geldt voor de e-brieven Schooldirect en Lerarendirect. ☐ Alle Klasse-kanalen publiceren in november online een artikel over kinderrechten (Klasse voor Leraren, Klasse voor Ouders, Yeti, Maks)
Permanent	Agentschap onderwijscommunicatie, Canon Cultuurcel www.canoncultuurcel.be	☐ Dynamo3 stimuleert leerkrachten en vakmensen om samen creatieve en maatschappelijke projecten op te zetten. Vaak gaan die over kinderrechten thema's als: inspraak, geloven in je eigen mogelijkheden, jezelf mogen zijn en dat tonen, talenten ontwikkelen, elkaar aanvaarden...

